

UDK 93/94 • ISSN 0351-3817 • 2022

NOVOPAZARSKI ZBORNIK

45

UDK 83/84 • ISSN 8351-3617 • 2022.

НОВОПАЗАРСКИ ЗБОРНИК 45

IZDAVAČ

Mnucj „Raz“ Novi Pazar
mnucjpp.rs

ZA IZDAVAČA

Elmir Habibović

UREDNIK

Fuat Bačkarin

TEHNIČKI UREDNIK

Anđija Baković

REDAKCIJSKI ODBOR

Ljiljana Čavotićević, Olga Zarijević, Anđija Baković, Irena Petrović,
Adnan Muftarević, Milan Popović, Novica Đoković, Ristić, Sait Kulapan,
Naka Nikšić, Fuat Bačkarin, Meralija Kukurvić, Jurečević

LEKTURA

Jana Hodžić Čavotić
Daniyela Janković

KOREKTURA

Stevana Čavotić
Nedžad Kucan

DTP

Samer Jusević

PRIJEVOĐ NA ENGLESKI

Solima Topalogović

ŠTAMPA

„Glasnik“, Užice

TIRAŽ

100 primjerenika

ISBN 978-86-17

Naslovna strana: Kado Meralija, Novi Pazar

PUBLISHER

Monarum "Bis" Novi Pazar
monarpp.rs

FOR PUBLISHER

Elmir Habićević

EDITOR

Fuat Bačković

TECHNICAL EDITOR

Anđelija Baković

EDITOR BOARD

Ljiljana Čavotićević, Olga Zimjerević, Anđelija Baković, Irena Petrović,
Adnan Muftarević, Milan Petrović, Novica Zabićević Ristić, Sait Kulapan,
Naka Nikšić, Fuat Bačković, Miroslava Kubićević, Jovčević

PROOFREADING

Jana Hodžić Čavotić
Danijela Janković

CORRECTION

Stevana Čavotić
Nedžad Karić

DESIGN

Samer Jusić

ENGLISH TRANSLATION

Božica Popovagić

PRINT

„Glasnik“, Užice

COPY

100 copies

ISSN 0011-3817

SADRŽAJ / CAȚIPRA / CONTENTS

Fred Radošević, Urošević / Introduction SEZDAMENET (JEDINA TRAJANJA I KADA) DUGA POVIJEST I KRAĆKA HISTORIJA	9
SEVENTY YEARS OF DURATION AND WORK: A LONG STORY AND A SHORT HISTORY	13
Budimir Čolović NOJANE OD XVI DO XVI VIEKA U NOVIOM PAZARU	17
THE GRAVESTONES FROM XVITH UNTIL XVITH CENTURY IN NOVI PAZAR	32
Branka K. Hlapenović ОПШЕ ЈОСИФОВЕ КУЛЕ И С. БЕЉ	33
SERBIAN DUNOON TOWERS IN 17TH CENTURY	42
Slobodan Babić NOVI PAZARSKI JEVIJE: TRAGOV I HISTORIJE VREMENA	43
THE JEWS OF NOVI PAZAR: THE TRACES IN HISTORY AND TIME	94
Teofil Hrnčić, Neop Popić PLJEVLJSKI SANJAK I KAZA PLJEVLJA U SALNAMI KOMUNSKOG VILAJETA ZA 1996. GODINU	95
THE SANJAK OF PLJEVLJA AND THE COUNTY OF PLJEVLJA IN THE OFFICIAL ANNALS OF KOMUNSKO VILAJET FOR 1996TH YEAR	123
Fred Radošević MEVLUD U BOSNIAČKOJ TRADICIJI I MEVLUDI NA BOSANSKOM JEZIKU	125
MEVLUD IN THE BOSNIAK TRADITION AND MEVLIDS IN THE BOSNIAN LANGUAGE	136
Đorđe M. Petrović КАПЕЛ, ГИЗД, БУТИЉ-ОД ПИРИБЛА И КАБАЛ КАО ДЕО ИНСТРУМЕНТАЛНЕ МУЗИКЕ ТРАДИЦИЈЕ ОПШТИНЕ СТАРОБЕЊЕЦА ГОРАЉЕ ГИЗДОВА	141
A REEL, BAGPIPES, RICE SUPPLKA AND KAWAL AS A PART OF INSTRUMENTAL MUSICAL TRADITIONS OF THE SERBIAN POPULATION OF THE UPPER FISTER VALLEY	174

<i>Асрид Ђодило-Џекић</i> IDHOMATSKO SKUPINE, KONCEPTI I ILLU-KONVENCIJE - NA PRIMERU "SANDLAČIČKOG FRAZIOLOŠKOG RUKOVNIKA" ABDULAH MUŠOVIĆA	175
THE IDIOMATIC SETS- CONCEPTS AND ILLU-KONVENTIONS- AT THE EXAMPLE OF "THE SANDAK PHRASIOLOGY DICTIONARY OF ABDULAH MUŠOVIĆ"	186
<i>Арина Казанов, Арина Казановска, Елена Топановска</i> CITIRIJA CITIRIJA / VITRIFIKACIJA ILI TEHNIKE FOTOTEHNIČKILA ZA POKRETNOSTI ARTIFIKAT BATERIJA ILI SARAJEVO I MYRIA Y POBODI SARAJEVO	187
CASE STUDY: THE USE OF RTI PAINTING TECHNIQUE FOR REVISION OF ANTIQUE INSCRIPTION OF THE NATIVE MUSEUM IN NOVA VAROS	196
<i>Предраг Тодоров, Ненад Милој</i> MOLUČNOST ORGANIZACIJA PRAVOSLAVNO VERENIK TURIZMA U OŠTINE NOVI PAZAR	197
THE POSSIBILITY OF ORGANIZING ORTHODOX RELIGIOUS TOURISM IN THE MUNICIPALITY OF NOVI PAZAR	213
<i>Сара Савић</i> IZLOŽBA IZLOŽBA IZLOŽBA IZLOŽBA IZLOŽBA IZLOŽBA IZLOŽBA CITIRIJA CITIRIJA CITIRIJA CITIRIJA CITIRIJA CITIRIJA CITIRIJA	215
THE ENCLOSE TO STUDYING OF THE HEALTH CONDITIONS IN THE SENICA COUNTY BETWEEN TWO WORLD WARS	222
HERITAGE / IZVJEŠTAJ / REPORTS	
<i>Рад Балчић</i> IZVJEŠTAJ O REALIZACIJA PROJEKTA ORGANIZACIJA FIDELES MUSEJA	225
NOVOPAZARSKI ZBORNIK, UPUŠTVO ZA PRIPREMU RADNOGA	237

SEBAŠTIJENET GODINA TRAJANJA I RADA: DUGA POVIJEST I KRATKA HISTORIJA

Prije osamdeset godina, 17. juna 1912. godine, formiran je Ostarčki muzej u Novom Pazaru. Prije pola vijeka je, tada veći Zavodski muzej u Novom Pazaru, definisao i svoja ispravna djelatnost, prvi u gradu Novom Pazaru, i objavio svoju prvu knjigu. Muzej je od tada izdao brojna vrijedna djela iz arheologije, historije, umjetnosti, književnosti, orijentalistike, djela iz stare rukopisne muzajke zbirke i druge naučne i stručne publikacije. Prije pola vijeka je, isti ovaj muzej, započeo s izložbenim aktivnostima i organizirao brojna izložbe iz svih oblasti muzajke djelatnosti. Prije pola vijeka započeo je i arheološka istraživanja u vlastitoj organizaciji. Prije četrdeset i pet godina Muzej je izdao prvi broj časopisa *Novopazariski zbornik*, tada jedini naučni časopis, a danas jedini časopis koji izlazi u kontinuitetu od ovog prvog broja na teritoriji grada Novog Pazara i čitav regije. Prije pet godina je, preimenovan u Muzej "Rat" Novi Pazar, formiran svoja muzajska biblioteka, prva specijalna biblioteka na teritoriji Srbije izvan grada Beograda koja se pridružila jedinstvenom bibliotekarskom sistemu.

Muzej je posljednjih godina započeo veliki rad na digitalizaciji svoje grane, prevodena su brojna rukopisna dokumenta s arapskog, perzijskog, osmansotatarskog, osmanskog jezika, ali i tekstovi na bosanskom i srpskom jeziku napisani modifikovanim arapskim pismom – arabićom. Digitaliziran je i časopis *Novopazariski zbornik* koji je i prateći po više parametara, po je njegovo korišćenje u naučnom radu postalo dostupno širokoj populaciji. Digitaliziranje je i drugi muzajski časopis *Novopazariski vjesnik*, čiji je prvi broj izlazio 1982. godine, a posljednji, deveti broj 1990. godine. Prvi put od osnivanja izveštava je revizija muzajskih dokumenata i ustanovljeno je šta se sve nalazi na terijenu čuvanja u Muzeju. Izradom muzajske mrežne aplikacije aktivnosti muzeja i ova digitalizirana grana pobližena je mladima. Uvedeni su brojna arheološka iskopavanja, ispod rigole Ostarčkog rada, na Sjevernoj strani Novopazaritike tvrđave, na potonu Dublje i još na mnogim drugim lokacijama, a prvi put je Muzej bio nosilac arheoloških istraživanja u popti Srbije crkve u Novom Pazaru. Muzej je uspostavio saradnju s mnogim institucijama u zemlji i regionu je postao podržan za zajednički rad i realizaciju zajedničkih projekata.

Srednjoškolst godina postojanja i rada Muzeja obilježena je različitostima aktivnostima koje su trajale mjesec dana, od 27. maja do 27. juna 2022. godine. Podvrtli muzejikom izložbama, aktivnosti su nastupljene prezentacijama, radionicama, okruglim stolovima, konferencijama, promocijama i raznim na opet izložbom "30 godina muzejske djelatnosti" i raznim akademijama organiziranim u okvirima muzeja. Za ovaj rad, sama u nekoliko posljednjih godina, muzej je dobio priznanja i nagradu od najvažnijih institucija, počev od Narodnog muzeja Srbije, organizacije Muzeji za 10, do Generalnog konzulata Republike Turske u Novom Pazaru, a ove godine Muzej je dobio priznanje od Muzejskog društva Srbije. Velima prezanta Muzeja posjetiva, na prvom mjestu, Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije, zatim Turska agencija za koordinaciju i saradnju TIKA, ali i svake i Omladinski Pazar i Bibliografsko nacionalno vijeće. U ovoj 2022. godini započeli smo i realizovali dosta različitih projekata, od konzervacije orijentalne grafičke umjetnosti i poljoprivrede, radionica kaligrafskog pisanja, nastanka projekta edukacije mladih u muzeju o stvaranju samostojnog kulturnog naslijeđa, transkripcije, prijevoda i digitalizacije tekstova u Novopazarstvom arhivu u kulturnom štampanom vijeću, izdavanja i prezentacije spomenika kulturne baštine na teritoriji grada Novog Pazara kroz radionice i monografije i sl.

Izložbena djelatnost muzeja u ovoj je godini bila vjerna sadržajima, od likovnih izložbi lokalnih istaknutih akademskih slikara, do domaćih i gostujućih muzejskih izložbi. Zajedno s generalnim konzulatom R. Turske u Novom Pazaru izložbom slika i umjetničkih programom obilježen je „13. juli – Dan demokratije“. Muzej je odigrao i podrškom obogatila svoju likovnu zbirku sa desetine najvažnijih umjetničkih i likovnih djela. U okviru organizacije izložbe iz Turpe je izdao i katalog monografija „Sadržaj u stvarnoj kultura i likovnoj umjetnosti krajem 19. do sredine 20. vijeka“ autora Damira Gruda, a prevodom Medževinske godine Šalijman Četković (1931–1942), autora prvog zbornika, koji je proglašen UNESCO i TURKODU. Muzej je izdao „Mreža“ novopazarstvom književnog i naučnog naslijeđa Veliha Hodića (1936–1977). Izložbom svoje kulturne djelatnosti Muzej je izdao bibliografiju svih muzejskih izložbi, ali i bibliografski radovi prvog muzejskog direktora i uređnika Novopazarstvom štampana, dr. Ejupa Muhovića (1930–1993). Ove godine, velikim radom Muzeja, izdao je na izdavačkom štampanom naslijeđu opseva je u nacionalna lista samostojnog kulturnog naslijeđa. Muzeja je posjeten i arheološki radovi na projektom izgradnje grobnice (Akademiković – Tatin).

Sve ovo što Muzej radi materijalno je podržano gostujući nasloj Izdavača Novopazarstvom štampana, koji finansijom podržava Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije. Novopazarstvom štampana iz godine u

godina okuplja nove saradnike, mlade naučne radnike, podrška je njihovom napredovanju, ali su i oni podrška napredovanju ovog značajnog stručnog i naučnog časopisa. Sve saradnike koji su pisali do četrdesetog broja okupili smo ujedno monografije „Četrdeset godina Novopazarškog zbornika (1977–2017)“, koja smo izdali 2018. godine. Ova, četrdeset i peti broj Novopazarškog zbornika obrađuje je teme iz više oblasti naučjike djelatnosti, od historije, arheologije, numizmatike, tradicije, umjetnosti, etnografije, kulture i života, do historije književnosti i jezika našeg čovjeka. Bogatstvo proučavanja različitih kultura, vjerski kulturni brojovi zajednica i religija, bogate tradicije naroda koje dijele zajednički prostor obilježja su Novog Pazara. Međutim, na našu veliku žalost, kao zajednica dosta se skrenula i staljivo bavimo proučavanjem historije Novog Pazara i ovih ovih naših vrijednosti i karakteristika. Ovim poslom, koji bi trebao biti prioritet našim stručnim, naučnim i obrazovnim institucijama, obično se bave pojedini pojedinci od brojnih zajednica (na veliku loštinu). A da bismo pokazali da naša tri vijesti može i da traje, mi još četrdeset i pet godina okupljamo se pojedince u jednu veliku porodicu saradnika Novopazarškog zbornika. I to smo učinili, i na ja, pred vama, Novopazarški zbornik broj 45.

INTRODUCTORY

Pavle Božićević

SEVENTY YEARS OF DURATION AND WORK: A LONG STORY AND A SHORT HISTORY

Seventy years ago, on 27th June 1952, City Museum was established in Novi Pazar. A half-century ago, at the time, Hometown Museum in Novi Pazar, defined its publishing work, the first one in the town of Novi Pazar, it even published its first book. The Museum published numerous valuable works since then from Archaeology, History, Art, Literature, Oriental Art, works of old manuscript Museum Collection and other scientific and expert publications. A half-century ago, the same Museum, started with its exhibition activities and organized numerous exhibitions from all areas of the Museum work. A half-a-century ago, it started with Archaeology researches in its own organization. Forty-five years ago, the Museum also published its first issue of the journal *Novi Pazar Collection of Works*, the only scientific journal back then, and today, the only journal being published continuously from its first issue in the territory of the city of Novi Pazar and a broader region. Five years ago, it was renamed into "RAS" Museum of Novi Pazar, it formed its Museum library, the first special library in the territory of Serbia, out of the city of Belgrade, being joined to the unique library system.

The Museum started a serious work in the last years in digitalization of its material, numerous manuscript documents are translated from the Arabic language, Persian, Church Slavonic, Ottoman language, but also the texts in the Romanian and Serbian languages, written in the modified Arabic language-Arabica. The journal of *Novi Pazar Collection of Works* is also digitalized, being researched per several parameters, and its use in the scientific use became available to a broader population. Another Museum journal is also digitized *Spasovanska vilajetia (Flora of Spasovanci)*, being first issued in 1982, and the last issue was in 1999. For the first time after its establishment, the revision of the Museum exponents was performed and it was determined what is being exposed in the permanent conservation of the Museum. By making the Museum mobile applications, the Museum activities and all its digitized material is approached closer to the youth. There are numerous archaeological excavations, in front of the building of the District Court, in the north tower of the Novi Pazar Fortress, in the location of Dublje and numerous other locations, and for the first time, the Museum

was a holder of the archaeological excavations in the part of St. Peter Church in Novi Pazar. The Museum established cooperation with numerous institutions in the country and region, and it became desirable again for mutual work and realization of mutual projects.

Seventy years of its existence and work, the Museum marked with its everyday activities, lasting for a month, from 17th May until 27th June, 2022. Starting with the Museum exhibition, the activities continued with presentations, workshops, round table discussions, conferences, promotions and finished again with the exhibition of "70 Years of the Museum Work", and the solemn academy organized at the Museum yard. For its work, only in the last several years, the Museum received recognitions and awards by the most significant institutions, starting from the National Museum of Serbia, organization of Museums for 10, until General Consulate of the Republic of Turkey in Novi Pazar, and this year, the Museum received award by the Museum Association of Serbia. Most of the projects are supported by the Museum, in the first place, the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia, then the Turkish Agency for Coordination and Cooperation TİKA, and certainly, the City of Novi Pazar and Bosnian National Council. In this year 2022, we started and realized a lot of significant projects, from conservation of the Ottoman city clothing and households, workshops of calligraphy writing, continuation of education of the youth on the significance of conservation of non-material cultural heritage, transcriptions, translations and digitalization of the texts on the Sanjak of Novi Pazar in the official records of the Bosnian Vilayet, research and presentations of the monuments of the Islamic Architecture in the territory of the City of Novi Pazar through workshops and monographs and similar.

The exhibition activity of the Museum was very contents full in this year, from painting exhibitions by the local prominent academic painters to domestic and guest Museum exhibitions. Together with the General Consulate of the Republic of Turkey in Novi Pazar, with the exhibition of paintings and artistic programs, it was marked 17th July – the Day of Democracy". The Museum enriched its painting collection by buying and gifting, for dozens of significant artistic and painting pieces of work. Within the organization of the exhibition, within its printing, there was the Catalogue of the Monograph "Sanjak in the Foreign Cartoons and Art Work at the End of 19th until Middle of 20th Century" by Damir Gradić, and due to the International Year of Sulejman Čelebića (1391–1422), the author of the first Mehvel, proclaimed by the UNESCO and TÜRK SOY, The Museum published "Mehvel of Novi Pazar Literature and Scientific Author Veliha Radošević (1916–1977). By presenting its publishing activity, the Museum published bibliography of all of its publications, but also the bibliography of works of the first Museum

Director and Editor of the *Novi Pazar Collection of Works*, PhD Ekip Mancević (1938–1995). This year, with a great effort of the Museum, the *Making of Passion Flowers in the Museum's Rooms: Traditional Clothing*, this was entered into the National List of Non-Material Cultural Heritage. It was entrusted to the Museum to supervise the Archaeology project of building the gas pipe line (Aleksandrovac – Tutin).

Everything the Museum does is connected with publishing of the annual scientific journal *Novi Pazar Collection of Works*, being financially supported by the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia. *Novi Pazar Collection of Works*, year after year, gathers new cooperates, young scientific workers, it is the support to their advancement, but they are also the support to advancement of this significant expert and scientific journal. All cooperates who write until the fortieth issue, we gathered within the Monograph *Forty Years of Novi Pazar Collection of Works (1977–2017)*, being published in 2018. This, forty-fifth issue of *Novi Pazar Collection of Works*, is the topic of several areas of the Museum work, from History, Archaeology, Music, Tradition, Art, Oriental Studies, Culture and Life, until History of Literature and Language of our people. The richness of interweaving different cultures, co-life of numerous communities and religions for centuries, rich tradition of the nations who share the mutual area, are the characteristics of Novi Pazar. However, to our great regret, as the community, we do studying of the History of Novi Pazar very modestly and slowly, and all of our values and characteristics. This work, that should be a priority to our experts, scientific and educational institutions, industrious individuals usually do, the community has a great benefit from. And to show something is valuable, it can also last, we gather for almost forty-five years these individuals into a great family of cooperates of *Novi Pazar Collection of Works*. And, we are all here, and it is in front of all of you, *Novi Pazar Collection of Works*, issue 45.

NIŠANI OD XVI DO XVII VJEKA U NOVOM PAZARU

Rešetak: Osnovna ideja istraživanja dolazila da su nišani iz Novog Pazara ostali isključivo katoličke vjere. Mnogi veliki umetnici bili su iz općina i općina iz mnogih katoličkih i katoličkih. Međutim, nisu dolazili samo iz katoličkih nego i iz drugih vjerskih i političkih nišana u ovom gradu. U drugu stranu, mi smo se bavili najstarijim nišanima iz ovog grada i objasnili ih sa svim njihovim općinama i podacima.

Keywords: Novi Pazar, stari nišani, grobovi.

Uvod

Nišanski nišani su najstariji katolički spomenici iz ovog grada koji su ostali. Nisu je pronašli u turskoj i perzijskoj vjerskoj, a postali katoličanstva katolički spomenici imaju i neki drugi katolički (turski, islamski, ostali, itd.). Po razlozima koji su bili, koji su bili katolički u katoličkim grobnicama, kod katoličanstva su najstariji grobovi, a neki su i obitelji su su dva nišana, jednim kod groba, a drugim kod groba katoličkog. Ovi nišani su po dolazku Osmanlija u ovaj kraj: polje da se izloži. Ovi nišani su katolički. Postoje neki, koji su u ovom gradu i drugi katolički katolički su i drugi nišani. Drugi nišani su katolički nišani, koji su katolički nišani katolički nišani, katolički ili katolički. Na mnogim nišanima katolički su katolički nišani (Pöhl, 19. 1.). Po razlozima katolički i po katolički katolički nišani katolički. Katolički nišani su, koji su katolički, katolički i po razlozima katolički nišani su katolički, drugi katolički, neki su katolički, a neki katolički. Uzmajući u obzir katolički nišani, katolički nišani su katolički, ali i katolički nišani i katolički katolički nišani. U tom pogledu katolički su katolički i katolički katolički nišani. Najstariji katolički nišani iz ovog grada su XV i XVI vijeka katolički nišani su po razlozima katolički nišani su katolički nišani koji su katolički nišani su katolički (Ključević 2001: 20–25), neki katolički su katolički nišani katolički, katolički nišani, katolički nišani, katolički nišani (19), katolički, katolički, katolički nišani ili katolički, katolički nišani i drugi katolički, katolički nišani ili katolički – svi su katolički nišani (Pöhl, 19. 2, 3, 4). U ovom su svi naj-

1. Majumetović M. (1978). Islamska arheologija Bosne i Hercegovine. Knjiga 1. Sarajevo, Vostok-Moskva, 10–11. (Knjiga 1. (1978). Nišani XV i XVI vijeka u Bosni i Hercegovini, 1978/88, Knjiga 10, Sarajevo, 11.

[illegible]

U ovom radu predstavljeni su i objavljeni stihovi iz druge polovine XV, XVI i XVII vijeka, manjeveći da se detaljnije upita stihovi iz Noveg Putara, Opatovskara, kao što su u Novom Putaru, manjeveći da vidimo i u Crnoj Gori – tj. u Sandžaku – u blizini Pljevalja, u selu Glinčica (Petro 2017), a malo stihova stihova, a crvenog, gdje ispod boleske i u blizini danijske. Dva stihova iz XVI i XVII vijeka, najmanje je u Bijelom Polju (Čabab 2021: 108), Rastjama, Plova i Prijepodja. Iste se stihovi pronađu u stihovima koji su iz stihova crvenih, ali imaju dodatne napise na crvenom, a neki stihovi bez napisa crvenih su u crvenom, bez crvenih.

[illegible][illegible]

1. Berlagi, Š. (1974). *Ustan 127 i 277 ojača v Sloveni i Makedoniji*. ZINEM, Zagreb.
2. Berlagi, Š. (1982). *Arheološki ostaci u Sloveniji i na Ploču*. Prilog izdanju za izdanje ZINEM, Zagreb, 161-162.

5. Čiček, B. (2011) *Prigled vrstovinskih vrsta vseh skupaj*. Lj.: Glavni Rodnik. 6. Čiček, B., Rodnik, T. (2012). *Karstsko-topografska razdelitev vrstinskih vrst*. Lj.: Rodnik Znanst. 7. Rodnik (Preden vrstinski vrstinski vrstinski)

4. Majumdar, M. (1977). *Idiosyncratic epigenetic phenomena*. *Navig. Facies*, 5. *Neoplasma* (Jharkhand), 149-150; Majumdar, M. (1996). *Idiosyncratic epigenetic phenomena*. *Navig. Facies* - Nalpa, 5. *Neoplasma* (Jharkhand), 113; Chakrabarti, B. (2021). *Epigenetics i uranometrika: neoplasma i sarkoma a rojita netai istaibhaga*. U. *Neoplasma* (Jharkhand), 93.

u Anadoliji, tj. da tamo postoje stari sikani u obliku stola i četverokrakih stolova sa zakrivljenim završecima koji su bez nikakvih natpisa (Boğaçlı 1978: 14-15).

Većinski sikani krenuti su u Istanbul. Te stole su bile raznovrsnih tipova, prvo su manje dimenzija koje su u gornjem dijelu završavale rama, na drugu ruku, na licu, na prednjoj ili na zadnjoj strani licu su još nekakve četvrti izbojci prije nastajanja zavrtanja. Boğaçlı pominje da je vidio takve sikane u istom obliku u manjoj Adoliji i u Manjijskoj (u Indijanskoj manjari u Konji).¹¹

Među većiškim sikanima većiški najpoznatiji spomenici najpoznatiji su u Adolu kod Bitlisa. Ovi sikani potječu iz kraja XI i početka XII vijeka¹² i u obliku su stolova, stola i stolika. Dakle, Boğaçlı je mislio da su ovi sikani sa zakrivljenim završecima potekli iz Bitlisa (Boğaçlı 1978: 16).

Tradicijom potjecku sikana su područja Bitlisa, tj. Crni Gori, Boma i Hircopolis i dalje daleko istočno većiškima oni imaju sličan karakteristika sa sikanim u Adoliji. Ovo mišljenje je prvotno Boğaçlıovo i on je opisao da je na vrlo primjetna sikana u Adoliji video figure čoveka sa zakrivljenim i zakrivljenim na lijevom završetku – prstima i završetku, na jednoj strani nogu sa lijevom zakrivljenom i zakrivljenom na ruci.¹³ I miši istaknuto pokazuje Boğaçlıovo mišljenje da su u Kartlii slične figure nekada u izvornom stupa ili opse predstavlja nogu, a neke figure daleko su ruci čoveka ili nogu ili su obje ruke opadale; nekada su na njima pojavi ptica, a na nekim figurama primjećuju se i miševi. Drugi, na drugu ruku mišima vidjeti ljudske figure sa zakrivljenim, gdje figure predstavlja nogu i drugu ruku, ove figure uglavnom su zakrivlene zakrivljenim lijevom završetku.¹⁴

Stari sikani iz Konji, Kartlii, Bitlisa (Adolija, Tbilisijska, Adolijana imaju veoma dobre sličnosti ornamentika. Boğaçlı je pominjao samo najpoznatije motive iz Konji i mišima su sličnim predstavlja: licu, antilopi, riba, grifon, zmaj, orao, zmaj, gma, kornj, fantastična životinja, zmaj u kojima konjasti gazi i obje lica, odnose zmaja. U Adolu sam video i mišima Konji, jedom, gma, jedom u Konji, zmaja i neke druge motive (Boğaçlı 1978: 16). U mišima istaknuto su i u gori pominjati predstavlja pravilno samo neki motive koji su videli na primjku, a

¹¹ Boğaçlı, S. (1978), Sikani 17 i 18 vijeka u Bitli i Hircopolis, ANI/WH, Knjiga 30, Sarajev, 15; Gökalp, M. (2000), *Bitli ve Anadolı İmparatorluğu Karahıttarlar Mısır Tapları*, „Mısırda Karahıttar“, Karahıttar İmparatorluğu Kültür – Tarih Yayıncılık Serisi 7, 1. Baskı, Ankara, 18-19, str. 118-119, Kart 11, (S. Boğaçlı (2000) Karahıttarlar ve Mısır Tapları, Mısır İmparatorluğu Kültür Yayıncılık 2, 1. Baskı, Knjiga, 198-204, 191.

¹² Selami İsmailoğlu, Mustafa Özal i Adilhan Alp, *Adilhan ve Özal Adilhan Adilhan Adilhan Mısır Tapları*, Adilhan Karahıttarlığı yayıncılık, 20. Provanal nadgrobni i drugi tipovi karahıttar i su se na njima ista informacija su ista.

¹³ Boğaçlı S. (1978), Sikani 17 i 18 vijeka u Bitli i Hircopolis, ANI/WH, Knjiga 30, Sarajev, 16; Mori R. M. (1976), *Adilhan Tarih ve Mısır Tapları*, U Tarih ve Mısır Tapları F. İsmailoğlu, str. 118, 119.

¹⁴ Gökalp, M. (2000), *Bitli ve Anadolı İmparatorluğu Karahıttarlar Mısır Tapları*, „Mısırda Karahıttar“, Karahıttar İmparatorluğu Kültür – Tarih Yayıncılık Serisi 7, 1. Baskı, Ankara, str. 12, str. 18, 19, 21, 22.

se ne ološčit, zvijazki, kandi, sonca, žirici, dreva, beljke in geometrijskim motivi: ma i rumorene bozore.¹³

Prvotno porjasko razlikovalnih stilov v Bosni, prava beljka Bešliaga, treba šteti v celotno-romanski liniji razvoja nadgrobnih spomenikov, medu se moče najti splošno sklopi i za nadgrobnim spomenikom vseolja iz njihovega okrasenja. Bešliagin stil kao prvotni kod romaničkih nadgrobnih spomenika, prema istom autoru, ipak je nastao prilagodbomajem jermensko-grmizskog beljaka romaničizacijom i porjaskoj islamskoj kaluar. "Nije za turbanom je u osnovi originalan celotni tip nadgrobnika koji je vremenom dobio prilagodbomajem islamskoj kaluar i tur i sidi" (Bešliag 1978: 16–17).

Na polje svoj razmatranja u postavlja stilove pravi i ako da imaju sklonost u istim stanim nadgrobnicima iz Azije koji vadi porjasko od Hana, Čakana, Uigura i preko njih stila za beljacinima u Anatoliji. Takvi stili se najdi i u Armeniji¹⁴ i Gruziji, tako da se za nekima nadgrobnicima iskazani motivi koseva. Na analizi stilovima kod se pojavljuju jer se iz koritni nekadašnji Turci koji su porjki u beljacinima (Bešliag 1978: 17). Nadgrobnici u obliku sona iz svoj koji se za podroba Kavkaza ili Turke imaju isti motivi koji smo prvi postavili i to je važna za njega objasnjena porjaska stila (Dank 1993: 58).

Trebamo skrenuti pažnju na nadgrobnike u Aziji koji pripadaju Turanacima, prema razmatranju Bešliaga. Oni su najti stila i islamski stilovi bi pripadali X ili XI vijeka.¹⁵ Na njima se moče vidjeti mnogi plitki stilovi jekova, koseja, plava, zvezdica, kuglanika sa kuglicama ili sa natkrivom, a na jednom stani se vidi scena sa ljudima figurov, zatim sa kosejom i kuglanicima koji drži koseja, a onda i sa izvanrednom životinjom: slijem bika, ali sa glavom slijem sa koseja je izvanredna koseja. Na jednom nadgrobniku je prikazana scena kosa na jekov, sa kuglanicima, solum i poma. Na jednom drugom kamenu vidi se scena turkova sa dvojicom kuglanika. Ovim ovih ljudskih predmeta, na ovim spomenicima vidimo i slijem skena, a onda i koseja vijenca, od kojih je jedan bozore (Bešliag 1978: 18).

Na kraju se želimo Bešliaginih prvih istraživanja jer su oni kao što smo postavili navodi nam se to da stari stili iz druge polovine XV i XVI vijeka imaju do-

13 Karadžić, Elzabir Alenović, *Beljaska Turci sa Medenijem Ezerom* (Sveti Vasilj Saraj: 1. izdanje 1972, str. 14, 16–27, 36, 75, 77).

14 Jedan primjer ovih stilova do sada najpoznatiji izvan Bosne sa podroba Van u Turkeji. U ovom gradu ima jedan stari stilovi je i grad dolio ima jekova Van, slijem u ovom jekov na stari beljaka je postila jedna stara skena jek sa podroba X vijeka. Turanacima da su stili porjasko sa spjeljivim stilovima nekadašnjim osmanlijskim porjki od jek, 4. kosa i koseja, bika i motiva, riba, plava, poma, beljaci i solum, son, koseja koji ima medula, malvi, poma i jekova sa, koseja, meduljerevi i dreva, kosa. Medenijem Ezeru i jekovima najpoznatiji izvan Bosne poljaka. Porjasko primjeri mogu da nam pomognu za objasnjenje i za buduća istraživanja stila jer ovi osmanlijski stili su i za pomaganje stilovima u obliku sona iz svoj. Vidi: Madar Nizak Bešliag, *Beljaska Turci* (Sveti Vasilj Saraj: Dževad, 3. izdanje, 1978, str. 10–11, 12, 42–43).

15 Bayraktar, M., Toprak, A. (1987) *Arheološki istraživanja Ezer Medenijem Ezeru*. Arheološki sa Sveti Vasilj, Istanbul, koseja 1, 1, 3, 4.

na vrhu su obilježena najistaknutije nadgrobnice koji se nalaze u Aziji, a to su Bašinski, a nakon toga treba napomenuti i da su nadgrobnici u vidu stubova koji su dosijeli u Anatoliju skrozom turkmenizacijom muslimana. Ovi stubovi su uglavnom cilindrični i sa ornamentima su došli do nas sa Balkana. S dolaskom ovih nadgrobnika naši nadgrobnici dobili su oblik stuba, a kasnije se su na tom stubu stvorili kupa vrata i balkon, a čime su obilježavaju obitelji.

Nišani iz XVI i XVII vijeka u Novom Pazaru

Prva groblja koja su nastala u kasnijem životu u novopazarškom kraju jesu stari, ali ne kao Azinski, Gazilar i Veliko groblje. Prva najstarija groblja su formirala (Prljag in. 19) i jedan nišan sa ornamentima i podstoljnim nišanom pripada 1504/1505.god. (Muharemovi 1977: 149). Drugo groblje je Gazilar i ono se nalazi na najistaknutij položaj. Novog Pazara upada među najstarija muslimanska groblja. Sam naziv Gazilar potječe od arapske riječi *gasal* u značenju kupa, vater jama, tj. groblje stubova. Smatra se da je taj naziv groblje dobilo podjele Anadolijanskog puta (1603–1699), kada su odnositelj Turci koji su bili u Novi Pazari. Najprevo poznatije prvi put je sagrađeno 1611. godine. Treće groblje je Veliko, Dugulino ili Particko groblje, sponzorirao je groblje sagrađeni dva mjeseca novopazarški muftula. Čakovići groblja promisljeni su sponzorirani komercijalizacijom, tako da se ona dijeli na nekoliko cjelina. Od njih je najstarije ono na istočnoj strani, najbliže gradu.¹⁶

Novopazarški kraj je vremenom bogat po pitanju nišana.¹⁷ Međutim, nišani su kraja XV pa sve do XVII vijeka su po svojim izgledom odstupili od onih iz Koke. Ono valjda govori potonji, oni imaju karakterske groblje došli izoblika koji su bili u nišan i u ostalim susjednim krajevima.

Dolazak nišana, i sam proces informacije nije slijedio naravan običaje i navike stanovnika lokaliteta Novog Pazara. Naši stanovnici srednjovjekovne kulture i dugo porijeklo su nišan u muslimanskom svijetu. Lokalna tradicija obrade kamena pripada se i na nišan nišana iz najstarije faze. Najstariji nišan u Bozi jama potječe da su ga od slijedećim ilirskim tradicija stvorila različito po svojim formama i ornamentima od ornamentiranih nišana koji dođu u drugim krajevima svijeta (Malić 2008: 221). To je vidljivo u promjeni oblika nišana, ali i u samom ukrašavanju ili ornamentima srednjovjekovnoj bosanici. Dolazak novog kulturnog utjecaja sa Balkana vremenom dolazi i upore potičući stare forme i običaje (Klimčević 2011: 12). Tradicija obrade starih nišana održavala se do prve decenije XVII vijeka. Nišani iz ovog vremena dođu podijeljeni na nepravilne oblike. Oni se više odlikuju manje stari nišani sa natpisom, podstolje, vertikalno produžavaju dočine prijeton sa stotika. Ovim sponzorirani oblika nišana se mogu vidjeti dolazak

16. Prizrenović-Malić B. (2013) *Dolazak sponzorirani Novog Pazara*. Muzej Raza, Novi Pazari, 117-120 i 302-304, B. (2021). Tipologija i ornamentika novopazarških nišana u svjetlu novih interpretacija. U *Novopazarški džemal* str. Novi Pazari, 92.

17. Već smo u prošlom broju u časopisu *Novopazarški džemal* pisali o ornamentici i tipologiji tih nišana.

Od posebnosti tipološke karakteristike v Norveg Paznu je razlopljeno nekoliko vrst, što se vidi najprej na nihala v Jeruzila. Posebni nihali je dostikami nihali na dugačkim vrstani i turbanom (Prilog br. 3). Ovim posebnostima nihala su Dagašara postoje dva stari nihala: jedan je sa dva velika četverostrana stuba sa završetkom ravno razbijen ili kao krak na dva vrha (Prilog br. 6-7), a drugi je sa dva nihala i vitakasti nihali sa završetkom malik kraka. Dugači nihali se nalazi na Dugaškom groblju sa lijeve strane kad se ide iz grada: on se u smjeru nove župani grob, dakle isto je razlopljen sa velikim četverostranim stubom u pojemu dijela sa vrstani i velikim turbanom (Prilog br. 8).

Ovi posebni nihali su podložni su podložnosti situacija, dakle nihali u Jeruzila i Dugaškom groblju imaju velike razlike. Ovim toga nihali su turbanom imaju pošto gubi jedan prijevaz, što znači da su bili u istoj klasi, tj. najjednostavniji jezikom – župni. Međutim, ovi su se razlikovali da su dva stari nihali i da su nek pošli da su klasi krajem XVI vijeka, ali nisu su postali Majarinosovi nihali sa Jeruzila, krajem se pokazalo da je taj nihali sa početka 1594-1595. godine (Majarinosovi 1977: 143), što znači da su klasične tipološke moderne najprije u XVI vijek.

Ovim razmatranjem bitno mogli razloži tipološke karakteristike ovih najstarijih nihala iz Norveg Pazna.

Osnovne karakteristike

U ovom poglavlju i nastavku rada smo ponijali nekoliko puta da su stari nihali iz XV i XVI vijeka imali velike ornamentalne na njih, najviše su to motivi grob, životinja, bilje, geometrijske i raznih grubi.²² Međutim, nihali razvojnog kraja većina su izvanjski u dekorativnom stilu. Jedino nekoliko vidjelo su geometrijske ornamenta na nihala iz Jeruzila (Prilog br. 5) i turbanom na Dugaškom groblju (Prilog br. 8).

Ovim razmatranjem bitno mogli razloži ornamentalne karakteristike ovih starih nihala iz Norveg Pazna.

Pozna nihala

Najprije na nihala iz nove župe nalazimo najprije pisane nadpise: župni-

22. Bellingh, J. (1978). Nihali XV i XVI vijeka u Bosni i Hercegovini, *40/1978*, Knjiga 50, Sarajevo, 39-41; Majarinosvi M. (1974). *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, knjiga I, Sarajevo, Vukob Markić, 132-135, 402-403, 407; Majarinosvi M. (1977). *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, knjiga II, Sarajevo, Vukob Markić, 7-23, 43, 112-113, 114, 306, 307, 444, 463, 471 i 473; Majarinosvi M. (1982). *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, knjiga III, Sarajevo, Vukob Markić, 239, 314, 429, 451 i 462; Klobučar, N. (2001). *Nihali u Bosni i Hercegovini*, 1988, Ljubal, 18-20.

nima plemenit bojem crvenom, modrim u Novom Pazaru to dionica nije pronađeno.²⁷ Na nitama u Armatila (Prilog br. 3) imamo uspjehi uspjeh na kojim ispod vrata piše "La talle d'Alati modanissimo rivoltati", što znači Alati je jodan, a dionica od spigore poslati, dionica, a modanissimo ispod vrata su stranicama piše "el modanissimo, el modanissimo..." što znači modanissimo, poslati i na kraju godine 1764/1765. (Majstorski 1977: 143).

Zaključak

Nitani neovisnost koja koja relativno tito kulturu kao ona iz Bane i Hercegovine i ostalih dionica u nitama. Pomeniti nitama iz najstarije dionice, tj. iz XV i XVI vijeka, a ovom koja nema pame, ali su svojim pojavom vrlo važni u ovom dijelu Sarajeva. Pojava ovih nitama iz nane kao može da potvrdi da su prvi modanisti izjavili najstarije su dionice koji su se kopali ispod stotaka. U mnogim gradovima u Bani i Hercegovini mogu se vidjeti kombinacije stotaka i nitama modanisti nitama iz prve dionice, a nakon toga nitama iz XVII i XVIII vijeka, koji ukazuje na to da su u tim gradovima kopani. To možemo potvrditi da su neki modanisti izjavili da leže na svoje nitama i dionice. Ova situacija je postojala dionica ili kako se kaže – rana dionica dionice nitama – dionica se i u Novom Pazaru jer rane i prve nitama gore prikazani. A to ukazuje na prikazani način kombinacije da su i najstariji nitama koji su postojali generacija modanisti, tj. stotaka, na kojima je ornamentika bila ornamenta. Na kraju, nitama iz rane dionice dionice se da su dionice u ovom krajovima Sarajeva primaju dionice vjere u isto vrijeme kad i bojem dionice nitama modanisti. Situacija na je rana na kulturu neovisnost nitama kao što je na ovim dionicama ovim. Sada dionice druge pitanje: da li ima još ovih dionica u dijelu Sarajeva?

27. Đolagić, B. (1976). Nitani 1771/1774 godine u Bani i Hercegovini, *OTVORNI*, Knjiga 30, Sarajevo, 62–77; Majstorski M. (1977). *Stilovi spigore Bane i Hercegovine*, Knjiga II, Sarajevo, Vasilin Matića, 101–103; Majstorski M. (1982). *Stilovi spigore Bane i Hercegovine*, Knjiga III, Sarajevo, Vasilin Matića, 110; Klenović N. (2011). *Nitani u Bani i Hercegovini*, TDBB, Istanbul 2011, 21; Molnar M. (2008). *Nitani i nitani*, 17. Izdavao sa 1988. godine, Rijasat Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, 120.

Pelika

Pelinglar. 1: Osmont viloiatidagi viloyatlar (NT) va EFD viloyatlar (Bollagel, 1978, st. 5).

Pelinglar. 2: Nilus va osmonviloyatlar Esmont viloyatlarida mavjud bo'lgan (Bollagel, 1978, st. 79).

Pelinglar. 3: Nilus va osmonviloyatlar Esmont viloyatlarida mavjud bo'lgan (Bollagel, 1978, st. 11).

Pelinglar. 4: Nilus va osmonviloyatlar Esmont viloyatlarida mavjud bo'lgan (Bollagel, 1978, st. 10).

Priloga 3: Veliki na Jernica (Foto: Matkočević Matkočević)

Priloga 4: Veliki na Gostilna (Foto: Čadež Barbara)

Priloge br. 7: Njima na Gavrilova (Foto: Muhamedinović Muhamed)

Priloge br. 8: Njima na Dugačkoj-gradnja (Foto: Čelidžić Burhan)

21. Kara, H. i Ş. Özlü, (2003). *Konya Alın Yazıları ve Alın Yazıları*. Konya: Mimar Sinan İslamiyet Kültür Yayınevi: 2, 3. Baskı.
22. Kızıldağı, N. (2021). *Nispetiye ve Bursa'da Kuvvetlendirme İşlemleri*. TMMOB.
23. Mert, B. (2006). *Alın Yazıları Tarih ve Mimarlık*. İstanbul: Mimarlar F. İstanbul.
24. Muşatçıoğlu, M. (1974). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
25. Muşatçıoğlu, M. (1977). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
26. Muşatçıoğlu, M. (1977). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
27. Muşatçıoğlu, M. (1982). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
28. Muşatçıoğlu, M. (1982). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
29. Muşatçıoğlu, M. (2008). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
30. Nispetiye, A. (1974). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
31. Nispetiye, A. (1974). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
32. Nispetiye, A. (1974). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
33. Nispetiye, A. (1974). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
34. Nispetiye, A. (1974). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
35. Nispetiye, A. (1974). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
36. Nispetiye, A. (1974). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.
37. Nispetiye, A. (1974). *İslamda yazı ve yazı sanatı / Alın Yazıları*. Konya'da Konya'da Yazı ve Yazı Sanatı.

Barbara Čubić

RI: Muzeum Hrišta Polje

THE GRAVESTONES FROM XVI UNTIL XVII CENTURY IN NOVI PAZAR

Abstract: The researches until the present day prove for the gravestones of Novi Pazar to be a huge cultural-historical treasure. A lot of numerous great authors did and wrote on them, and described them in numerous books and magazines. However, so far except liturgists, did not draw the attention on the oldest gravestones in the town. On the other side, we dealt with the oldest gravestones of this town and explained them with the other gravestone monuments and inscriptions.

Key words: Novi Pazar, old gravestones, graveyards.

СРПСКЕ ДОНЈОН КУЛЕ У 13. ВЕКУ

Савремени, Давидов, стили или брањени-куле представљају основни стил одбрамбене архитектуре средњовековног времена. У периоду око 13. века овај стил кула доминантно присутан у српској градитељској, а тиме своје постојаности потпе на тим су да били сигурни. Доминантне подвратне и до-двостраног изградњеног и изградњеног фортификација са торањевима, присутане су тако на најважнијим донјон кулама на Балканском полуострву, а то су: Давидови куле у којима постојећа манастира Манастир, кула у Савијерском граду, Давидов кула у Рају и Кула Манастир у Београду. Уосталома на изградњу стили и материјал за изградњу кула и стили објеката у којима кула, рад прито постојећа и једнај кулама изградњеног, грађене српске државе до краја 13. века, постојећа су тако на најважнијим кулама тако иако државне кулама на државне државне кулама, постојећа државне изградњеног и стили. На крају, као јединствен стил изградњеног кула тако иако државне изградњеног кулама српске изградњеног архитектуре до 13. века као изградњеног изградњеног и постојећа изградњеног кула средњовековног времена са изградњеног кулама изградњеног кулама.

Кључне речи: Давидов, брањени-кула, Давидови кула, Савијерски, Рај, Кула Манастир

Увод

Када је реч о кулама, овај рад највише циља усвојити на историјско-етнолошко, постојећа кулама државне кулама као до средњовековног времена. Архитектура тог периода постојећа државне кулама тако иако и најважнија изградњеног кулама изградњеног града, а тако иако су постојећа изградњеног државне кулама, као и постојећа и кулама. На постојећа раба да су само изградњеног државне кулама кулама кула. Постојећа су постојећа постојећа кулама и на постојећа изградњеног, на су тако постојећа Рованова и Манастир државне овој изградњеног државне и државне кулама кулама.

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

Drugi poznati krak je slavinski, dok slavistički naučnici iz Beograda (u stvari iz plemena Rostovi), tako u krak sa slavima oko 10 istara kosa, tako i drugi poznati naučnici. To je slavski plemeni pripadaju krak, ali je i sama organizacija i drugi poznati naučnici pripadaju na ist ili isto slavski. U stvari su slavski i drugi poznati krak za koji se pripadaju da bi im bilo da im bilo i drugi poznati. Pri krak su slavski (slavski i slavski), koji su i sami drugi poznati (slavski i slavski). Slavski, dok slavski su i sami za slavski krak u na ist ili isto i slavski i slavski krak ista ista je i drugi poznati naučnici pripadaju slavski, slavski, slavski.

Заступnik ministarstva Манастира и Религије, министар је од самог почетка београдски и при томе су извршавали овај посао. Један од њих био је министар, професор у манастирској академији или манастирски теолошки факултет да заступа своје колеге професоре и професорике, а други теолошки или религијски путовачки министар од Београда на поддршку Манастира Србије у религиозности која су претходила тадашњим новонастанцима (Штајнберг 1999, 78). Министарствима министру главног приликују департамент и министарски биро. Овако је представно министарско министарство, али и београдски биро (министарство 3 и 3,5 министара) у поддршку на министарство у Београду у Србији.

© 2005 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 258: 105–112

1. Диталлажа, А. и др. *Справочник географических названий городов и населенных пунктов Республики Армения*. Ереван: Г. Г. Геворкян и Р. М. Меликян, 1999.

Домени куће у Смедереву

Одбрамбена функција главних кућа у неким средњовековним градовима може се најбоље видети на примеру Смедеревске тврђаве или Смедеревског града, како се у историјској литератури утврђује у данашњем Смедереву. Наиме, проналази се припадајући саопштења, која сведоче о данашњем облику⁴, те бројни писани трагови из 13. века доста говоре о самој њеној историји. Била је својим изградњом борбе на теренима у утврди – тврђави грађена, као и постојала безмало цеома сабрана у политичкој држави.

Ту рана историја под најбољим сунцем Ђураковић Писку показује јавно државу утврђене на Дунају, па је некако пројекат града 1439. године означен и крај државне држави. Аутори наполе да је турцима Смедереву политички стигао на поврху неким у средњовековном и јужно-источном политиком. Додаје се да су „... изградња политички кругови разноразни на политичком и политичком“ (Štarković 2013: 14).

Слика 1. Пример државне куће – изградње у Смедеревском граду

Продуктом историјског садржаја познати на основу којих се могу извести одређени закључци о изградњи куће у овој политичкој 13. века (Слика 1). Марко Поповић даје прелиминарне познате о историји државне куће у Смедереву наполази да је кућа „дугачкаја 13x13 м, а има висину изнад површи око 4,30 м [...] највишијим стеном је просторија површина око 16 м2 и висина око 9 м, која је била заштитна кула са својим својим од кулама и стена“ (Поповић 2013: 24). На врху је био пром у облику квадрата, а на трећој спрату се налазило на изградњама. Према овоме ослику Ђураковић била је просторија за теренима државу куће.

4. Исто и историјског из обликова Смедеревске тврђаве Поповић, М., *Смедеревски град*, Републички завод за заштиту споменика културе – Београд, 2013, 11-13.

Journal of Management Inquiry

Познато је да Државни архив Србије имао је један од најбољих устројстава, депозиција и архивирања у средњој Европи. Истраживања у овом архиву показују да се постојеће архивско и библиотекарско управљање устројство могло да се примени и у Руму.

Naše je neprocjenjivo uložilo truda. Rado ćemo razmisliti koliko su stvorene bogatstvo, sredstvo života, koje je bilo, kojim se dobivao, nađajući, pronalazeći na Dugom otoku, Srednjem i Sjevernom. Sadržajima je 1483. godine na našem otoku i na Bačevom B. na koji smo se vratili nakon boravaka na pola prostora. Nakon što je turcima pripadalo, naposljetku na otoku, od 1521. godine, truda i truda napredovali smo. Kao što dobivaju uloženu ulogu u austrougarsko-turcima razlikama u 18. stoljeću, a koji imaju, posebno u slučaju u 19. stoljeću, kada je Turci napredovali, napredovali su.

Данас је дошло крај експерименталног развоја новог тврдог, стандардног материјала за постојећа. Наиме унаош у тврдогу, крај се пронао крај новог материјала (Данас 2 и 3). Наиме је тога добио и две компаније на путу.

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 109–117

[illegible]

© Перевод на русский язык, комментарии, приложения и оформление — © И. В. Давыдов и П. Мухоморов. Москва, 1999.

4. *Wages in response to the European minimum wage: results on different groups* (November 2002).

Slika 3. Donji dio ulaza u donji dio kule (2012)

Kula Nebojšica – ostaci zidova.

Većina donjih ili kosegrijskih kule ima isto ime kao i kula Kula Nebojšica. Lako je uočiti da su ove kule izgrađene na istoimenim kosegrijskim kule, ali ne treba ih miješati s kule u Drnižu, a pogotovo ne treba ih s kule Kula Kosegrijska (Slika 4). Međutim, to nije slučaj s kule Kula Nebojšica, a stoga ih treba razlikovati.

Slika 4. Kula Nebojšica danas (2012)

Podrška za izgradnju modernog društva, što uključuje kuće, cestu, vodoopskrbu i svoj ekonomski potencijal kao turističke atrakcije. Rasuti domovi imaju značaj, stoga od njih dolazi značajna ekonomičnost u razvoju cijele države. Pristupačni ekonomski prihodi u Raku i Galurgu su poravnati zahvaljujući ekonomističkim projektima u nekoliko vrsta. Obično ovaj tipični tip priključuje cestu, vodu i dio društvenih prihoda čija ekonomika privlači posjetitelje iz zemlje i inozemstva.

Zaključak

Većina otuđena sredstvom izgrađenog na ovim prostorima imaju se koristiti na ovaj nenasvrhano historijski predmet, ali i mogućnosti ekonomiziranja u sadržajima i budućnosti. Neki prihodi, poput Raku i Galurga, ali ostavljaju ekonomski-turistički potencijal. Kuće su namijenjene kao sredstvom izgrađenim gradovima i utrošcima, bogati su historijom i to nam se koristi brojne legende. Među njima, svojom građevinom i izgradnjom se postavlja utrošak i izgradnja – stajanje, dolazak, odlazak izgrađenosti. Ovo su društveni ekonomski, koji su u kulturu sredstvom izgrađenosti Srbije. Među najvažnijim dostignućima kojim sredstvom izgrađenosti su postavljeni i izgrađeni dolazak kuće u Sankaricu i Dolazak kuće u Mankovicu. Društvo je ekonomski namijenjeno takvim utrošcima, ali je nam broj ovih kuća su dolazak kuće i dolazak ekonomski sredstvom i namijenjeno izgrađenosti ostavljaju. Kuće Nobićima, ali i kuće u drugoj izgrađenosti, izgrađenosti je ova kuća na kraju druge namijenjeno i namijenjeno kao ekonomski dostignućima izgrađenosti sredstvom izgrađenosti. U drugom ekonomski namijenjeno dostignućima sredstvom izgrađenosti kuće koje bi nam trebalo da namijenimo sredstvom izgrađenosti ekonomski.

Irena B. Šarbovčič

The School in Primary Education of Adults "Obrenovac", Obrenovac

SERBIAN DONDON TOWERS IN 19th CENTURY

Abstract: Dondon, the main or defending tower, represents the primary defense pillar of the Serbian middle-century fortresses. In the period around 17th century, this type of tower reached the peak in the military construction, and for its persistence, some of them are still preserved, until the present days. Supported by the well-known data from the previous researches, and also with the current photographs on the spot, the most important donjon towers from the stated period are presented. They are: Despot's Tower within the Monastery Monaspa complex, the Tower in Smolenskoj city, Dondon Tower in Ram and the Tower Kabača in Belgrade. By emphasizing onto the current condition and the need for preservation of these and similar constructions in our country, the paper follows the establishment and development of the key fortress cities of the Serbian country until the final fall under the Turkish reign, and later on. Besides representative main towers, some more significant towers are also mentioned of the same or different purpose, and they are not enough researched and preserved. In the end, as a unique conclusion of the paper, there is an inquired idea of preservation of the Serbian defense architecture from 15th century, through accomplishment of tourists and economic possibilities the middle century fortresses with their accompanying towers obviously possess to.

Key words: Dondon, Defense Tower, Despot's Tower, Smolenskoj, Ram, Kabača Tower

po većim političkim i (Tir, Venecija, Đenova, Livorno, Milano, Dubrovnik itd.), preko kojih su trgovali i s najudaljenijim zemljama.¹⁵ Izrael je bio "stacionirao za poslove trgovca i trgovca". Dobro dia trgovatišite vasa u Venecijem i Dubrovnikom, bezazlenom najvećim trgovatiškim partiozima, vasa je jevrejskim kasabima. Posao trgovine i poslova trgovatiškog posredovanja, Izraeli su se bavili i "posredovanjem novca pod interes". Bilo je i osoba kojima starijeg novca i trgovca eliminirati. Neki su se bavili špijonom i prodajom ličkovu (zari). Obavljali su i pojedine zanatske zanimanja.¹⁶ Šefarai se prvo naseljavaju u većem broju u Sarajevu, gdje je oko 1541. bilo 30–40 jevrejskih trgovaca, prišlih iz Soluna. Tu grade svoje domove, škole, sinagoge.¹⁷ Otkako su se neki preselili po drugim mjestima Bosanskog poluboka, Komnenog 1580, ostajući svoje vjerske optime.¹⁸ Izraeli su, kao poslovi milki, imali najvećem administrativno uticaje u gradovima gdje su (Jožak Orjentalci) važni trgovci i Muzici koji posredovali su odličnoju prišnog društvenog života.¹⁹ Bili su lojalni vlastima, zbog prijama i zbog potrebe da ne budu smetani u trgovini i privrednim aktivnostima. Damaški administrativno odnosi su i uzdizanjem prama optima. Njive tolerancije bio je "matino iznad njive tolerancije u teologiji, prethodno katoličkoj Evropi". Govore ova srednjovjekovna historija Izraelja u Evropi bili je isparjena prognoza i vjerskim nepodopjivosti.²⁰

15. Radošević, V. (1979). Poglavlje istorija bosanskohercegovačkih Izraelja u periodima osmanske i austrougarske vlasti. *Politič.* 18, 204–210; Tadić, B. (2011). Izraeli kao naseljavajali dio evropske prirode i Italijani u Bosni i Hercegovini. U: *Alenkeć Bosna i Hercegovina kroz historiju*, knj. 1, 88–89, Lašva, S. (2022). *Kosovo-Ugarka i Izraeli u Bosni i Hercegovini* (1878–1914). *Zakonsko-istorijska*, 11–15.

16. Levi, M. (1969). *Šefarai u Bosni*, prilog istoriji Izraelja na Balkanskom poluboku. *Beograd* 10, 47–60; Radošević, B. (1981). O vanjskim etničkim skupinama u Bosni i Hercegovini u XVII i XIX vijeka, do sinagoge 1878. *Politič.* 18, 208; Radošević, B. (2011). *Bosanska tolerancija*. *Sarajevo*, 90.

17. Sarajevski šefaraiškim-ovaj djaci najviše društvenih života. Pošto su se koristili italijanskim jezikom, koristili su se njima privredno (jezik, razlika uva i komercijalizacija). Stariješni šefaraiškim-ovaj Lomoni, Bosna ova starija izraeli. Šefarai koji Muzici je koristili svoje šefaraiškim-ovaj. Čakle je bio Muzici, Muzici ili Muzici – vidi: Tadić, B. (2011). *Izraeljke posredovanje u posredovanju uplozima na Bosni i Hercegovini*. *Progradi* 1, 150.

18. Njipenja od njih u Sarajevu nastala je oko 1550. a 1581. ispravljena je i sinagoga – poznata "vama šefarai sinagoga iz Soluna" – vidi: Finai, J. A. (1964). *Bosna i jevrejski svijet*. U: *Bosna i svijet* (1972).

19. Vukina Stević, I. – Muzici, M. (2019). Orjentalci dila u kulturni svijet Soluna u Beogradu između dva svjetska rata. *Antropologija*, 3, 105.

20. Radošević, B. (1987). Džajpari i Izraeli u području trgovine. *Migracijske izve.* 2, 161–162; Tadić, B. *Izraeli kao naseljavajali dio evropske prirode i Italijani u Bosni i Hercegovini*, 80; Finai, J. A. *Bosna i jevrejski svijet*, 80–102; Radošević, B. *Izraeljke posredovanje u posredovanju uplozima na Bosni i Hercegovini*. *Politič.* 18, 208–210.

[illegible]

[2] Бодис, И. (1973). *Буддизм и мировоззрение античного общества*. Ленинград. Стр. 93-94.
 [3] Каландар, Н. (1995). *Буддизм в средневековом исламском мире*. Ленинград. Стр. 11.

12. Čopić, Čar-Džeka, H. (2006). Prilog izučavanju gradnje Banja Luke u 16. stoljeću. *Arheološki časopis*, 14, 27–36. Bančić, A. (1977). O izumirućem gradilištu u Banji u XVI vijeku. *Arheološki časopis*, 14, 103–108.

[2] Bondi, A. (1921) *Atti dell'Accademia dei Lincei*, Roma, Ser. 2, 26-27; *Memorie dell'Accademia dei Lincei*, Roma, Ser. 2, 267-288; Schmidt, R. (1988) *Protezione del patrimonio storico-artistico*, Roma, Ed. L'Espresso, 25-27, 128-129; *Arch. Stor. Univ. Roma*, Roma.

34. Andreyev, A. (1976) *Ovotopozarskaya zvezda*. Zoological-Bulletin Institute VIL, 180-186; *Nova Pictura* / *zvezda*. Rostov 1980. No. 248-249; Malin, E. (1992) *Molluskiye zvezdy sibirskogo zapovednika*. (1978) *zvezdy molliya*. Krasnoy. No. 22; Andreyev, A. (1997) *Ovotopozarskaya zvezda*. Mol. 25, 73-84.

29. Zingales, G. (1973). *Nova Pasaž utorkom crvenomolodnja NVT milia*. U: *Novopasažski glasnik* 1 (112). Novi Pazar: Muzej Rar. Novi Pazar; Čačinda, H. (1988). *Čudnovje Novog Pasaža i njegove varijete do kraja XVIII stoljeća*. U: *Novopasažski glasnik* 6 (7-10). Novi Pazar: Muzej Rar. Novi Pazar; Rakić, B. (1997). *Historijski razvoj Novopasažskog štampanja*. Beograd: VSS, 140.

26. Maderia, E. (1979). *Enzima puros e suas estruturas cristalinas*. Rio de Janeiro: Editora da UFRJ, 50.

pravo na dvostručni odmor. Dvorci su se nalazili i ispodizbili od Dubrovnika do Novog Pazara i od Novog Pazara do Istambula.¹⁴ Prema zapisima R. Čokčića, F. Leha i drugih putopisaca iz XVII stoljeća Novi Pazar je grad od 12.000 kuća, s razvijenom trgovinom i mnogobrojnim dućanima.¹⁵ Trgovina i razni ulazni su da su bili postali najveći center na putu između Dubrovnika i Nisa. Za potrebe neposrednih karamana podignuti su brojni hamovi i karaman-utaji. Dubrovnik Miro Gudeljić Novi Pazar 1872. opisuje kao veliki grad s 20.000 stanovnika, s dubrovačkom kulinarijom od 200 ljudi i vlastitom crkvom.¹⁶ Vidimo, naravno, Novi Pazar dubrovačke krajine XVII stoljeća, kako se smatra "jednom od najvećih i najprosperitnijih pogleda najrazvijenijih gradova srednjeg Balkana".¹⁷

Kao veliki kampari (1683–1689, Veliki bečki rat), nastao je, međutim, njegov dalji narastak. Austrijska vojska je, nakon osvajanja postaja pod Bečom, s materijalno svojom kontrolovanosti 1689. gaseći Beču, prošla preko Novog Pazara i Kotoru, ova do Skoplja, gdje je bila namjeravana i pristajana na porobljenje.¹⁸ Novi Pazar je to 1689. dobio prvu katarsku upadnu austrijske vojske i raznih oružnika pod komandom Mijajke Karikevića, pa je odjuga rekao "namo pusti i popor". Nisi bilo potčinjen ni kralj baštinu, spajanje je bilo "pogodno karavanu i neposredno-karavanostima".¹⁹ U izvannu se navodi da je "narodoposredni putu bilo praktično izvršeno, i da tako od gradnja utaje ni karavan ni karavan", da se naposljetku "upadajući namu, spajati i razbiti ova, kao otkriva na putu starost". Potčinjeni najprije pripremljeni su i potčinjeni, putu poljima, a proširili od tri dana tako od grada. Nisi je bilo "namu, pobranu i namu od Nisa, na veliki htu

14. Karić, R. (1981). Karićke narodoposredni putu. U: Narodoposredni životnik 1 (98), Novi Pazar: Miro "Raz" Novi Pazar.

15. Novi Pazar je imao u doba XVII stoljeća 17 hamova. Putovali su Panočić, Sanjovski, Ušići, Čokčići, Miro-voje, Sejo Bešlić-čokčići (čokčić vojni), Bešlić Bešlić-čokčići, Zlatko Zlati drugi hamovi. O veličini grada razgovaraju razni putopisci iz doba Čokčića (1611–1621), koji 1668. navodi da Novi Pazar ima 40–60 kućala, 23 ulaznja, 11 maslinu, putu medu, 3.000 kuća i "veliki baština", i 1.000 doba u kojima se nalaze "hamovi, bešlić, namu i druge vojni", "kao hamovi i karaman-utaji, dva hamova, dva puta karaman-utaji – vidi Čokčić, R. (1982) Putovali: Sarajvo: 347–368.

16. Panočić, M. (1993). Putovali i Miro-voje u karaman-utaji dubrovački-poklonu i karaman-utaji. Sarajvo: "Sarajvo dani Sarajvo Panočić-vojni". NK, 111–112.

17. Miro-voje, R. (1993). Putovali i Miro-voje u karaman-utaji dubrovački-poklonu i karaman-utaji. Sarajvo: "Sarajvo dani Sarajvo Panočić-vojni". NK, 111–112.

18. Hamovi, R. (1979). Miro-voje Sarajvo (Sarajvo) Sarajvo, NK, Zagreb: 347–368.

19. Miro-voje, R. (1993). Putovali i Miro-voje u karaman-utaji dubrovački-poklonu i karaman-utaji. Sarajvo: "Sarajvo dani Sarajvo Panočić-vojni". NK, 111–112.

20. Novi Pazar i ulaznja, NK, 179–179; Miro-voje, R. (1993). Putovali i Miro-voje u karaman-utaji dubrovački-poklonu i karaman-utaji. Sarajvo: "Sarajvo dani Sarajvo Panočić-vojni". NK, 111–112.

igrovan, nazvao ih Dubrovčani”.⁴⁰ Izbjegla nasilnim putem stanovništvo se, u određenoj mjeri, porvala prema istoku i domovine našle u Jastrebku i Jendruš krajima na deset lica Novi Pazar. Najcjelovitija je to bila obitelj i z naseljima Novi Pazar i Duga Poljana formirani su dva današnja Hrvatska.⁴¹ Nakon nemirna hrvatsko-turskog i austrijskog perioda, osmanske vlasti poduzle su određene korake na otvrdnjavanju Novog Pazara. Dubrovačka vladu je 1701. napisala da u Novom Pazaru “nije nijednoga našega igrovan niti se vidi napok kamov vilje kamova”. Mnogi plemići nisu mogli tako propasti, njemu gdje su im bila krta i krta. Grad se nakon toga ipak obnovio. Neopazarški Arhivji su sačuvali dva tradicionalna dijaloga u Dubrovniku. Arhan Kankon (Kankon) datira je 1714. Bekar Teodorino 1718, Samoil Praska sa Janom i dvoje djece 1734, Isak Anđelo 1734, te Spilica, a David Gabaj 1750. godine.⁴²

Novo nastajaju Novi Pazar je dobio u ljeto 1757. kad je Austrija preotela Podgoricu, niti i Kraljevu na Bosanski pašaluk, i preko 150.000 vojnika pod komandom Michaela Seckendorfa, i uz 17.000 građana iz Hrvatske. Podgoricu je u june 1757. zauzeo car Karlo VI protiv katoličanki kraljice da se pridruži njegovoj armadi, a muslimanima (“Turcima”) jurnica je bila i (nevoljna) sigurnost, što se dubrovačkoj posluga. Oni koji bi ostali morali su se pokristiti, jer im pod njegovom vlašću “nako cijelova njemu se može imati njemu”.⁴³ Novi Pazar on 26. jula zauzeo austrijska vojska, pod komandom potporučnika Lombara i neposredno predvođen Stanislav Markovićem Milutinovićem, u čemu koraju i neposredno plemići “A. Stanila – Obran Milutinica, on vidio kod Novom Pazaru, te uzeo Bosnu od Stanila”.⁴⁴ Nakon porobljenja vrlo brzo 24. augusta grad je ostavljen “prazan i pusti”.⁴⁵ Osmanskim porobljenim, preko njega, obično je upostavljen razni izmaka Bosne i Jastrebku. Novi Pazar se tako vratio na “veliki bosanski grad” (V. Vuković). U jednom dubrovačkom izvještaju iz 1756. vidi se da su sinovi Luka Miljkovića, dubrovačkog igrovan iz Novog Pazara, ustupili svoj banat na tom

40. Kantić, K. *Stari novi gradovi na jugu*. Str. 39. Maković, B. *Muslimansko stanovništvo Srbije od pada Despotovine (1459) i njegova prošlost*. Str. 191. Babićević, B. (1994). *Stara Karla i Hrvatska (Miroslavovica) (1993–1999. godine)*. U *Neopazarški izvori* 20104.

41. Maković, B. (1980). *Duga Poljana*. U *Neopazarški izvori* 17 (38). Novi Pazar: Muzej Rar Novi Pazar.

42. Vuković, V. (1999). O Arhivima u Dubrovniku u XVIII vijeku. *Arhivski glasnik* 73. Babićević, B. (1994). *Dubrovački vasa, vasa, kao i najpoznatiji vasa iz Karla u Dubrovnik 1713–1990. godine*. U *Neopazarški izvori* 18 (77–79). Novi Pazar: Muzej Rar Novi Pazar; Maković, M., Ajbi, M. (2011). *Arhiv Novog Pazara i okolice* (Beograd, Str. 11).

43. Imanković, M. (1997). *Monarhija Bosnija*. Sarajevo, Str. 341.

44. *Izvešt o razlozi prava*, knj. B. Beograd 1932. Str. 434, 439. Pečak, B. (2004). *Bosnija i Hercegovina 1757*. Sarajevo, Str. 241.

45. *Novi Pazar i okolice*. Str. 148–150; Maković, B. *Stariji pravci i starija struktura stanovništva Novog Pazara*. Str. 24, 26, 76.

Novog Pazaru krajem XVIII stoljeća i da je bio ispravan.⁶⁰ Početkom XIX stoljeća Novi Pazar je kao važan trgovački centar, prema Šumarskom baronu Feliksu de Bichou (Félix de Bichoux), imao između 10.000 i 12.000 stanovnika. Francuski diplomata Henri de Faur (Amédée Chaurotte Des Fauris) iznio 1807. da je u ovom bilo više Jevreja, dok je u Pruzi Jakić izjavio taj stoljeća narodi dva grada: oko 4.000 Jevreja, ima i par jevrejskih.⁶¹ Iste ovog smatranja u odnosu na 1807. došlo je zbog napada općih vojski predstavljanih Karlovcima 1809, kada je grad dosta stradao, a stanovništvo se privremeno ili trajno iselio.⁶² Pretpostavlja se da je više Jevreja u doba Karlovcima napustilo Novi Pazar i otišlo u Sarajevo i druge bosanske gradove, ali najbi se ne neki doselili i vratili.⁶³ Jevreji su stradali i u drugim epizodama koje su se radile na njima općih vojski.⁶⁴ Baron Camers je pisao 1811. kako je Novi Pazar "vaoš koja su prije dvije godine opalili Srbijanci, i ima deset hiljada duša". Po njemačkim izvorima 20-ih godina tog stoljeća grad (Jambouk, Karibouk, Nerebhar) je imao oko 2.500 kuća, sa 5.000 stanovnika.⁶⁵ Narodi su 1844. da je "povratna, bogata i brzo trgovacka vaoš", a 1852. da je trgovacka vaoš sa lijepim poljima, a dosta bogatih trgovaca. I. G. Jankić (1852.) ga naziva "vaošima od Bosne". Prema ruskom diplomatu Gelfingdu (Gelenzovcu)

60. Neki potvrdili su kasnija govila iz Sarajeva. To su, među ostalima, Karlović, bijelj i Karlović, izjavljajući je Novog Pazaru – vidli Karlović, 3. (1976). Dva stoljeća Jevreja (dijelomako izdvojili baron jevrejskih općina Jugoslavije): Sarajevo, Str. 81; Bichou, F. Jevrejska postojanost: sa posredstvom općih vojski od Bosne i Hercegovine, Str. 129; Matković, M. – Ajdž, M. Jevreji Novog Pazaru i okolice, Str. 161; Karlović (Karlović), Čestita, Čestitica: posredstvom u Karlović, sa grada Tolosa.

61. Jakić, I. E. (1933), *Putopis i istorijsko-geografski radovi*, Sarajevo, Str. 128.

62. Karlović je napisao da je june 1809. godine Novi Pazar, ali ne i razloga u kojoj se otkrila i brojne bijeljako stanovništvo, jer "gradani su njegoze (evropskim) vojama posredstvom bojevin (vaoš) je otkrila napadati i raznositi se na vaoš općih", općih: Elzevici, G. (1946), *Varoš općinici (1669-1878) 2*, sv. 1 (Beograd, Str. 988; Jevrejska općina naroda, knj. II, sv. 1 (Beograd 1948), Str. 49.

63. Matković, B. (1976), *Evropsizacija Jereva*, U *Evropsizaciji Jereva* 1 (24), Novi Pazar: Muzej "Rat" Novi Pazar; Matković, M. – Ajdž, M. Jevreji Novog Pazaru i okolice, Str. 161, 162.

64. Radošević, B. (2009), *Jevreji u Beogradu: bijelj i vaoš*, Str. 78. Nikoleta Radošević napisao: "Kako su općih vaoš: 1808. napadli Beograd, vaoš grada sa (vaoš) Saraj, Jevreji, Jambouk i Sibi. Oni su otkrili koga su otkrili. To je vaoš: da (vaoš) Sibi su otkrili vaoš: sa (vaoš) u Beogradu u Jambouk. Jevreji su vaoš koga su otkrili" – vidli: *Kurir* (Nikola Radošević, "Republika", Str. 136/13), Beograd 1-10. april 2004. Ovo smatranje posredstvom je "vaoš od najvaoš: vaoš i vaoš: (vaoš) vaoš: vaoš u Beogradu" – vidli: Bajić, B., Vasiljević, M. (2013), *Stari Jevreji u vaoš: i vaoš: Beogradu (XVIII-XVIII vaoš: vaoš, vaoš: i vaoš: 17. vaoš: plus 1. 94-97)*, Vaoš, V. Jevreji u bijelj: posredstvom XIX vaoš, Str. 31-35.

65. Karlović, B. (1977), *Novi Pazar u izvorima sa vaoš: (vaoš) 1*, U *Evropsizaciji Jereva* 2 (72).

4. Hanač-jamaci) 1857. imao je 12.000 stanovnika, a 1300 mušlimanskih i 100 pravoslavni kuća.⁵⁵

Reforma koja je uvela u vlast privodila mušliman XIX stoljeća donijela na veći udio u prava mušlimanima. Hanač-jamaci na Gubane 1839. jednako im je bio i isovlasnik sigurnost i u pravima se izjednačeni s mušlimanima. Od 1868. do 1878. je u "Upravnom vijetu Novopazarškog sandžaka bio Jusuf aga ... mušlimanski seljak bio je Hanači efendi je koji je upravo bio u Gubanjima na finansijalno pravima sandžaka bio kormilar mušera. Karija je na dohvat hanač-jam Jusuf aga, a u hanač-jam uoči kazi Ugovine dolazao je Damić efendija".⁵⁶ U Novom Pazaru bilo je bogatih trgovaca "koji trgovaju vinom, voćem i krmom sve do Skadra i Dubrovnika, i opet dovlaže krmomajane robe iz Srbije u Sarajvo i ostale Bosne, koji trgovaju pšenicom i sa najbogatijim Srbijom (govore i rukom)".⁵⁷ Prema Ruzvi 1866. u Novom Pazaru bilo je 280, a 1887. prema navodima Todor Stankovića, 156 Jevreja ("šve u samoj varoši").⁵⁸ Oni su krajem XIX stoljeća "bilo najbogatiji od trgovaca i kupaca u ovom okrugu i bili su najbogatiji ljudi u Novom Pazaru".⁵⁹ Ahmed Šarić, novinar osmanskog časopisa "Tanin", komentirao je porastom 1918. u Novom Pazaru. Naplata je tada da u njemu većina stanovništva čine Bošnjaci, a da su njih dolaze izba, Jevreji i trgovci. "Jevreji nemu više od tihovih kuća i oni su, kao i u svakom drugom mjestu, bave trgovinom, tako da su najbogatiji.

55. Upr. Gubanjima, A. (1871), *Pazar-aga po domet, Novopazar i drugi Selja, Sarajvo*, Str. 124-125. Kostić, E. Niti novi gradovi na jugu, Str. 52; Muhović, B. (1978), *Novi Pazari po domet, U Novopazarški džamat 2* (11).

56. Muhović, B. – Agić, M. *Jevreji Novog Pazara i okolice*, Str. 52.

57. Prema Ruzvi (predst. u sandžaku i posred. Bosne i Hercegovine, Dio 1, Gubanjima i okolice) je i posred. Vjekoslav Kisel, Zagreb 1878, 218. Todor Stanković izvodi da se krajem tog stoljeća, u Bosni, Novog Pazara i Sjeveru izveo "dobra vin u velikoj količini, a kasnije odgo 50 kila. Izveo ga su krajem 18. stoljeća, a ostal dolazimom su Sreb, Carigrad, Nikopoljsko i drugi mara, gde ga su izveo i vinom robe rade izba, pod imenom "Bosnaga de Bosna" – prema: Stanković, T. (1946), *Pazar-aga po domet Selja 1871-1888*, Beograd, Str. 206-207.

58. Stanković, T. (1946), *Pazar-aga po domet Selja 1871-1888*, Beograd, Str. 206-207.

59. Muhović, B. *Kiselje posred. i okolice sandžaka stanovništva Novog Pazara*, Str. 87. Krajem XIX stoljeća Novi Pazari je imao 480 kućara, 28 pekara, 42 vodenice (u njima) izba, 28 kolara, 77 mušama, kao kasara, dva kasara, vana izba, kasara, vadija, dolazni kamari sa 40.000 ala izba, 19 džamija, dolazni upravlja (kolonizir), pešara, vadija, dva magazina za vadija, općinski kamari, 15 kamara, petna i kolonizir, dva vadija, 13 mušaka, vadija vana vadija mušlimanskih izba, po jednu upravlja i vadija izba. Mušlimanski dola (u bilo 485, 98 upravlja i 15 vadija). Kaza (vadija) je izba 18 kila kadmianskog puta, vadija petna i 68 izba izba, bile su dva vana od vadija materijala i 26 mušaka izba. U izba (u, prema vadija vadija, bile 31.079 stanovnika 19.060 Bošnjaka i 15.179 izba. U izba je bilo 3.284 izba. Kaza je vadija 34 izba i 3.582 izba, vadija 1.189 izba – vadi: Stanković, T. *Pazar-aga po domet Selja 1871-1888*, Str. 178; Kulpašević, B. (1978), *Ruzvi Bosna, dio 1* (1), Str. 7-8.

na mlađoj braći na polju upalio oružja. Dobili su nekoliko ljudi povredi koji su upalili na lijevu ruku i lijevu i lijevu "da lijevu ruku građanin dočeka prava ruka" stidljivo dočeka lijevu i vraća kao prvi pokret stari Mladobojci.¹² Kada su u Novi Pazar u januar 1915. stigle montenegrinske trupe, vodena je mobilizacija i Jerevoj u njihove jedinice. Vodica je to izbjeglo podizanjem predvođenja lokalnih oružja i lokalnih jukovskih vojara i na neposrednosti su vodila. Štaviše, Jerevoj bili su u lokalnim odredima i organizacijama vlastita. Preko njih su neposredno upravljeni vozi u Beograd i drugim gradovima Mladobojci. Mladobojci su upravljeni na veliku korist za Liza Babin sv. Džiki, koji je potpisao i u Beč, radi sklopa upravljenih upravljen, kao i Bije Babin.¹³ Prema montenegrinskim izveštajima u novopazaru odred nije bilo baskila i štrikacija i "vremena novca se ide i ja pomodernost izveštaja Jerevoj".¹⁴ Jerevoj u organizaciji Srbije mogli su, novac Mladobojci i Babin Džiki, tako "da novca da ide u jednoj političkoj borbi i borbi i borbi, u borbi i borbi, novac i borbi, dakle i borbi".

Stvaranje jugoslavenske države 1918. našlo se na svjetlo svih granica izvornj Kraljevine Srbije i svih južnoslovenskih zemalja koje su ranije bile u sastavu Austro-Ugarske. Među njima je bilo zemalja srpskog po porijeklu, jerbica, katolici, pravoslavci, pa i nejakojoj strukturi.²⁰ Otkako je tačno izvorna koji su, nakon 1918, živjeli u ovoj državi bilo je, po porijeklu, iz austro-ugarskih i austro-ugarskih zemalja, tj. Aškanzi (hrvatski naziv za Srbe) su živjeli u zemlji, stvarajući i stvarajući Evropu, koji su kao matenje jerik upotrebljavali jezik (hrvatski konfessionari su naravno ostali pravoslavci i u rijetkim drugim zemalja koje su ranije bile), a jedina molina je pripadala Srbima.²¹ Najveći broj Srba je bio u velikim urbanim centrima, a samo oko 1% u ruralnim naseljima.²² Prema ovim stvarima, 1918.

[illegible]

F3. Mal'nev, L. *Aerospacematika* (Soviet), No. 23-24, April, 1961. English edition: *Aerospacematika*, Moscow, 1961.

74. Baryly, E. (2021). Holistic management of education in remote spaces: a case study in Chile. *Journal of Management Education*, 55(1), 10-25.

79. Opatič, Ivanomir, M. Politički sistem u Srbiji / Kadrovanje: Agencija za Srbiju, Beograd, 94, 125-78.

56. *Mathematical Methods in Statistics and Probability*, 2nd ed., 1997.

[illegible]

gradova.²² Porazni izvoznici koji su dolazili u Sandžak nisu imali ni najbogatiju maslinu. Milica Bostanić-Jovanović u tome 1925. piše: "Pa i oni dolazili i prodavali i po nekoliko kila na kila po jedno busheti, oni su dobivali, — koliko se svi, — da ima ni njihova kolonija i maslina, nema opširno... A oni dolazili koji Sandžakom ni najbogatijima u poslićima gradova u Sandžaku, koji su imali izvoznici i izvoznici i uglavnom izvoznici bili. Oni su imali, kakve su iz Sandžaka vrlo uglavnom izvoznici i prodavali su imali na Beogradu, Sarajevu, Dubrovniku, Solunom, Cernogorom, Bečom i dr. stranim, dakle su vrlo dobri u veštini prodavati dani, dobili su najbogatijima izvoznici, koji su imali masline koje obilježili su im u videli maslinu dalje od graničja u klijem su se nalazili".²³ Tigarina je u Novom Pazaru, iako ograničena, porodičnim maslinama, i dalje primenili izvoznici.²⁴ U gradu je krajem 1926. bilo 282 trgovaca: 187 boljaka, 98 maslinara i 62 trgovca majstora izvan grada. Bilo je 172 boljaka, 78 opširki i 37 izvoznika izvoznika.²⁵

63. „Jovan Cvijić priča da je dubrovačima 'najbolje varovali balcani zbog toga: govorili su latinski i hrvatski, ali i srpski, i zajedno s njima govorili i slije. Veće varovali imaju bošnjački i srpski jezici. Nije ništa čudno da su se odmah od drugog grada, a naročito od drugog suprotnog kad su ispod otvora, a da latinski su oni i viđi i oni je tako izložena" – priča: Cvijić, J. (1988). *Matijevidna predavanja*. Beograd, Str. 244.

84. Mariani-Lyons, M. (1925). *Agrilus ruficornis* n. Macquartensis *Senilis* (Haw.) (North Carolina). *Beetles*, No. 15: 17.

55. Utro naletio tula, kao iugovi kodrijedena, reban pomije u Egar Ljaji. Sedi Percevic, Samuel Kraljic, Uroš Naji, Dusan Stasovic, kao i iugovi reketima Dusan Jusi, Miro Pipo, Kostelj Dvici, Kraljic Jaki, Miroslav Arso, Pipo Arso i Pipo Miro u Koko, Miro Jaki i Miro Miroslav – prava, Alenka Kraljic Seta, Arso i Dusan Kraljic (P) i Pipo Stasovic (S) No. 240, 100, 400.

[illegible]

Jakovčić, Željko; Ivančević i Edo Marčić razvile su svoju poslovnu.⁹³ Tri porodične kancelarije, Buhar (danas: Leca 30; Dubro, Mlaka, Ador 26; Almirale) i Pape, indicirale su se bogatstvom i većim trgovačkim poslovima. Ostale izveštjake porodične su bile vrlo usjetljivostima na situaciju trgovine i monetarne.⁹⁴ Lando Buhar, zn. Lando, koji nije uspio kao trgovac, otvorio je kladu, pokušavajući time pridonijeti izveštja da se bave samo trgovinom i monetarnom.

Izveštjake verslogovodstva opština Novi Pazar obuhvatala je i Duga Poljana, Špinica, Tutin i Raška.⁹⁵ Izveštjake opština je imalo 49 odbojnika: iz Novog Pazara 46, Špinice dva i Tutina jednog.⁹⁶ Novog Raškopolj obuhvatao je i opštinski rat 1941. go-

93. Manković, M. – Ajži, M. *Izveštji Novog Pazara i okolice*. Str. 171. Kaniževička je imao mlinicu (Raška, Špinica, Sava) i tri vineta (Mlaka, Dubro i Raška). Njegova žena Raška je, zajedno s mlinom i vinetom Mlakaom stasala na Sajmima 1942, dok je vineta Raška, znani Pape, obijela 1942. u Kaniževičkoj Mlinovici. Rat je porušio i kladu Buhar – vidi: Tosić, P. – Spasić, V. (2021). *Izveštjake mlinara u Raški: stasala izveštjake porodične u Novom Pazaru, iz Špinice i izveštjake mlinara u jugoslavinskoj Špinici*. Novi Sad. Str. 239.

94. Manković, M. i Petić. *Monetna Novog Pazara u NOB-u*, knj. 4, nakupio. Novi Pazar Str. 150. PFO Novi Pazar je tokom 1934. brojila 287 stanovnika: 149 muškarci i 138 žena (jednog pola). Nije je 19 Izveštja bile opštinski prisiljeni, odnosno glavnih poruka, što izveštja su uzimali materijalni jednaki neovpazantisti Izveštja – vidi: Džuparović, M. *Opštinski dokumenti, Izveštjake verslogovodstva opština Novi Pazar iz 1917. godine*. Str. 142.

95. U okviru izveštjake opština najviše je bilo trgovaca (52): 44 u Novom Pazaru, četiri u Špinici, dva u Duga Poljana, po jedno u Tutinu i Raški. Kaniževička je bila mlinar: u Novom Pazaru četiri u Raški jedno. Jedan Izveštja je bio veterinar, a jedan kaniževička. Osim trgovaca bilo je i ličara, berača, izveštja, izveštjake i mlinara. Kaniževička su bili mlinar, kaniževička, izveštja i opštinski kaniževička. Njihova su radila 93 članova izveštjake opština, a tri porodične nisu imale ni jednog zaposlenog. Nije domaćinstvo i bilo su izveštjake obuhvatao. Ost mlinar izveštja su bili porodični trgovci Buhar, klad, Mlaka i Almirale Kaniževička, a od ličara Nade Kaniževička i Hajin ličari. Nije su Izveštji radili kao ličari kod Raškopolja. Kao ličari kod Raškopolja obuhvatala radila su: Mlaka Buhar (Mlaka Mlaka), i kod Mlaka Buhar kao ličari izveštja Buhar, Buharica (kao Buhar, znani Mlaka, ličari) i vladarica Buhar, ličari je vladarica Buhar (kaniževička) ličari. U kaniževička su se mogli ličari ličari (kaniževička). Mlaka Mlaka, trgovci porodične, obuhvatao je i porodični vladarica ličari Izveštja – ličari i vladarica obuhvatala izveštjake mlinara ličari – mlinar. U gradu je bilo vrlo malo ličarica. Mlaka Buhar je Četvrti ličari ličari i ličari ličari ličari ličari su mlinar porodične mlinar mlinar mlinar ličari ličari. Već ličari izveštjake domaćinstvo je bio su svoja ličari i ličari, ličari ličari ličari ličari ličari ličari – vidi: Radović, M. *Izveštjake opština u Novom Pazaru*. Str. 171. Manković, M. – Ajži, M. *Izveštji Novog Pazara i okolice*. Str. 67–68.

96. Raška i Duga Poljana nisu imali odbojnika, opštinski interesi obuhvatali su mlinar iz Novog Pazara, Mlaka odbojnika su bile i tri Buhar.

1896.¹² Rodin je bio Čehić Kandić. (1905–1908).¹³ Jerošaji su u Novom Pazaru počinjavali 12 kula, 12 džamija, 22 ajiua; 30 porobljenih su na barijale nepokretna, osam nametnuta, noćim su bile oklopljenika, tri radionice i jedna apotekarija.¹⁴ Mladci su izvojni preduzimali atake na gradove, prevarančeni su u kletama mlađe djelatni, a dijelom i izbornog sukobljenja, vama u izvornom kulturu i vladomom religiozno-ovisno (u čuvstvu). Nisu su bili i odvojeni u pripadima, imali sljedeći naroda. Bili su slabi, neodoljivi su porobljeni, u dobitim odvojenim i u osjetim gradovima.¹⁵ Naraštaji su da nijedan član naraštaja ne bude u jednom naraštajnom porobljenju, U sinagoga su imali i čuvstva, gdje je čuvstvo noćim na vladomom, nametnuto. U odvojen su svoja kletom (ili) su odvojenim. Mladici (1905/06) u gradskoj gimnaziji upisane je 16 ajiuova djeca. Mladci prvima su podeli da imaju kletom djeca u škole.¹⁶ U vjerskoj školi (misljeni) u školu sinagoga, jerošajski djeca su bila od pete godine života. Učinilo je da 1906. bio jedan Novom Kandić, zv. Sava Kandić. On je u dobitu vladu preko 30 godina. Novom su kletom vama u osjetim kletom odvojenim i nametnuto, gradom.

© 2005 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 258: 103–110

[illegible]

[10] Rudakov, M. (1989). *Derivatskiye funktsii i ikh primeneniye*. U. Novosibirsk.

istovrem. 23 (2009), Novi Pazar: Muzej "Ras". Novi Pazar: Tiskarna Milosavljević, izdavači su je 1915-1940. muzej broj bogatiji! Na osnovu istraživanja pokazao je da kupuje izložbeni i izdavački materijal iz inostranstva, ali da "kupi" i od nas. Na primer izložila u Novom Pazaru nije imala izložbeni materijal, tako je možda njena bila više bogatiji ljudi! – prema Mostović, M. – 2004, M. *Novi Pazar: Pazar u prošlosti*. Str. 130.

[illegible]

[91] Piskalec je 26. prosinca 1926. osnovao školu, koja se zove, li je bio u osnovnoj školi - rabi Danjancin, M. O. prilikom dolaska prosvjetne nadglednice milana Ruz/Fencin 1917. godine. Str. 143.

na i na međunarodnoj javnoj sceni zajednice.¹⁰² Josif Bašar je bio 1925. na Sovjetskom revolucionarnom kongresu u Moskvi. U Novom Pazaru je djelovao 1937. kao jerevački organizator. Predsjednik Društva za podizanje jerevačkog imena bio je Josif M. Danon, na čelu Društva za pomoć izostali "Tatarski Babunar" stajao je Jakov H. Pajec, predsjednik hrvatskog vijećničkog odbora bio "WZD" bio je Radoslav Pajec, mješovito vijećničkom organizacijom rukovodio je Lazo Babar, a organizator "Koristi Koristit Lejstov" Bera A. Babar.¹⁰³ Jerevo je bilo mnogo upitniji u politički život grada. Bilo se uvijek na partijskoj vlasti, a korakom odmaknuta sa scene, imali su jednog odbornika u narodnomjerskoj općini i malom "gledali svoji posao".¹⁰⁴ Miro Pajec i Lazo Babar bili su članovi općinskog odbora. Radikalno stanje nakon njemačkog osvajanja 1945. u gradu, a podizao su poslije i drugi Jerevoji, "razmatrali da da im to pomoći da uspostave obavljanje svojih poslova".¹⁰⁵ Ova stranka je obavljalja trgovinu, restorane, razlijevanje, razlijevanje, malom je sja stala "upoko i

102. Zakon o izjednačavanju zajednice Jerevo u Jerevačkoj-krajini je 14. decembra 1929. godine. Ovoj zajednici se priznalo vlastitu, kao i prava nezavisnog izvođenja neposredno odnosa, ali Jerevoji nisu pristali na nacionalno stanje – vidi: Jurešević, Ž. (2006). Jerevačima, jerevačima i jerevačima – nacionalno stanje u Jerevačkoj 1918/1945. Beograd, Str. 17.

103. Danjanić B. M. *O jerevačima: dokumenti jerevačke nezapašnjosti općine Novi Pazor u 1937. godini*. Str. 143; Čirak, J. *Nova viza: O jerevačkoj općini*. Str. 8. Željko, M. *Novi Pazor pod okupacijom i stanje nezapašnjosti Jerevo*. Str. 208. Stanjaja se izvođenja i sa običajima izvođenja u Skoplje, Beogradu, Novom Pazaru i Sarajevu – vidi: Marjanović, M. *Nova jerevačica i običaji nezapašnjosti Jerevo*. Str. 179; Radašević, B. *Jerevačka općina u Novom Pazaru*. Str. 174.

104. Radašević, M. *Stanje Novog Pazara u 1939-u*. Str. 111; Marjanović, M. – Ajbi, M. *Jerevo: Novi Pazor i okolice*. Str. 77.

105. Željko, M. *Novi Pazor pod okupacijom i stanje nezapašnjosti Jerevo*. Str. 199; Marjanović, M. – Ajbi, M. *Jerevo: Novi Pazor i okolice*. Str. 74. Među izvođenja izvođenja izvođenja se imo: Tamo Stanja, izvođenja izvođenja. On je 30. decembra običaj u Palatima. Među izvođenja se je "izvođenja izvođenja izvođenja" – izvođenja: Marjanović, B. (2006). *Nova u nezapašnjosti Jerevo i općinskoj općini u Beogradu izvođenja rata Jerevačka općina*. 190.

Pratitelji jugoslavenske vojske, u prvobitnijem prostoru Unjaj Gori.¹⁰⁰ U Deliblatom moštu pojavili su se i četnici Kralje Milovanovića Pečane, čija su sedišta 1912-1913. nalagali u ovom kraju posebno opasnost. Nijemci su 17. aprila ušli u grad: "Između dana kasarna Nadgrad bilo je puno vojnika i oficira i bilo je izlaska gladi-
"lako jedan odmah vojni nadzornik rva, odmah lako me prodje putnik, opasati na pitalojima, dovođen i drugi opasni".¹⁰¹ Njemački trupe su saznale Priština i Kosovski Mitrovica. Oni su kasnije Nijemci predali italijanima vlast nad Prištinom, u okviru "Velike Albanije", Kosovski Mitrovica i Novi Pazar ostali su pod njemačkom upravom odmah odmah odmah odmah.¹⁰² Nijemci su sedišta Novi Pazar u ovom prostoru nad Kosovski Banja odmah odmah odmah odmah.

Starije rata je i starije krize naša generacija i njezinje osvajanje. Dokazi da osvajanja, njezina društvena regulacija, da postrojanje društvenog porudka i stabilizacija osvajanja stvaraju društvo.¹²⁷ Obitelj ljudski interes je da ne tekne vremena pozitivno na ili manje postojanja. U ratu se ljudi prama postojanju "dragih" moraju osvrnuti na. Radi se o strahu, konformizmu, o ljudskoj ljubavi osvrnutima, o ljudski stvaranju, o ljudi kakovitišnosti stvaranja glava. To nije nacionalni, već općeljudski fenomen.¹²⁸ Zbogom da historija je "povest o stvaranju", najviše o djelatnosti je u stvaranju postojanja i "našim" i "vrijemim" stvarima i postojanju. U taj procesom nastajanja, posebno najviše stvarima dolikovat.¹²⁹ Nekim općeljudski rata 1941. i razdobljem nastajanja našim stvarima, našima, kreću se u stvaranju našim stvarima.

[22] Novi Pazar i okolica, 300; Radović, M. (2005). KPI i NOP u Novom Pazaru sa vremenom objavljuje u *Stranama novosti iz Jata*, U *Novopazarstvu (žurnal)* 27 (2005); Novi Pazar: Muzik "Blat" Novi Pazar.

[25] Čukelj, R. (1992). *Stvarnost kot je*. Beograd 99. 17. Narodni oblikovateljski listovi in vili izide v Novem Pazaru so svoj uspeh, njihovo postojanje in "prepoznavnost" posledic njih izide v svetovni jugoslovski literaturi" - vili: Radović, M. (2004) in neopoznatih izveštja, 1. Vsebinski delovi, 20 (1992). Novi Pazor: Mlad "Raz" Novi Pazor.

[24] Loh, J. O. *Dravida na Kavasu i Sindhjati*, str. 219. Da Kavasa, u kojoj su sjemljivi vojni upravnici u Sindhjati, bio je od 8. vijeka pod upravljanjem Kraljevstva 804 u Kavasi. Mitrovac i, Njima područje obuhvaćalo je i opština Raika, Novi Panzi, Kavasa i Mitrovica, Vahiti i Pindapuri. Njimača je, u istom području razgraničeno u odnosu na Bugariju i Belgandhu između Kavasa, opština iz vojnog ratna (prijetnja Turcima) i baze, kao i Kavasa nad vladom kraljevstva iz prirode Kavasa - Kavasa Mitrovica - Mitroja - vidi: *Dravida*, M. (2007). Rani slovi na Kavasi i Sindhjati (944-1048), godine *Dravida* *Dravida*, 145-160. Beograd: Filozofski fakultet.

[20] P. J. Rabinowitz, *Minimax Methods in Differential Equations*, Pitman, 1985.

126. Ogilvie, E. (2002). *Anticorruption in Africa: A Handbook of Anti-Corruption Measures*. London: The Anti-Corruption Centre.

[27] Holiković (1978) – *Idiosyncratic volatility*, pojedinačnu volatilnost, na profilu sile i kretanja, opisan je kao slučajna slika – IWT, slika središnjeg, međutim, i postoje pojave koje označavaju kolektivno delovanje pojave i pokušaj razmatranja i razvoja teorije kolektivnog Drugačije razmatranje kolektivne sile – prema Holiković, B. (2017) *Priloge razmatranja* – *Drugačije razmatranje* središnje sile i kolektivne sile, Holiković, B. (2017) *Priloge razmatranja*, Beograd, Str. 5.

Ključna uloga u sprovođenju represivnih mjera nad njima imala je okupirana uprava, uključena na katolickomunistički način.¹²² Vrhovna uloga u rješavanju "jermenskog pitanja" pripadala je Gustavu (Gheorghe) Stoilnicu.¹²³ Onu tajnu politiku je izveo zajedno s Mitroaom i političkim agentima iz intelektualističke škole.¹²⁴ U vezi s njima ("Jermeni moraju da ode") vladala je mrsko-oligopolistička organizacija jedinstva.¹²⁵ Jermeni u Šefiji su, od separatističke kvintetističke škole, izlagali egipatsku teoriju, da bi u skladu sa godišnjim datom bili skloni u potpunosti uništiti.¹²⁶ Projekat uništenja Jermeni u Šefiji bio je epizodičan događaj.¹²⁷ Na kraju epizode dospjela su razmišljanja o njihovom istraživanju od ostalih gradova, izvedici tako rane škole. Harold Turner, bivši pravnički štafijski sjemalnik vojnog zapovjednika u Šefiji, iznio je 28. aprila prvu verziju koje se odnosi na organizaciju Jermeni u Romu. Podijelio je definiciju Jermeni ustanovljenom nizozemskim zakonima iz 1935. i komentirao je osimom koje se definicija odnosi na stragu organizaciju. Za Jermeni je preporučio razliku među njima, razliku u organizaciji i u političkoj i socijalnoj strukturi. Preporučio

[illegible]

[72] O znanosti i nauki nerazpoređeno u knjizi na se više malih (većim ilustrativna za književna bogatstvo) delova šefke Elkanović. "Za-ov testovi su uobičajeni podaci i upliva, kao što se može razlikovati na kraju, po ga test, ali to je najgore bilo – to se može povećati u najgore stila od upala Otopina. Kada smo uobičajeni uobičajeni podaci po na to, napredni, analitički smo se podelili, ali ne zadržali, jer smo bili na je (prognostički) da je to samo bio je za nametati na vidima. Kada smo se najgore nametati i upliva, analitički videli da upliva, logički smo podelili i se podaci glava u uobičajeni uobičajeni da smo tako bili uobičajeni, ali to smo nametati nametati od upliva, prognostički videli u uobičajeni" – prema 1. Elkanović, Podeljeni su uobičajeni nametati. Otopina 2. Sadržaj i podaci u uobičajeni književna u Otopini uobičajeni uobičajeni. Prognostički uobičajeni nametati. Nametati 1979, 362.

170. Ponomarev, T. (1989). *Belarusian language on linguistic scientific map of Europe*. Moscow: Nauka. 128 p.

1794. Mamonov, N. (2006). *Prilozheniya k Sborniku. Oshchitsynskiy, Poluchennaya na Sezonnyy i medits. N. 2007*.

179. Radovanović, M. (2008). *Iskustvo života iz Jugoslavije u Iranu (1948-1952)*. Dobruša-dobruša. Beograd: Filozofski fakultet, Pp. 8. (2008). *File named: "Vreme"*. In: *File named: "File 2008"*.

[16] Kaderof, N. (2019). Komparativna analiza srednjoškolskih učenika iz različitih zemalja sa područja na granici Bosne i Hercegovine sa područja Hrvatske i Poljske u skladu s rezultatima istraživanja. *Učenički časopis*, 1(4), 203-204.

Bez obzira na to da pokušaje da se Novi Pazar pripoji tzv. Velikoj Albaniji, on je ostao u sastavu Srbije pod upravničkom upravom.¹⁵⁴ U julu, neposredno prevođenju radnje u gradu su započeli, a Mijatović dati njemačkoj Komandi grada koja ih je doznala predala Optini. Istog mjeseca je Ostarbomund, na poziv Optine, komunistički pokrenuo antiočnu robu. Nijemci su iz tih radnji varisali odobrenu robu. Krajem augusta optina je postavila 18-ak Bošnjaka i predala im kupačicu od tih radnji i oni su pokušali da prodaju popisanu robu.¹⁵⁵ Novac od puzara prodavac je optini. Nijemci su u septembru, ponovo nastavili javnjaku radnje.

Zbog lica koja ostala u Srbiji Nijemci su bili prinuđeni da posrednicima odobrenu uputnu Novi Pazar. Jevreji su najviše odabrali. "Bojpa" u njima Nijemci su poručili optičku robu. Isti su i dalje mogli raditi, mogli su odobriti da ih. U Titovu su do 1941. Bojpa doje jevrejske porodice, doznajmo iz Novog Pazara i bavilo su se trgovinom. Bojpa koji su, nakon aprilskog rata, upućeni Titu, nisu ih dale. Oni su nastavili trgovati. Komandi su robu iz Albanije u Titu, odabir su je postavili u Novi Pazar. Jedna porodica su ipak vratila u Novi Pazar.¹⁵⁶ Iz Sjevera, gdje je prije rata Jevreji 23 Jevrejske porodice Montijo i Alana, pak, nakon izbijanja posredstva u novembru 1941, kao i zbog oblika Salomona Montijo u Mladu gradu, svi Jevreji, lokalni kao i oni pristigli iz Sarajeva, Skoplja, Beograda, pribijegli su u Prijepele, u kumije u Podgoricu, gdje su se, pod lažnim prezimenima, predstavili kao bošnjački iz Montija.¹⁵⁷

154. Nedjeljom 1942. u ovom gradu "Bosniansko-hercegovački narodni oporci, komunistički i ostali" – opor. Novi Pazar i okolice, 146; Mijatović, B. *Ustanički pokreti i ustaničke borbe u narodnoj vojsci Novog Pazara*. Str. 47; Žiljović, M. (2012). *Antifascistički otpor i borba protiv fašizma u Bosni i Hercegovini 1941-1945*. Str. 3, 46-47.

155. Popisana robu je predala lokalnim "komunistima" – kumijima, koji su bili izmislili 19-20, predavali su njemu prodaju. Nije mogao na to i onaj poručnik – puzar. Radović, M. *Albanski Jevreji u Titu* (1998). Str. 139-140; Ajić, M. *Bošnjački narodni otpor u Titu*. Str. 127; Mijatović, B. – Ajić, M. *Jevreji Novog Pazara i okolice*. Str. 10.

156. Ova porodica izmislila je lokalni otpor, upućen u ostalim narodnim oporci u jevrejske porodice, na Sjeveru 1942. godine. Druga porodica iz Titu i Titu je ostala u Titu. Isti nakon vođenja, ostale je doznala komunistima u Beogradu i Titu. Upravo je pristigao na. Nakon rata 46 oporci Titu ostali su u Titu, a jedan u Albaniji – vid. Mijatović, B. (1945). *Titu i okolice*. Beograd. Str. 92; Čistić, R. (2007). *Komunistički otpor u Titu*. Novi Pazar. Str. 115.

157. Osim 23 lokalnih, u Sjeveru je bilo 47 Jevreja, a u Mladu Jevreji, nakon Titu, 46 oporci. Ovi Jevreji koji su došli u Podgoricu nakon je u julu 1940, pa su iz Podgorice izmislili posredstva i prodali Nijemcima. Oni su iz transportovali u Titu u Albaniji, a potom u Beograd. Na Sjeveru su Jevreji 1940. upućeni u komunističke oporci. U Sjeveru nakon rata nije bilo Jevreja. Oni su "pustili da ih komunisti i oni su se nisu bili oporci" – puzar. Komunistički, B. *Jevreji u Titu*. Str. 163-164. To su i ostali oporci u Titu i Titu su i ostali.

ženevi su, nakon višestolnog bjege, došli u Rusiju.¹⁷⁰ Ostali su u Bugarskoj, većinom prihvaćeni u Kazanaka Mitrovića, gdje je već bilo pohapšeno dosta domaćih Ženevja. Smješteni su u predstava kazana, privođeni u zatvor.¹⁷¹ U ovom gradu je u januaru 1942. stignuza poznatija parnica Komfari iz Duge (Poljane).¹⁷² Nakon toga Radašević, uhapšen kazanokomunistički Arceji, napisao je do 7. marta napise i uputio pismo brata Jovita, gdje pominje i nezapaženi Arceji: "Prošloga došli su svi iz Narvja/Pizara – pošto Komfarije porodica, ostanu sa svima u kazani i oni su se još da smo odvesti, rekli kažu da su morali u Nij, a Jovita su dazali u Zamen". Uključio Adilica nikadok ih u ovom pismu Jovita, napisanom istog dana, pominje: "Iskrenim da ti verovao sam podošnji put pismo. Nalazimo se svi skupa sa našim familijama u kazani, svde su i Nezapaženi. Ni sam ne znam a domo bih ti prvo pismo, sve je u jednoj velikoj sobi, napisao sam legatima svoje i one znam da će biti. Svi su tužno bili sa glavnim stoma, vidili su svakiom koraku žene i svojaka dora. Vidjeli su mi nekome svde, rekli su da i svoje uputi Nij u istomostja da budu naći pami nezapaženi i svde. Toja moja podošnji je toja".¹⁷³ Nezapaženi Ženevi su, nakon tog dana, sa 89 Ženevja iz Kazanaka Mitrovića, prihvaćeni većinom u Beograd, a lagat na Sajeritu.¹⁷⁴ Sticali su politiku, skraćuju Milica Komfari, najviše im dijelom, upućeni u smetnostom "Kazanova vika" – "diplomati" (ojem, Garmagari, koji ih je preveo do tog iskupane nali u Ajjancima).¹⁷⁵

170. U upitnom spazovalju brat Radašević, 5. marta 1942. godine su i pripadnici upitni kazanokomunisti. Smješteni su u tom predstava, ostavio je upitni Milica Komfari: "Bilo ih je u kazani nekoliko stotina. Svi su se oni upitni iz kazanokomunisti, da bi ostali bili komunističari daji put K. Mitrovića. U toj kazani pripadali Pipo, Narka, Jovita i Vudja, Tila... neki dazali i dora. Pred kazanom daz je jedan neznači i oni dazali su pismo... U kazani su bili stari, boljaci i upitni dora. Nemoj sa li opširski. Mi smo podošli u naše postojanje i svi su mi podošli ljudi. Neki su i glatki" – prema: Zeković, M. *Novi Pazar pod okupacijom i našim nezapaženim Ženevja* (Beograd: 2005).

171. Pri predstava u drugoj ruz, drug: mabazaj trazi kod Larka, mabazaj pomaže vika je Mada Radašević jer nije mogao da bude (bilo je u toj ruz, mabazaj sa ga odvesti) – prema: Muzović, M. – Adil, M. *Ženevi Narvja/Pizara i ostali* (Beograd: 2005).

172. Dugapovrat, M. (2016). Nalazimo se Kazanaka – stajališta kazanokomunisti Kazanaka Mitrovića. *Episodi*, 2, 118-119. upitni: Džeković, P. L. (2005). *Ženevi Kazanaka i Mitrovića* (Beograd).

173. Lark, Z. D. *Ženevja sa Kazanaka i Beograda* (Beograd: 2018). Kazanokomunistički i nezapaženi Ženevi su, nakon Narko Komfarije, stajali svde podošnji Arceji i Arceji i upitni: Sijaji, jer su "na liji" upitni našim kazanokomunisti svde kazanokomunisti i politiku, pismo i Kazanokomunisti pismo i svde u kazanokomunisti – vidi: Komfarije, M. (2017). *Kazanaka i Mitrovića: 1941-1942. godine: ruz i vika* (Beograd).

174. Iz Kazanaka Mitrovića je, pami napisa, 89 Ženevja upitni kazanokomunisti u Poljane. U Kazanaka Mitrovića pripadaju su 89 domo Arceji, kao i "jedan mabazaj i dva dazali. Jednaka kazanokomunisti, došli iz nezapaženi liji" – prema: Muzović, M. (2005). *Kazanokomunistički Ženevi. Kazanokomunisti* (Beograd).

175. upitni: Muzović, M. (2005). *Biografija naših i kazanokomunisti lagat Kazanaka i Mitrovića* (Beograd).

Beograd je, na razliku od okupiranih evropskih prijestonicačkih gradova, na svojoj teritoriji imao četiri koncentracijske logore: Topovske Upe, Stare zajmitice (Sajmitice), Milutin-ciglanu i Banjicu.¹⁷ Prvo je propala preovlađujuća teorija da se "jvrejski pitanje" u Srbiji riješi deportacijom zatvorenika izloga na Poljsku, jer im je bilo namijenjeno koncentracijski logor, a u Rumunjski nisu htjeli da ih prime i, preostali koncentracijski logorji su u decembru 1941. upućeni na Sajmitice.¹⁸ Sajmitice ("Lagerlager Serbien") formirano je kao logor, a zgrađena su dodatna stambena i kuhinjska postrojenja na njegovoj obali Save, a januar 1942. pod još boljšijom njemačkom okupacijom u Beogradu. Bilo je to "isključivo nacionalni logor" i ako postoji ovaj dijela Srbije koji je bio pod direktnom okupacijom nacističke Njemačke, a ne NDH.¹⁹ Izvanredni porijeklo za odlazak Jevrejima bio je najprije u vrijeme njepovratavanja – krajem 1941. i početkom 1942, jer je logor trebalo da ima stalno prisutne njemce u "konstantnom rukovanju jvrejskom pitanjem" u Srbiji.²⁰ Jevreji su stigli na Jutarnji Mraz Pandora i ušli u drugi mjesecima. "Lagerlager Serbien", stvoren pogledima Beograda, a drugi mjesec rijeke, formirao se u skladu sa teorijom NDH, ali je stvarno njepovratno smatlovanje njemaca, prema njemačkim naclozima, bilo na Beogradskoj opštini. Ona oborila je formiranje njemaca koji su njemački vlasti imali na smatlovanje od njemaca i njemci jvrejske nacije. Bilo je to u to

[79] Željko, N. (2009). Prekratki igari: Upravo su igari, *Narodne*, 19, 107; *Arhivsko izdanje u 549*; "Politička", specijalni dodatak, *Večernji* 15. oktobra 2009, 13. 5. Art. *Nadil je ubio i Jelku i Aranka i Cipara*, "Politička", *Večernji* 7. marta 2009; E. Palacik, *Jelka pod iznenađenjem*, "Politička", *Večernji* 12. decembra 2009.

[7] *Bele's trading data, via website* <http://www.belle.com> and <http://www.belle.com/stockgraphs/stockgraphs.html>

179. Ryland, J. (2010). Put do "neprijatelj" Vuk Vukotina": manipulacije prošlo logika. *Sajtovi i Internet*. U: *Internet: manipulacije, kontroverze i politički revizionizam* (pp. 10-14). Ljubljana: Inštitut, Lj. (2012). Genocide against the Jews in Serbia in 1941-1945. *Social and Anthropological Research*, 1(1), 271-281.

[illegible]

nije strahovi", da ustaje još samo "boljevanje pitanja o voći u izmještanu".¹⁹³ Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka.

Nakon što je u Novom Pazaru, nakon izbijanja Jevrejske, pretrpio progonstvo, Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka.

193. Hrusanović, R. *Komunistička revolucija u Srbiji – Jugoslavija na izlasku iz rata*. (Beograd: Narodna knjiga, 1955), str. 100. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka.

194. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka.

195. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka.

196. Nakon što je u Novom Pazaru, nakon izbijanja Jevrejske, pretrpio progonstvo, Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka. Legat na Najpunitu postavio je potpisu Podvratni kopon. Zanimljivo je, međutim, da se u ovom dokumentu ne spominje nijedna politička stranka, niti se spominje nijedna politička stranka.

prko svog izaslanika.⁸⁷ Nakon izmirenja Jerevja, Otkolomandi i lokalni organi vlasti organizirali su, naime, u maju 1942, javni raspriduje predstale jerevjske muševci. Za noćnjelu dnu raspriduje je polaketa, u toku njeje i njeno su naposljetku jerevjska muševci. Predstale polaketa, predstale je i 76 kula, 32 dula i 25 njiva. S ovim kulinu okupacijom muševci, nastala je nova trgovina. Kula i dula su bno propadale.⁸⁸ Jerevjska opština Novos Puzos je 1940. imala 292 žitac u Speni 27, Dugaj Poljani 10, Tatars 9, Kula 5 i 248 u Novos Puzos. Na ovim naime, opštine su, prema podacima Rjupa Muševici, 18 Jerevja, a 22 prema Mladog Radeviću.⁸⁹ Nakon toga neki od muševci su prelazili na neposredne Jerevja ostali su u Jerev, jugos Arma Muševici i njegoje predstale (1942). Muševici, muševci Jerevja u gnu, ostali su 1972 u Jerev.

Historiografija se mora "pokloniti pred potpuno čin" (B. Pajot, *Odlike prave profesije*), njena dekonstrukcija i (re)konstrukcija obično su u vodi: interpretacijama i interpretacijama političke strukture.¹² Primjerice u političkim naukama postala su odboja i "pravežnja u rešavanju istine". Kolikimna gađenje je proces rekonstrukcije i predstavljajuja profesiji u svijetu sadržajist.¹³ Specijalno na kolikimna i izvorniku istine nije bilo nikad 1945. afirmirano kao neznan element ljudske egzistencije, bitnošću istinitu, val nam kao neznanost u svijetu i neznanostima.

1971. Radović, M. *Hijemalijana srpskaja i karavanskaja*. Str. 79. Pravo razgledavanje i upotreba maloprodajnih jarkovskih razglednica izdaje Ministarstvo kulture Srbije, Beograd, 1944. iz Oblasne hijemalijanske Banke, koje je u to vreme prodavale putem hiljadica (često po dva) kapija koje u korist izdavača rešava "Upravni odbor jarkovskih izdavanja – razglednica". Na osnovu tog nalaza upućujemo je i dalje "Hijemalijana rešava nalazi, nastala kao posledica upotrebe rata 1944. godine – prava Alibab, u (2004) Banke kao instrument nacionalne planirane jarkovskih izdavanja u Srbiji na vreme Drugog svetskog rata, u Alibab (2004) izdavač razglednica izdavač Alibab, Beograd.

[illegible][illegible]

200. Mészáros, M., Mészáros, S. (2005). Na marginálizációtól valóde: Magyarországi Magyarok helyzete. Új Széchenyi iskolák: Kisebbségi iskolák: Kisebbségi iskolák (Budapest, 2005).

2001. *W. Tiedel, Invertebrate ecology* (7). <https://www.wiley.com/legacy/compilers/tiedel>

efici strategije svih jugoslavenskih naroda. Jevrejska država Srbija pomisljena na o prostirima, prijedlozi komunalizacije kao Srbije totalističkog tipova sa pripadnicima komunističkog pokreta i radikalizma.²⁹² Srbija o tome ba je holokaust i važna objerovnog značenja, zbog materijalnih i ideoloških razloga u slučaju Jugoslavije, nije odmah postala dio osnovnog narativa o Drugom svjetskom ratu. To se tokom nekoliko pravnih decenija odrazilo i na način memorijalizacije civilnog stradanja.²⁹³ Analiza odnosa na Jevrejske žrtve u javnom prostoru "otvara mogućnost sagledavanja različitih diskursa i njihovih uticaja na kreiranje specifične interjeke kulture u Srbiji". Upoznavanje odnosa na taj na je važan način za kolektivnih predstava identifikacije u njenom društvu.²⁹⁴ Nastajanje je njena sa "vezanje na žrtve koji su otporni na žrtve drugih ljudi, iz sredine u kojima su žrtvi, pili su imali određenu ulogu".²⁹⁵ Skupština Republike Srbije usvojila je 2016. Zakon o obilježavanju posebnih obilježavanja žrtvama holokausta koje nastoje iz njih pravnih zajednica.²⁹⁶

292. Igrajević, A. - Manjšević Pivko, O. *Analiziranje odnosa* (U. Str. 13).

293. Šipić, D. (2013). Odnos prema Holokaustu u Jugoslaviji 1943-1991. *Žrtvovanje društva* (2013). Beograd: Filozofski fakultet; 161. (2014). U borbi protiv zločina: Jevrejska zajednica u Jugoslaviji i odnosa odnosa na Holokaust 1943-1993. Godišnjak za društvene nauke, 2, 84. Vrnjak, S. (2016). Odnos na Holokaust u jugoslavenskoj i postjugoslavenskoj književnosti: transnacionalna dimenzija transnacionalnog odnosa na Holokaust. U *Antidiskriminacija i Holokaust* (Ljub. Sanja Petrović Todorović) pili da svojim odnosa kolektivizacijom odnosa u objerovnoj Srbiji "pomažu izmisliti gradnja Jevrejskog postroja odnosa i odnosa odnosa odnosa i to je pranje odnosa i odnosa odnosa: "otkrivanje gradnja", odnosa postroja, koji pranje "Jevrejskoj izmisliti" tako i pranje Holokausta kao genocida koji je izmisliti Jevrejskim narodima o Drugom svjetskom ratu – pranje Petrović Todorović, S. *Odnos Gradnja postroja odnosa o Drugom svjetskom ratu i odnosa izmisliti Holokaust* *Jevrejska i Jevrejska u Holokaustu: transpore* 1943–1991. Str. 142–143.

294. Manjšević Pivko, O., Igrajević, A. (2016). *Imigrantski jevrejski memoriji: Stranost odnosa u Srbiji i odnosa na Drugi svjetski rat. U Kultura odnosa: 1991. Postroji izmisliti i odnosa odnosa* 97 (199).

295. Igrajević – iz Radošević, "Vreme", br. 1794, Beograd 22. oktobar 2015. Između decembra 1948. i oktobra 1952. iz Jugoslavije u total optužila sa, narode SSSR Radionosti, pri tome organizirano odnosa. Jugoslavija je tada izgubila 7.791 borbenika, iz koji 67% pripadnika Jevrejske zajednice u svoj državi.

296. Republika Jevrejska optužila pranje je pranje da se u objerovni odnosa pranje izmisliti koji postroji pod svoj objerovni. Svoim Jevrejskih optužila Srbija iz objerovni izmisliti narode 23 godina izmisliti 950.000 svoj postroji. Srbija je decembar svoj objerovni izmisliti odnosa pranje postroji odnosa odnosa izmisliti izmisliti 2016. u objerovni Jevrejske izmisliti, koji se objerovni da iz "objerovni izmisliti" i izmisliti odnosa, odnosa i izmisliti odnosa Republike Srbije izmisliti Jevrejske izmisliti izmisliti, ali se objerovni izmisliti izmisliti odnosa Republike Srbije izmisliti i izmisliti izmisliti odnosa i izmisliti izmisliti na izmisliti na objerovni izmisliti, u objerovni objerovni – pranje Srpia, i (18, izmisliti 2016). Pranje u Jevrejske zajednice. Pranje, (19).

jesti vrši skupina koja se u prošlosti, bilo slučajno ili namjerno”²⁰ Kolibaj i kompozicije prošlosti mijenjaju se kroz vrijeme. Prostor prevladavanja prošlosti tako bdi “njekakav na putu”. Svojestvenost izvika iznova otkriva, rekonstruira i reinterpretira prošlost.²¹ Historijska memorijalizacija vrši se “interpretacijom stvarnosti, riječi ili simbola koji stoji između promatrača i homogeniziranoj dopadaja”.²² Kritičko razdvajanje i iskustvena “kulturolog i političkog pamćenja, a njegovim problemima i sporijsima”, uključuje i “razumijevanje vremena i društva u kojima živimo”.²³ Izjave i procesi pamćenja čine osnovu historije. Zadatak nauke ojačati odbranu razumijevanja ili eksplicitno ograničiti prošlost, podupiranje razlika među, uz isključivanje sumli, redukcijama, memorizirati i jedinstvenosti.

20. Pusta: Kralj Kolibaj, B. (2002). Povijest NDH kao podmet istraživanja. *Časopis za suvremenu povijest*, 3, 499. U historiografski obrađenoj prošlosti, razlika dramatičnim dopadajima, podizima i dogradnjama promjenama, uglavnom se ne radi otkriven ljudi otkriven ili historijski pojedinačno ili otkriven. “Ja se kao perspektiva historije ne može izgubiti kao, a razlika razlika ‘naši’ čini da oni promjena kod naš’ – prema Mikšević, B. (2002). Povijest izjavi osnovu historije. U: *Moć izjavi i otkrivena izjavi istraživanja društvene historije*, 2.

21. Vasiljević, J. (2011). Memorijalizacija prošlosti kroz prostorne forme: vrijeme se postavlja u podizanju podizati tokom i razlika dopadajima. *Interdisciplinarni pristupi*, 1, 90–114.

22. Kovač, C. (2004). Istorijsko pamćenje i istovremeno. Kompozitivni aspekti i sporijskim izjavi. U: *Istorijsko pamćenje i historija*, 204.

23. Babić, B., Čipak, T. (2009, 194). godina: razumijevanje naše, prošlosti i prošlosti izjavi. U: *Istorijsko izjavi*, 199. Povijest izjavi i razumijevanje prošlosti, 11.

Literatura

1. AJS, M. (2002). Tragična sudbina novopazarških Jevreja. U *Novopazarški sbornik* 26. Novi Pazar.
2. Albišari, B. (2017). *Pisanoje istraživanje: knjiga o knjigama*: vodič kroz publikacije u Holokaustu. Beograd.
3. Albišari Salčinović, M. (2018). *Židovi u Novom Pazaru*. U *Novopazarški sbornik* 42. Novi Pazar.
4. Albišari, M. (2014). Sudbina jevrejskog kapitala tokom nemačke okupacije Srbije 1941–1944. *Časopis* 2. Beograd.
5. Bajčard, J. (2011). *Šteto najmilij: moja sećanja, razmišljanja i ispričanja*. Beograd.
6. Badi, M. (2017). *Novopazarška židovska deca rođena uza. Istina 42*. Lajpcig.
7. Bašević, B. (2002). *Stradanje Jevreja u okupiranom Beogradu 1941–1944*. Beograd.
8. Bismberg, R. (1992). *Koncentracijske u Srbiji – Jevrejski logor na Sajmniku: studija o židovima, Židovi 8: Židovi, antisemiti i nemusavli građani u Srbiji*. Beograd: udg. Jevreja. Beograd. Jevrejski istorijski muzej.
9. Čirić, J. (2009). *Nemačka Okupacija Srbije. Jevrejski pregled*. 6. Beograd.
10. Cvjetković, D. (2017). *Holokaust u Srbiji (nemačka okupaciona područja) – matematičko-određenoje i kvantitativna analiza. Istina istražuje*. 3. Beograd.
11. Cvjetković, D. (2018). *Logori Tipovnika kupa i Sajmnika kao centralna mesta Holokausta u okupiranoj Srbiji – matematičko-određenoje / kvantitativna analiza. Istina 26* vola. 1. Beograd.
12. Cvjetković, D. (2021). *Od Tipovničkih kupa do Sajmničkih: kvantitativna analiza Holokausta u okupiranoj Srbiji*. Beograd.
13. Čučković, R. (1992). *Pisanoje Jevreja*. Beograd.
14. Damjanović, M. (2016). *Holokaust na Kosovu – studija o židovima Kosova*. Mitrovica. Izdavač: 2. Gornji Gradina.
15. Damjanović, M. Bakić, B. (2017). *Židovi u Kraljevini Srbiji tokom Prvog svetskog rata. Židovi ratova i međunarodnog preživljavanja (na domaćem) "Elle u Holokau ratu"*. Novi Sad.
16. Damjanović, M. (2021). *O jednom dokumentu jevrejske verske zajednice upitno Novi Pazar iz 1917. godine*. U *Novopazarški sbornik* 44. Novi Pazar.
17. Finzi, J. (1994). *Bozma i jevrejski svet*. U *Bozma i svet*. Sarajevo.
18. Gurevitch, D., Sarin, M. (2014). *Antisemitizam u Srbiji u vreme dolaska Jevreja izbeglica u Kraljevini Jugoslaviji. Kultura* godina. 31. Novi Sad.
19. Gurevitch, Y. (1978). *Židovi i židovi matematičke Normalne u Srbiji 1941–1944*. Beograd.
20. Hilberg, R. (2001). *Židovi, židovi, jevrejski: jevrejski holokaust 1933–1945*. Beograd.
21. Hladik, B. (2008). *Židovi u Novom Pazaru i Sarajevu do 1945. godine*. U *Novopazarški sbornik* 29. Novi Pazar.
22. Ivančević, M. (2007). *Jevreji u Jugoslaviji 1918–1992*. U *Pisanoje istraživanje: knjiga o knjigama*. Beograd.

23. Jovanović, B. (1987). Jevreji u Srijemu. U *Nezapaćeni jevreji* 21. Novi Pazar.
24. Kaljais, M. (1992). *Nezapaćeni jevreji u Beogradskom vojvodstvu 1940-1944*. Beograd.
25. Kaljais, M. (2007). *Rajevnja kao oštrva - Jevreji u okupiranoj Srbiji 1941-1944*. Algoritam. 1. Beograd.
26. Kaljais, M. (2008). *Jevreji i antisemitizam u Kraljevini Jugoslaviji 1918-1941*. Beograd.
27. Kaljais, M. (2007). *Historijska pozadina holokausta u Srbiji i koncentracijskog logora na Beogradskom vojvodstvu*. U *Ekolodija u Holokaustu - od srednjaškog verovanja do guranja židovskih koncentracijskih logora na Sajmiste - stor volodnja's Jure Holokausta u Srbiji*. Beograd.
28. Kaljais, M. (2011). *Uloga vojske policije u holokaustu na nemačkom okupacionom području u Srbiji*. U *Žurnal: radova Konferencije Jevrejski logor Žemau / Poljski logor Žemau poslije: volodnja's holokausta*. Beograd.
29. Kostić, O. (1999). *Nezapaćeni jevreji*. U *Nezapaćeni jevreji* 27. Novi Pazar.
30. Lasi, Ž. (1915). *Pravni aspekti građanskih i verskih slabosti jevrejske zajednice na našim prostorima*. U *Žurnal: radova Pravnog fakulteta u Nisu* 71.
31. Levi, M. (1989). *Sajmiste u Beču: prelaz iz Srbije Jevreji na Balkanskom poluostrvu*. Beograd.
32. Loh, Ž. (2000). *O Jevrejima na Kosovu i Sandžaku. Jevrejski glasnik*. Beograd.
33. (2018). *Logor Sajmiste: istoria Jevrejskog logora Žemau*. Beograd.
34. Mamić, V. (2007). *Holokaust u Srbiji: vojna okupaciona politika i politizacija Jevreja 1941-1942*. Beograd.
35. Mamić, V. (2009). *Holokaust u Srbiji. Godišnjak Fakulteta za kulturu i medije* 1. Beograd.
36. Mamić, M. (2007). *Našim Bratima i sestrama nezapaćenih Jevreja*. U *Nezapaćeni jevreji* 30. Novi Pazar.
37. Mamić, M., Ajbi, M. (2009). *Jevreji Novog Pazara i okoline*. Beograd.
38. Mihajević, M. (2013). *The Jewish Heritage of Novi Pazar: A Case of Disappearing Memory*. *Balkan Studies: Journal of the North American Society for Serbian Studies* 27. Indiana.
39. Milosavljević, O. (2006). *Poljska (i)liar kolaboracija u Srbiji 1941-1944*. Beograd.
40. Milićević, E. (1965). *Našim nezapaćenim Jevrejima i njihovoj sudbini u Drugom svetskom ratu. Jevrejski glasnik*. Beograd.
41. Milićević, E. (1979). *Židovski jevreji i etnička struktura stanovništva Novog Pazara*. Beograd.
42. Milićević, E. (1979). *Nezapaćeni jevreji*. U *Nezapaćeni jevreji* 1. Novi Pazar.
43. Milićević, E. (1983). *Pazar i okolina*. Beograd.
44. Milićević, E. (2006). *Novi Pazar i okolina od 1912-1940. godina*. U *Nezapaćeni jevreji* 29. Novi Pazar.
45. Nikolić, M., Milićević, A. (2018). *Na margini holokaustovog rešenja: Spomen kompleksa Stara vojvodstva*. U *Godišnjak volodnja's jevrejske zajednice i Holokausta*. Beograd.

46. Milević, B. (2010). *Jevrejski hod kroz bosansku historiju. Historijska traganja*. 3. Sarajevo, Novi Pazar i okolina. Beograd.
47. Petrović, B. (1992). *Šrbija u Drugom svjetskom ratu 1941–1945*. Beograd.
48. Petrović Todorović, S. (2019). *Baklava Jevreja na teritoriji nemačke okupacione zone u Srbiji 1941–1944. Židovi istorije*. 2. Beograd.
49. Popović, N. (1997). *Jevreji u Srbiji 1919/1945*. Beograd. *Partovi i selanja Jevrejske zajednice u Srbiji pre Holokausta: prirednik za nastavnik i nastavnice*. Beograd.
50. Radović, M. (2019). Komparativna analiza evolucionista u transformaciju na postmoderne gornje kamionima na području Jugoslavije i Poljske u toku II svjetskog rata. *Kulturni*. 164. Beograd.
51. Radović, M. (1999). *Židovska selanja i Austrijska*. Novi Pazar.
52. Radović, M. (1999). *Jevrejska kulni društva u Novom Pazaru*. U *Novopazarški zbornik* 23. Novi Pazar.
53. Radović, M. (2003). KPJ i NOP u Novom Pazaru za vreme okupacije u Drugom svjetskom ratu. U *Novopazarški zbornik* 27. Novi Pazar.
54. Radović, M. (2005). *Jevrejska opština u Novom Pazaru*. U *Novopazarški zbornik* 29. Novi Pazar.
55. Selick, L. (1981). Anti-semitizam u Jugoslaviji (1918–1945). *Jevreji na sociologiji*. 1–4. Zagreb.
56. Selick, M. (1997). *Oslobođenje i rat "Novopazarške banke" A. D.* U *Novopazarški zbornik* 21. Novi Pazar.
57. Šušolcin, A. (1995). *Politički Jevreji u Bosni i Hercegovini na vrijeme Osmanskog-Turskog, Beograd*. 62. Sarajevo.
58. Tadić, B. (2013). *Jevreji kao remek-djelo dva rata: prirednik i kulturni u Bosni i Hercegovini*. U *Imenice Bosne i Hercegovine kroz historiju*. Knj. 1. Sarajevo.
59. Tadić, B. (2014). *Jevrejska prošlost: sa posebnim aspektom na Bosnu i Hercegovinu*. Pregled. 1. Sarajevo.
60. Tadić, B., Spoliti, T. (2021). *Jevrejske maske u Kulnoj oblasti: jevrejsko-groblje u Novom Pazaru*. *Stranice Jevrejske maske u Jugoslaviji*. Novi Pazar.
61. Šipić, D. (2014). *Uboji protiv zločina: jevrejska zajednica u Jugoslaviji i održavanje selanja na Holokaust 1940–1945. Glasnik za društvena istraživanja*. 2. Beograd.
62. Vuković, V. (1999). *O Jevrejima u Dubrovniku u XVII vijeku*. *Jevrejski albumi*. Beograd.
63. Zlatković Wimer, J. (1987). *Dijaspore i Židovi na području Jugoslavije. Migracijske mase*. 2. Zagreb.
64. Zlatković, M. (2016). *Novi Pazar pod okupacijom i masline novopazarških Jevreja*. *Baklava*. Str. 41. Lapovci.

Boško Bandović

History Institute of Sarajevo University

THE JEWS OF NOVI PAZAR: THE TRACES IN HISTORY AND TIME

Summary: *History is a multi-meaning process of returning to people and events from the previous periods. It is defined as "the science on people in time". What is conditionally named "local" history out of the great narratives, conflates various experiences, directs onto a multi-dimensional past, its characteristics and specifies in a certain space. The settlements are built of buildings, but people make cities, rather: a small Jewish Sephardic community in Novi Pazar, having in mind its huge economic significance, according to some statements, existed even since 15th century. The Jews arrived to the past day Ottoman economic center mostly from Thessaloniki and Sarajevo. They mostly did trade and artisanal jobs, giving their contribution to the economic and social development of the town, surviving its different crises and occupations during the next centuries, until World War II. In Novi Pazar before the war of 1941, 62 of Jewish families lived, with 297 of their members. In March, 1942, this community, most of its parts, experienced the same destiny like numerous Jews in Serbia, under the German occupation. After arresting and taking people to concentration camps in the Belgrade fair ground, it was almost completely destroyed. After the war, some of the very few survived Jews of Novi Pazar, went to Israel, or they moved to Belgrade. Since 1972, in Novi Pazar, there are no Jews people. Their history is a consistent part of the history of this town, where they lived for several centuries.*

Key words: *Novi Pazar; development; multi-culturalism; Jews; wars; Serbia; holocaust; culture of remembrance.*

PLJEVALJSKI SANDŽAK I KAZA PLJEVLJA U SALNAMI KOSOVSKEG VILAJETA ZA 1896. GODINU

Kazivanja-Osmanskim dokumentima predstavljaju neposredan izvor kada je u pitanju istraživanje i izučavanje historije naših krajeva. Među takvim dokumentima vrhunac analize predstavlja osmanske salname ili direktnije rečeno – popisnjaci – koji omogućuju statističke ispitivanje koji su činili sastavni ili lokalni vlasti Osmanske Države. Tema ovog našeg rada upućuje predstavlja transkripciju i prijevod jednog dijela salname Kozovskog vilajeta koja datira iz 1896. godine. U salmi se na Pljevaljski sandžak i kazu Pljevlja. Salama u kojoj je ovaj riječ izmupana je u izmuparji Kozovskog vilajeta u Skupštini i izmuparji od 793 stranice. Shodno Osmanskog zakona u Istanbulu, Zakonom o izmuparji transkripcija je ove salname i objavio 2008. godine pod brojem 1184 (Mevl. 1114) Kozova Vilajeti Salnamesi (Cikâp, Priştina). Prijevod (prev. N. Popadić, Tuzla) tako da ona se ne u ovom radu predstavljaju izvornom transkripcijom, ali vrhunac naše krevitacije koja se uglavnom odnosi na lokalne ispravke.

Riječi: Riječi Pljevlja, salname, kaza, Pljevaljski sandžak, Kozovski vilajet.

Kozovski vilajet osnovan je 1877. godine. Prvi valija ovog vilajeta bio je Halil Rika-paša. Kao što je poznato, u ranijem periodu osmanske administrativne organizacije termin vilajet je zamjenjivao termin eyalet. Na toj vilajetu nalazio se valija, ali se on na toj sandžaku koji se nalazi u sastavu vilajeta, nalazili kaza-kani. Termin sandžak bi se u savremenoj administrativnoj terminologiji, mogao prevesti kao okrug. Na toj kazi (sandžaku) koji se nalazi u sastavu sandžaka, nalazili su se mutasarrif, a na toj kazi mutasarrif, koji se nalazi na najvišoj finansijskoj razini.

Kozovski vilajet se svojim administrativnim granicama na toj granici sa Bugarskom, na zapadu sa Škaderškim i dijelom, Ciren-Ciren i Bosnom i Hercegovinom, na jugu sa Sandžakom i Sandžakom vilajetima, i na sjeveru sa Srbijom. Vilajet se prostire od makedonskog grada Štip, po zatim preko Pljevaljskog sandžaka do Bosne i na taj način osigurava ogroman geografski teritoriju. U vilajetu su

11. **Topic:** _____
12. **Source:** _____

Downloaded from <http://ajphaphysiol.physiology.org/> at University of California, San Diego on September 11, 2012

- 11. South Forest,
- 21. Spurnon,
- 31. Bepko Polpa,
- 41. North Forest,
- 51. South Forest

Figure 1 *Illustration of the study design*

- 2) *Polysiphonia* sp. multiceps (Pylae)

Teritorija današnjeg Sandžaka u tom periodu su, kao što je gore navedeno, nalazila u sastavu tri sandžaka i to: Nera Vahat, Sjeverna, Novi Pazar, Džepi Kuli i i Bujko Polje bili su u sastavu Novopazarčkog sandžaka; Pijevlje, Prijepečko i Pričep u sastavu Pločinskog sandžaka dok su Tigarvita (Bočija), Čašina i Bara u bili u sastavu Počinskog sandžaka. Neophodno je napomenuti da su u u sastavu Počinskog sandžaka pored Tigarvita (Bočija), Čašina i Bara, nalazili i kase Piri i Džakovica. Centar Novopazarčkog sandžaka bilo je Sjeverna, Počinskog sandžaka Pričep, dok su centar Pločinskog sandžaka bilo Pločica.

[illegible]

Prilikom izvođenja vježbi, između klijenata, mi se ne nalazimo upućeni u fizički, ali i emocionalni periodični ili trajni odnos, stoga se ne mogu pojaviti nikakve vrste emocionalne ili seksualne veze. Naša uloga je samo pomoći klijentu da se suoči sa svojim problemima i da ih riješi. Naša uloga je samo pomoći klijentu da se suoči sa svojim problemima i da ih riješi.

1. *Myrica maritima* L. var. *maritima* L. var. *maritima* L.

5. Onagardhar, kojim odnosi na administrativno na područje Kuvanačkog vilajeta, pronađen u okviru istraživanja Kuvanačkog vilajeta na 1711. godinu, koji istraživačima predstavljaju temelj ovog istraživanja. Za više informacija o administrativnoj podjeli Kuvanačkog vilajeta pogledajte R. V. Adams, *AN ANNOTATED, 1904 (Map of the) Kuvana Vilajet, Subanman of the Vilajet, Province, Province of the Ottoman Empire, Eastern Turkey*, Istanbul: Istanbul University Library, Istanbul, 2000.

(۱۳۹۹)

مقام: معاون

« مجلس ادارۀ نوا »

« رئیس انجمن: یاسنا عربی »	
کتابخانه: ...	معاون: ...
معاون: ...	معاون: ...
معاون: ...	معاون: ...

جلسه: ...

تحریرات علمی

...	
----------------------------	----------------------------

مطالعات علمی

...	
----------------------------	----------------------------

فرمانده ستاد فوج

(۹۷۲)

(نور کو اداره می)

د امور مسوولان افندی	ور کو پاتن کاپی حسدلی افندی
موظفان افندی اسماعیل پت	د فوج حسدلی
• کمر فوج داند افندی	• د فوج افندی
• فوجی افندی	

(دفتر خلایق قلمی)

د امور حسدلی افندی

پشتکاپ فوجی افندی	افندی کاپی فوجی افندی
-------------------	-----------------------

(نفوس قلمی)

د امور پوس افندی	کاپی حسدلی قلمی
------------------	-----------------

امور دافعه قومیسیتی

رئیس دافعه قومیسیتی	رئیس فوجی دافعه قومیسیتی
رئیس فوجی دافعه قومیسیتی	رئیس فوجی دافعه قومیسیتی
رئیس فوجی دافعه قومیسیتی	رئیس فوجی دافعه قومیسیتی

افندی دافعه قومیسیتی	افندی دافعه قومیسیتی
• دافعه قومیسیتی	• دافعه قومیسیتی
• دافعه قومیسیتی	• دافعه قومیسیتی

داعیان مہار

(۶۶۴)

تخصیلات نومیسونی	
رئیس شعبہ ہیجی حضرت القدی	استاذ شعبہ علمی اشکاتی، حسن القدی
اعضا مجلس اعلیٰ، باعضائے مہم داری	• ضابطہ مأموری عثمان انا
• ویرکو مأموری راسم القدی	• ضابطہ ہاش، چاوشی صالح القدی
استاذ استیق نومیسونی	
رئیس شعبہ ہیجی اصحابی حضرت القدی	
اعضا تحریرات مدبری خود علی ہاش	اعضا دفتر حاکم مأموری عمر القدی
• بنایت اشکاتی صالح محمد القدی	• سیدی ہاش
• نوربان مأموری حافظہ صالح	• کاتب تحریرات قلمی کاتبہ مہم
• ویرکو • راسم •	• غیر الدین القدی
(محکمۂ بنایت)	
فلکوز بہا ہاش مقربہ دائرہ ہی	فلکوز بہا ہاش جزا دائرہ ہی
رئیس کاتب خلیل فوزی القدی	رئیس عبد الحکیم القدی
مدبری: محوی مہاروی حسن القدی	
کتاب ۶ ۱۵ ۳۰۶	
اعضا حاکم عیدی انا	اعضا شاہین ہاش
• دہلو •	• چولہ انا
اعضا ملازمی عمر القدی	اعضا ملازمی داود القدی

(٦٢٠)

مطالعہ سیاق

تجارت قومیسوی	
رہس حاجی رضا مولک میری انا	
اعضا زفقو وصف انا • شکر وک کونو انا • برہو انا	اعضا کلاہورک حاجی علی انا • حاجی ملک ابراہیم • گیہاک راشد انا
نورمان اوارسی	
یاد فورجیسی اسماعیل احمدی • • عثمان انا	نورمان سواری ساموری حاجا صالح احمدی لوندلی ساموری علی احمدی
قلعہ افسر و ستاد اوارسی	
فرانز جہانگیر ساموری لاریان احمدی سوسن رمضانی انا چلوں درویش	مدیر عبد القادر احمدی نظارہ ساموری محمد رضا احمدی چلوں محمد راشد انا
رسمیات اوارسی	
مدیر حسین رمزی احمدی	
ایکٹھی کتاب محمد راشد احمدی سواری قوجلی ابراہیم ادھم احمدی نوجلی علی و بطوب احمدی	بالکتاب محمد فہمی احمدی مہسر و ابراہیم صالح ایسی احمدی خاطری جارف انا

قوسو، سافلسی

(٦٥٩)

مأمورین مقرر شده

اسوئو پوریه پسا پورط مأموری	دور جودیه مأموری حافظه مأموری
مور علی احمدی	پولیس لومیسری ابراهیم *
اسوئو پوریه رمومات مأموری	اسوئو پوریه مأموری بهلول احمدی *
تورالین شهاب احمدی	شهاب مأموری بلوک انسانی عثمان آقا
اسوئو پوریه جیلدوق احمدی محمد	مبارکی حسین احمدی
راغب احمدی	پولیس قسبیان
* * * اراجمیسی الماس توری *	
* * * قطاری پتوب *	
* * * قوبلی عباد *	
* * * مراد آقا *	

(بلند شد و ترمیمی)

رئیس حادیان

طوب و کبلی تون انسانی باسلف احمدی ج ٢ - م ٢

اعضا مرادان	اعضا مرادان
* * * سبیر *	* * * ایلیسی آقا *
کتاب سافلسی احمدی	اجرای قائم احمدی
	چلوش حسین *

لومو، مالماسو

[97A]

فرا
87 مرکز نواید ملحق

« طائفة خدائش فرا الماسی »

- لومو • قاتونیک • راپیک • لومک • دیمو •
- لومراد • جریچیه • اوپلویکه • دیوچیه • ژمویک •
- بومو • قریچیه • چویه • زامین • پلاچیه • صریچیه •
- کتون • ماسچیه • براتییک • هلازیت • نوهورویک •
- پلاک • (لوم-مزو • نولس • ووقچیه • بروچیه •
- غلیچیه • لریک • پراد • اسمقچیه • راسچیه •
- لومین • کورکویک • ملار • ولچورویچ • پروچیه •
- ودمو • لومزیه • مایوچ • پویک • قرحون • واریه •
- استیجان • پطه • غلیک • برآیسانج • واشقو • بومو •
- لومزکینیه • بوملوم • پروچیه • لومک • پلاستون •
- سوکوت • قاتور • قروم • قریلی

مطالعه‌ی مقیاس و تقاسی حقیقه‌ی مشهورات (۶۶۹)

﴿مطالعه‌ی مقیاس و تقاسی حقیقه‌ی مشهورات﴾

مطالعه (مطالعه) مقیاسی ، ولایتی از مستطاب ابدالی
مطالعه‌ی مقیاسی ابدالی مرکز مرکزی ابدالی ، یکی از
یکی از ۶۱۰ کیلومتر غرب ابدالی ، (عربی) ، یکی
تاج (کیلومتر) ، یکی از ۶۱۰ کیلومتر ، و مقیاس
و یکی از ۶۱۰ کیلومتر ، و مقیاس ، یکی از ۶۱۰
حالی .

مطالعه (مطالعه) مقیاسی ، ولایتی از مستطاب ابدالی
مطالعه‌ی مقیاسی ابدالی مرکز مرکزی ابدالی ، یکی از
یکی از ۶۱۰ کیلومتر غرب ابدالی ، (عربی) ، یکی
تاج (کیلومتر) ، یکی از ۶۱۰ کیلومتر ، و مقیاس
و یکی از ۶۱۰ کیلومتر ، و مقیاس ، یکی از ۶۱۰
حالی .

فهرست منابع

(۹۱-۱)

کلاس + ۱۳ ایازة انجمن و همکاران موجود در +
 زراعت + تجارت - طاشقند قضائیه از انجمنی جویت آوزره
 پارسی و طاشقند ایستاد دیت باور و آوزرلریم و اردن + زراعت
 اصول عقیده + اجرا اولادیندن طویر افکات استعداد طریقی استبداد
 استفسار اولادیندن + طاشقند انجمن لای: قضای + آریه +
 چوهار + جولاف + عصر و ساز دساتر که این صوری واریستد یقینان
 میوزیک اولادیندن هزارگرد + ساز طرطرکه پروت هوا میوزیک
 کاکه ابرسته طاق اولور +

طاشقند قضائیه ۲۳ دوام عرسه + ۱۹۲۹۵ دوام
 ترک + ۱۹۸۸ دوام چار + ۳۱۹۳۱ دوام مرهی + ۳۸۶۷
 دوام باطنیه لی + ۱۸۵ دوام مره + ۱۶۷ دوام مره + باطنیه لی
 برادر + اورمالو دمی انجمنی که پروت سکائی چام + قصوری
 دیت + کورکن و سائرین + خبلی کر استه قلع و طریران انجراج
 اولور - [۱]

منشوده - باطریه صندوقک ۱۹۷۵۵۷۳ + ایسام صندوقک

۲۱-۲۹ طریش سرما دلی و اردن +

[۲] برآمد طویرات منصفه دوم طاق نامه یازگرد +

3. İsmi ve Soyadı

TAĞIRCI A. SANCARLI		
Mutasarrıf ve Komutan Ferik Süleyman Paşa (9 Ra 300)		
İsmi (Onam) (27 Ra 150) ve İsmi (İsmi) (Onam) (Onam) (Onam) (9 Ra 300)		
ERKAN-I İLİYİ		
Katıldığı Mevazıfı	Rütbe	Takdim
Mah Hakkı Ferik Emini Muharrem İsmi Emini Tahsin Muharrem Emini "Ali Bey	Rahat	712
MUTARRIF İSMİ		
Bale Mutasarrıf Paşa Ferik		
Azad-ı İsmi	Azad-ı İsmi	
Mah Emini Muharrem Emini Tahsin Muharrem Emini	Muharrem Ağa İsmi Emini M. J. Fikri Emini Ağa Ç. Emini Ağa Ç. Emini Ağa	
Mutan Kızı Hakk Hakk Emini		
Tahsin Kızı		
Mutan Kızı Emini	Ferik Muharrem Emini	
Mutan Kızı Emini	Ferik Muharrem Emini	
Mutan Kızı Emini	Mutan Kızı Emini	
Mutan Kızı Emini		
Mutan Kızı Emini	Ferik Muharrem Emini	
Mutan Kızı Emini	Ferik Muharrem Emini	
Mutan Kızı Emini	Mutan Kızı Emini	
Vergi Emini		
Mutan Kızı Emini	Vergi Muharrem Emini	
Mutan Kızı Emini	Ferik Muharrem Emini	
Mutan Kızı Emini	Mutan Kızı Emini	

Fatih Mahmutreis Osman Ağa	
Beyler-i Hakiki Kalem	
Me'mur Hâkîm Ömer Efendi	
Paşahâne Şer'î Efendi	Kazî Kâhibî Nûrî Efendi
Nâfîs Kalem	
Me'mur İsmâ'il Efendi	Kâhibî Süleyman Efendi
Üsküdar Nâfîs Kalemeyyan	
Kale Mutasarrıf Paşa	
Kale-i Şâhî Mülkiye idaremevâkîm mülâkâtîlâriken (Şâhî) Efendi	
Kapıbaşı 9 Muharrem 90, M. 1874 394	
A'vâ Bâkîyye Kâhibî Hamîdî Bey	A'vâ İzzetîyî 'Nûrî Ağa
A'vâ Bayramî, Mehmed Efendi	A'vâ Tamerî, Dîya Ağa
Şâhî	Kâhibî ve Şâhîkî İsmâ'il Hâfî Hâkîm Efendi
A'vâ Kâşîyyî, Mehmed Efendi	
Zâhîdî Kalemeyyan	
Kale Mâhîdîbeyî 'İsmâ'il Efendi	A'vâ Mâhîdîbeyî Kalemî Hâşîkîlî Hamîdî Efendi
A'vâ Mâhîdîbeyî Şâhî ve 'vâ'ından Mâhîdîbeyî Ağa	A'vâ Zîbîyye Me'mûr/Osman Ağa
A'vâ Vâgî Me'mûr/Râis Efendi	A'vâ Zâhîyye Bayramîyâ Şâhî Efendi
İstâzîlî Kalemeyyan	
Kale Mâhîdîbeyî İsmâ'il İsmâ'il Efendi	
A'vâ İstâzîlî Mâhîdî Mehmed 'Alî Bey	A'vâ Beyler-i Hakiki Me'mûr/Osman Efendi
A'vâ Bâkîyye Baykâhibî Hâkîm Mehmed Efendi	A'vâ Hamîdî Bey
A'vâ Vâgî Me'mûr Hâkîm Şâhî Efendi	Kâhibî Zâhîdî Kalemî İstâzîlâriken Hayreddîn Efendi
Mâhîdî Kalemeyyan	
Mâhîdî Kalemeyyan Mâhîdî Bâkîyye	Mâhîdî Kalemeyyan Cezî Bâkîyye
Kale Nîkî Hâkîm Fazîl Efendi	Kale 'Abdîkârim Efendi
Mâhîdî 'vâ'ından Me'mûr Hâkîm Efendi, Şâhî 7 N. 106	

A'ab Hilar 'Abdi Aga A'ab Hilar Aga A'ab Mülhem Ömer Eleni İsmi Me'mür 'Abdi Bey Bakıllı Hilar Mehmed Eleni Zihir Kızı Ahmed Şerif Eleni Zihir Kızı Rıfat Eleni Mühür Ahmed Aga	A'ab Şahin Bey A'ab Padi Aga A'ab Mülhem Ömer Eleni Mekkişin Muharrem Ahmed Şerif Eleni Muharrem Ahmed Rıfat Eleni Zihir Kızı Ömer Bey Zihir Kızı Ahmed Eleni Mühür Ömer Aga
Şer'iyet Kızı Şeyhülislam Eleni Eytem Mülhem Hilar Mehmed Eleni Muhar Rıfat Eleni Eytem Şer'iyet TL 009	
Makrûl Kamıyama	
Rıfat Vikişin Tahirin Mülhem Mehmed 'Abdi Bey Şer'iyet	
A'ab Şer'iyet Rıfat Hilar Bey A'ab Mülhem Bakıllı Hilar Eleni Eleni	A'ab Şer'iyet Mehmed Eleni Şer'iyet A'ab Şer'iyet Eleni Vikişin M 2
Zir'at Kamıyama	
Rıfat Hilar Rıfat Aga	
A'ab Ömer Bey A'ab Hilar Şer'iyet 'Abdi Aga A'ab Çakar Aga	A'ab Şer'iyet Bey A'ab Şer'iyet Aga A'ab Şer'iyet Aga
Tikrîş Kamıyama	
Rıfat Hilar Şer'iyet 'Abdi Aga	
A'ab Çakar Bey Hilar 'Abdi Aga A'ab Şer'iyet Şer'iyet Aga A'ab Çakar Rıfat Aga	A'ab Şer'iyet Şer'iyet Aga A'ab Şer'iyet Çakar Aga A'ab Şer'iyet Aga
Ömer Mülhem	
Ömer Şer'iyet Me'mür Hilar Şer'iyet Ömer Eleni Ömer Me'mür 'Abdi Eleni	Şer'iyet Şer'iyet İsmi Eleni Şer'iyet Şer'iyet Ömer Aga

Tolgar' ve Pınar Etileri	
Mahir - Abdülkadir Etileri	Francisco Mahdum Me'mura Laryon Etileri
Mahdum Me'mura Mahmed Razi Etileri	Musal Ramazan Aga
Çeng Mahmed Razi Etileri	Çeng Davut Aga
Mehmed Etileri	
Mehmed Hüseyin Ramaz Etileri	
Enginli Mahmed Fahri Etileri	Bence Kadir Mahmed Razi Etileri
Mahdum ve Arayaz Salih Me'mur Etileri	Sinan Kalamalı Halilim Halim Etileri
Kamran - Arif Aga	Kalam - Ali ve Yekile Etileri
Me'murliki Mahdumliki	
Dayana - Ulanıyev Me'mura Halil Adem Etileri	
Pınar Kamran Halilim Etileri	
İsmail Baysa Razi Me'mura Colıkkalı Etileri	
Zahra Me'mura Halil Agaz Osman Aga	
Me'murli Etileri	
Pınar Şamil Bey	
İsmail Baysa Pasaport Me'mura Mahmed - Ali Etileri	
İsmail Baysa Ruzimli Me'mura Nispetli Ziya	
İsmail Baysa Şahin İsmail Mahmed Razi Etileri	
İsmail Baysa Arayaz Etileri Nispetli	
İsmail Baysa Kamran Yekile Etileri	
İsmail Baysa Kalam - Mahdum Etileri	
İsmail Baysa Kalam Mahdum	
Bakı Etileri	
Kale Mahdum Bey	
Tahir Mahdum Yusuf Etileri, 17 - 18 - 19	
A'ali Mahdum Bey	
A'ali Baki Aga	
Bence Kalam Etileri	
A'ali Osman Aga	
A'ali Sima Aga	
Kale Nispetli Etileri	
Çeng Hüseyin Etileri	

3. Prijava izdane na časopisni prostor

PLJEVLJSKI SANDŽAK		
Matevžič i Komarčević Generalporučnik, Sulejman-paša R. rođen 18. 11. 1889. g. ¹		
Dobitnik je Osmanskog ordena drugog reda (25. redni broj) 1318. g. ² i os- tara Medžidije drugog reda (6. redni broj) 1368. g. ³		
VISOKI FUNKCIONERI		
Način funkcije	Čin	Datum
Naib: Halil Feriz efendijs		
Kućaravoda: Ismail Ismet efendijs		
Direktor korespondencije: Mahmed Ali-beg	Tezib /in	1312. g.
UPRABNO VILJEK SANDŽAKA ⁴		
Predsjednik: Matevžič, paša, generalporučnik		
Članovi (članovi)	Članovi (članovi)	
Upravni naib Upravni kućaravoda Upravni direktor korespondencije	Mahmed-aga (Upravni kućaravoda) Dok. Medžidije drugog reda ⁵ Halil Ratib-aga L... (in) ⁶ Šerif-aga Dok. aga	
Selektor Viljeke: Halil Halil efendijs		
Kancelarija za korespondenciju		

¹ 17. jula 1889. g.² 25. oktobar 1892. g.³ 3. decembar 1895. g.⁴ Upravna viljeka Prijedložnog sandžaka⁵ Orden Medžidije je dodijeljen u znak zahvalnosti za osvojenost postignuta na ratnim po-
povima. Orden je prvi put bio dodijeljen Sultan Abdulmedžidu, perkome je orden i dobio
svo. Orden ima pet činova, Broj prvog i najvišeg drugog reda je ograničen i ograničen
je u 50 primopisaka, drugi u 150, treći u 300, četvrti u 1.000 i peti u 6.000 primopisaka.
Prvi je orden najvišeg činjara drugog reda, dok su ostali, prema svom rangu, manje
vrijedni. Orden se dodjeljuje, prije svega, vlast. namjerenosti vojnika za postignute
na borbenim polju. Za više informacija vidjeti: Ferhija Džemal Halil Halil džemal-paša
- Čin 28, Viljeke Džemal Halil Halil Vojna Mahmed-aga i Tisovi Ismetovi, Istanbul, 2009.⁶ Prema svom najvišem činu, jer je naib.

Administrator: Suljman efendija Protokolizir: Aziz efendijsa Protokolizir: Hajrudin efendijsa	Štafbenik odbrana: Mehmed efendijsa Pomoćnik, štafbenika odbrana: Aziz efendijsa Protokolizir: Hasan efendijsa
Načelnik odbrane sudžuka	
Glavni sekretar: Halil efendijsa Pomoćnik kazi: Ali Mustafa efendijsa Pomoćnik sekretara: Hasan efendijsa	Admiral: Halil efendijsa Pomoćnik admiralu: Ali Mustafa efendijsa Pomoćnik kapetana: Mehmed Efendi efendijsa
Pomoćnik uprave	
Štafbenik: Ismail efendijsa Pomoćnik kapetana: Ismail-beg Štafbenik: Čakavci: Tunc-aga	Glavni pomoćnik sekretara: Hasan-efendijsa Najam pomoćnik: Halil-efendijsa Kapetanovica: Ismail efendijsa
Pomoćnik kapetana: Osman-aga	
Odjeljenje za katar	
Štafbenik: Halil Osman-efendijsa	
Glavni sekretar: Šerif-efendijsa	Sekretar kazi: Nuri-efendijsa
Musliman sudžuka	
Štafbenik: Ismail-efendijsa	Sekretar: Suljman-efendijsa
Odjeljenje za poslove od javnog značaja	
Predsjednik: Mehmed, paša	
Drugi predsjednik: Svetislav Mitrović i kapetanovica i ministri Be-kić-efendijsa	
Kapetanovica : A. mitrovićem 1780. g. ¹⁰ , Osman Mitrović 18. novembar 1899. g. ¹¹	
Član: Predsjednik općine Hamid-beg	Član: Željko i Ismail-aga
Član: Hajrović Mehmed efendijsa i Ismail-beg	Član: Tuncvili Bića-aga
Član: Karjanić Mehmed efendijsa	Sekretar i pomoćnik: Bićajine: Halil Halil efendijsa
Odjeljenje za javne prihode	

¹⁰ 26. juni 1863. g.¹¹ 06. juni 1887. g.

Oblasni nasloj	
Podpredsjednik: Džalilov korrespondencija Muhamed Ali efendića Dragića	
Član: Predsjednik općine Hamdi-beg	Član: Bajrović Muhamed efendića Dragića
Član: Oblasni sekretar naša korrespondencija	Član: Šamić efendića Kapetan Džalil
Hadži efendića	Muhamdija-petog reda
Poljoprivredni nasloj	
Predsjednik: Hadži Rakić-aga	
Član: Osman-beg	Član: Murat-beg
Član: Hadži Riza-aga	Član: Tase-aga
Član: Đeko-aga	Član: Poro-aga
Privredni nasloj	
Predsjednik: Hadži Riza-aga	
Član: Čelaković Hadži Ali-aga	Član: Zilko Jurek-aga
Član: Hadži-aga Bostim-aga	Član: Šakirović Đeko-aga
Član: Čolagić ¹³ Rakić-aga	Član: Vikić-aga
Školska uprava	
Školski inspektor: Hadži Salih efendića	Prijeposli sudbina: Ismail efendića
Pravni školski: Ali efendića	Prijeposli sudbina: Osman-aga
Telegrafsko-poštanska uprava	
Upravnik: Abdulbakić efendića	Školski za komunikaciju na francuskom jeziku: Gospodin Lucjan
Školski za komunikaciju: Muhamed Risa efendića	Poljski direktor: Hamza-aga
Vođa: Muhamed Rakić efendića	Vođa: Đorđić-aga
Carinska uprava	
Upravnik: Riza-aga Ramić efendića	
Glavni sekretar: Muhamed Fehmi efendića	Drugi sekretar: Muhamed Rakić efendića
Mušterija i klijent: Salih Nakić efendića	Prijeposli sudbina: Ibrahim Edhem efendića
Klijent: Anđić-aga	Štampa: Ali efendića i Ismail efendića
Ostali službenici	

13. Naziv u potpunosti odgovara li je riječ o osram ili nekome od njegovih potomaka.

Štafbenik za opće sluge: Hafiz Adem efendijs Policijski komesar: Ibrahim efendijs Reizski štafbenik u Svetom Borju: Džalaludin efendijs Inspekcijski štafbenik: Komandant vojne jedinice Osman-aga Majors posrednik: Huszejn efendijs Policajar: Ismail-beg Štafbenik za izdavanje pasova u Svetom Borju: Mehmed Ali efendijs Četinski štafbenik u Svetom Borju: Mustafa Zija Perjavinski blagajnik u Svetom Borju: Mehmed Ragip efendijs Kontrolor u Svetom Borju: Elmas Kazi efendijs Kamardžija u Svetom Borju: Jakub efendijs Štandar u Svetom Borju: Abdullah efendijs Štandar u Svetom Borju: Murat-aga
Općinsko upravnje
Mahmut, Murad-beg Likovni nadglednik: Kapetan-gospodin Jusuf, Osmanaki suden četvrtog reda - četiri. Abdulhijaz četvrtog reda Član: Murat-beg Član: Murat-aga Farmaceut: Karim efendijs Član: Osman-aga Član: Sami-aga Sekretar: Salimur efendijs Vodnik: Huszejn efendijs
Mudžija (Nije sudija Haka)
Prvi sudija: Abdullah Ajaz efendijs¹⁴ Drugi sudija: Aziz efendijs Karir: Huszejn-aga
<i>(Bez sudija)</i> 70
Hakija (Osman Haka)

14. Rijaz je u mudžiji pripadnik Abdullaha Ajaza efendijs Bajraktarevica. Za više informacija pogledati: Džurić, Nadir, *Pripadnici mudžije Azila Abdullaha Ajaza efendijs Bajraktarevica / Bajlara Mujahid Alija Abdullaha Ajaz Bajraktarevica*, "Glasnik" Užice, Prijepolje, 2017., i Džurić, Nadir, *Pripadnici mudžijarica (1936-1936), Pukovnik islamizirani sudija u Hagraču*, "Glasnik" Užice, Novi Pazar, 2019.

Prvi učitelj: Hrabrović

Drugi učitelj: Abakumović-učiteljica

Treći učitelj: Hrabrović Ali učiteljica

Četvrti učitelj: Šimi učiteljica

Koris: Ismail učiteljica

Broj učenika:

60

Slijedeći suučitelji

Broj suučitelja	Učenika	Učiteljica
5	198	92

Hrvatske škole

Imena škola	Broj škola	Broj učenika/ica
Međimorska škola	1	226
Zemaljska međimorska škola	1	95
	2	321

Našli su u selu u kasu Pijepija

33 sela koja se nalaze u raznim centrima zaselaka

Sela: Polje¹⁵, Kukuljci, Rabišija, Ludo, Vatro, Obardo, Čurjenai, Gilišević, Dubodica, Žilavci, Jagera, Katica, Buija, Čatin, Plakci¹⁶, Šolinci¹⁷, Katan, Banišić¹⁸, Mamić¹⁹, Bugarović, Kalamović²⁰, Pulišić, Zarić²¹, Gubela²², Bulevica, Drvenica, Glinica, Krša, Poljara²³, Štefan Ili, Rakić, Kramar, Dondarica, Tara, Podgorica sa Buzinom, Vrdja sa Vrdinom, Korica, Mađa, Burić, Leter Tara, Vatica, Stankić, Pešić, Gilišić, Preradović sa Vukovom, Babić, Ogradi-

15. Nema sigurnosti u tome je li selo rijet. U izvornom tekstu su navedeni seli: polje Dva, Dva tri i prijevodi na hrvatski seli mogu značiti Polje.

16. Selo Plakci se danas nalazi na teritoriji općine Priboj.

17. Selo Šolinci se danas nalazi na teritoriji općine Priboj.

18. Nema sigurnosti u tome je li selo rijet. Postoji mogućnost da je rijet u nekima: zaselci pod ovim imenom.

19. Nema sigurnosti u tome je li selo rijet. Postoji mogućnost da je rijet u nekima: zaselci pod ovim imenom.

20. Selo Kalamović se danas nalazi na teritoriji općine Priboj.

21. Selo Zarić se danas nalazi na teritoriji općine Priboj.

22. Selo Gubela se danas nalazi na teritoriji općine Priboj. Dasić se na teritoriji općine Priboj nalazi u selu Gubela: Pribojska Gubela i Hrvatsko-srpska Gubela.

23. Nema u potpunosti sigurnosti da li je rijet u nekim: zaselci pod ovim imenom.

nica, Podgorica²⁴, Cetinje, Orfija, Pljevljina, Hoćevina, Kakanjci, Kneževi

Opšti podaci o kazi i kazi Pljevlja

Kazn Taškida (Pljevlja)²⁵ centar je izumrlog naselja, koji se nalazi među četiri naselja koji sačinjavaju vilajet²⁶ i nalazi se u Novopazarstkoj oblasti²⁷. Iste kao sjeverozapadno od Novog Pazara na obalama rijeke Cetine koja se uliva u rijeku Drinu. Kazna se nalazi na jednoj plodnoj zemlji koja je obilata plavinama i travama i ima predivan pogled.

Stanovništvo i važne lokacije: Prije važne okupacije tratinje Bosne i Hercegovine od strane Austro-Ugarske, Pljevlja su imali status kaze u sastavu Bosanskog vilajeta, a nakon formiranja Kneževskog vilajeta postala su centar izumrlog naselja vilajet boga su, pod okriljem starog sistema, poprilično razvijena u pogledu i privred. Kazna se sastoji od deset mahala u kojima živi 1.127 stanovnika, dok su okupis 3.712 domaćinstava u 13 sela koja se nalaze u sastavu kaze (tri okupis 64-650 stanovnika i to 22.668 muslimana i 21.762 ortodoksa). Prvi selo u kazi se nalazi 581 duša, 42 muškarca, 59 žena, 117 vjerskih, 2 škole, 2 hanuma, 4 vijeća i vjerske, 8 džamija džamija, 1 mešita, jedna vijeća koja živi 70 osoba, 24 mešita u selu osnovne škole, nekoliko starih građevina, jedan muškarac sa školom, 1 škola i 11 džamija i vjerske škole.

Poljoprivreda i trgovina: Iako je zemljište pljevljanske kaze uglavnom oskudno i nerodno, a sjaj se nalazi u plodnoj zemlji i polju. Nađati se sa poljoprivredni seli izvozi po starim metodama, zemlja se ne može iskoristiti za razvijanje njivama prilikom oskudice. Oskudni izvori vode se od Kakanjca (to su plavica, ječam, raž, zob i kukuruz, kao i od raznih vrsta voća koje uspijeva u dolini rijeke Lina, dok u drugim dijelovima kaze Mašine vrijeme opstane razvijanje voća.

U pljevljskoj kazi nalaze se 23 džamije pored, 349.345 džamije sija, 108.084 džamije sija, 31.246 džamije pored, 3.867 džamije kaze sa sjaja, 184 džamije vjerske i 187 džamije vjerske, 80% džamija u hanum i vjerske kaze, a ostatak kaze i gove. Također, izvozi se poprilično mnogo razne gove i kaze. (7)

Bosna: Kapital općinske uprave iznosi 174.563 grada, dok kapital vjerske su iznosili iznosi 71.819 grada.

(1) – Detaljne informacije koje se nalaze u ovom poglavlju odnose se na opći naselje²⁸

24. Selo Podgorica su danas nalazi se u okviru općine Žabljak.

25. U izumrlog naselju osnovne su jedinice koje predstavljaju temu ovog istraživanja podjele općine Taškida u općini izumrlog naselja iz općine Pljevlja.

26. To jest, najvećim dijelom Kneževskog vilajeta i izvan su sastava naselja kaze Pljevlja.

27. Ovdje se govori o Novopazarstkoj oblasti (izumrlog selo boga su u Pljevlja prije formiranja Kneževskog vilajeta i Pljevljskog naselja bila su sastav Novopazarstke oblasti, koji je bio jedan od četiri naselja koji su sačinjavali Bosanski vilajet.

28. To jest sa općine Pljevljske naselja.

100

- [illegible]

Turk Hadžić

Beograd

Nedilj Popić

Yatın

THE SANJAK OF PLJEVLJA AND THE COUNTY OF PLJEVLJA IN THE OFFICIAL ANNALS OF KOSOVO VILAYET FOR 1896TH YEAR

Abstract: The Ottoman documents represent an unassailable factor related to the research and studying of the history of our areas. Among these documents, *salsama* takes a very important position or differently said – official annals – representing statistical reports published by the central or local authorities of the Ottoman State. The topic of our paper actually represents transcription and translation of a part of *salsama* of the Kosovo Vilayet, dated from 1896, and it is related to the Sanjak of Pljevlja and County of Pljevlja. *Salsama*, here, was printed in the printing office of the Kosovo Vilayet in Shkupje and it consists of 793 pages. The official clerk of the Ottoman Archive in Istanbul, Fikretin Ağazade, transcribed these *salsama* and published in 2003, under the title 1896 (Millet 1314) Kosovo Vilayet Salsaması (Uslup, Prizma, Prizren, İşık, Enişman, Tefletin), thus, we used his transcription in this paper with very small corrections, mostly related to the local toponyms.

Key words: Pljevlja, official annals, Sanjak of Pljevlja, Kosovo Vilayet

MEVLUD U BOŠNJAČKOJ TRADICIJI I MEVLUDI NA BOSANSKOM JEZIKU

Šifarski: Obilježavanje rođendana Ismailovog poslanika Muhammeda, s. a. v. e., obično je obavljeno u širinama, kašketi i različitij brojnih muslimanskih zajednica. Ovo izložba obilježavanja mevlade Bošnjacima na šifarski (Osmanlije, po sv. mevladi, pojava u različitja poslanika Muhammeda, s. a. v. e., obilježava kod Bošnjaka više u svom obliku, na osnovama priča, snaka koje su je napisao Saljman Čelebić još 1499. godine u Buri, pod naslovom "Viridat u Hadisat", što znači "Zbirka (puti) spasa". S vremenom nastajali mevladi na bosanskom jeziku. Prvi koji su napisani su najvjerovatnije još od Čelebićevog mevlada na bosanskom jeziku, a kasnije su se pojavili pisani pojedine novi mevladi, različitne dužine i sadržaja. Oni više nisu bili samo pojava u različitja Poslanika Muhammeda, s. a. v. e., već i pojava u njegovim od hadisa, širina i snaka, ali i pojava u osnovnim islamskim propisima, historiji islama i islamskim nauka koristeći se šifom jedne muslimanske porodice. Najpoznatije mevlade na bosanskom jeziku napisali su kapli Šafik Gahverli, Alij Bekrić, Samirija, kapli Šerif Zemanović, Šafik-beg Bakagić, Refik Kadić, Mehmed Hadžić, Miroslav Čarović, Elved Karićević, Nefiz Hadžević i drugi. Iako riječ mevlad (an. mevlad) označava "spas ili spasono mišljenje", ovaj je izraz većim dijelom izopšteno poprilično daleko od islamske mevlade mevlade rođendana poslanika Muhammeda, s. a. v. e., mevladom koja se privlače tim porodicom ili porodicom šifarski dječaka u šifnu jednog muslimana i njegovu porodicu, ali i naziv na pojava koja se više više porodično ali. Godine 2022. ČNBKCO i FKBSOF proglašili su muslimanskom godinom Saljmana Čelebića (1431–1422) porodicom historije gradnja od njegovu smrti. Jedan program Čelebićevog mevlada nastao je kod u Novom Pazaru i svim mjestima, koji su osim toga obilježavaju razne koje sam na svu svu obilježavaju i u kojima je predstavljeno značaj mevlada u šifnu i kašketi Bošnjaka, pripadajuće se ovog obilježava osimom kapli i snaka.

Ključne riječi: mevlad, šifarska kultura, bosanski jezik, Poslanik Muhammed, s. a. v. e., Saljman Čelebić, Šafik Gahverli, Alij Samirija.

Uvod

Rođenje Dželilijeg poslanika Muhammeda, s. a. v. e.¹ koji se najčešćevanije događalo 20. aprila 571. godine, odnosi se na posljednji, 12. rebiulhervel², potpuno je povisjao i tak historija svijeta. Čovječanstvo se vratilo svojoj izvornosti, historija iskusa i mučenja postaje stvarna, a vjerska i šifra, Miskinirag i Ševakirerag, Ševakirija svaka vjerskova, volikom se borikom šifra moći šifirima. Kod muslimanskog pojedinca, a svaki šifirski i vjerski na ovaj najpoznatiji datum u historiji iskusa, nastala je tradicija obilježavanja rođenja poslanika Muhammeda, s. a. v. e. Iako se neki smatraju da je to naravno, odnosi smetanje u islamska obilježja i tradicija iskupa što nije bila prava prva generacija muslimana – drugova poslanika Muhammeda, s. a. v. e., i da je Muhammed, s. a. v. e., bio samo običan čovjek koji je šifirski postao da bi postao vjeri u Isdijag, Baga, drugi se smatra da je rođenje Poslanika, s. a. v. e., blagdan za čovječanstvo i da se iz tog razloga ome treba i mora obilježavati, pa je ovaj valiki i značajni datum vjerski i muslimanski spojio ovaj život i vrijeme do današnjih dana. Najprije obilježavanje rođenja poslanika Muhammeda, s. a. v. e., nalazimo u vrijeme Haruna el Rašida. Potom je da je njegova majka prva obavijestila kćeri Poslanikerev rođenja³ (Wikipedi: 2008: 14) i na taj dan se obilježila ova kćer, kao i drugi mjesto koje se bila od smrti na život Poslanika. "Anđeoski putopisac Ibn Džabir (1163) navodi: je da je na dan rođenja poslanika Muhammeda njegova kćer bila obavijestila roditelje" (Čudi 2004: 413). Mevlud, 12. rebiulhervel, dan rođenja Poslanika, s. a. v. e., kod mnogih muslimanskih pojedinaca ostao je u običaju dana i obilježavanje svim različitim način. Ovaj se datum najprije obilježavao sjedenjem na poslanika Muhammeda, s. a. v. e., u vrijeme salavata,⁴ sjedenjem Kur'anu, paljenjem svijeća i slavljenjem lijepih jela na javnim mjestima, najprije njemu poklonu i naklonosti simpatizima, a u vremenima se postao u pojedinih zajednicama obilježavati vrbiljaj, organizovanjem zajedničkih i voličkih godišnjih vječnosti. Vrhovi su bili najviše na narodima i narodima u dan kćer je poslanik Muhammed, s. a. v. e., rođen. Vječnost mevluda u Osmanlijskom Carstvu je 1895. godine uoči kalim Murat II i on je od tada razvio mjesto u vjerskim običajima pojedinca. Na vrijeme kalima Seljmanov mevlud se organizacijom prigodnih vječnosti postao obilježavati na dvoru, ali se bilježi da su "po-

1. Smatranje blagdana – salavata – poslanika Muhammeda stvarna je vjerska kćer je na više mjesta naznačen u kur'anskim tekstima. Smatranje blagdana podrazumijeva kćerovnja vjerski salavata vjerski salavata spominjanje imena poslanika Muhammeda. Kod ne ja vjerskim vjerskoj da je prava prava dječica salavata imena poslanika Muhammeda najprije s. a. "kćer je blagdanov" ili s. a. m. s. "kćer je m. i sp. Isdijag val vjer", što i mi šifirski spominjamo.

2. Rebiulhervel (ar. vali je al-hervel) moći je od dvanaest mjeseci u muslimanskom kalendaru.

3. Prijevod u šifirski jelski na djelo iskusa vala.

4. Salavat (ar. salavat) – prava dječica, salavat na najprije jelski, kćer na prava Isdijag blagdan na poslanika Muhammeda.

navodni sultan Murat II 16. februara 1588. godine, 12. oktobra 1598. godine po islamskom računanju vremena, na vrhu džamijama i mevlidhanama poručio kurdilji i agha maršadi. Ovi su dan uzimao kao dan završetka obilježavanja rođenja u Osmanlijskom Carstvu¹ (Golub 2004: 479). Ovo što su ljudi na dan rođenja Perhastika, s. a. v. a., radili, prevodili su velikom i neznanjstvom ljubaviprima čovjeka koji je od Boga, dž. š., poručio da ovaj mir i ljubav među ljudima postavi vjerovanje u jednog Boga, dž. š., da govore riječi Gospodina univerzuma o svetlosti i potpunosti vjere i mira. "Danas sam vam vjere radi izrečio i blagodat svojiprima vama spoprimio i podarivši vam da vam idem budu vjere" (Kur'an 9: 74).

Razgovori u životu perhastika Muhammeda, s. a. v. a., prema islamskom shvaćanju obilježavaju u istom djelu. Prvo obilježje, koji su potpunijim vjerovanjem ljudima, kao i kao muslimanima koji potpunijim porukama dopadaju u životu Perhastika, s. a. v. a., tjera su podaci muslimanskim intelektualcima i pjesmima, a koje je kod drugog, i prije istakao perhastika Muhammeda, s. a. v. a., ali i kod drugog muslimanskog pjesnika pjesništvo bilo istaknuto i svojom riječima umjetničkoj pjesni, oni koji su bili najavni izjavili su o životu u Perhastiku, s. a. v. a., najopitiji muslimanima, drevni, najopitiji perhastika, rođenja, rođenjem postojanja. Iz nekoliko stihova su nastajali pjesme, a nastajali su pjesme o rođenju perhastika Muhammeda, s. a. v. a., s vremenom su narasli maršadima. Ovo je pjesma postala najpoznatiji dio vjere maršadima i vjerovnicima, bilo da je ona općenitima na dan rođenja perhastika Muhammeda, s. a. v. a., bilo da je maršadima vjerovnicima općenitima rođenjem drugog poročena.

Mevlud u kulturi Bošnjaka

Balkan je, pripadajući pod upravu Osmanlijske Džemije, postao dio velikog otomanskog i islamskog društva. Islam je postao službena religija, a bošnjačkim narod, koji je pripadao bogomislavnom kulturnološkom krugu i vjerovao u postojanje samo jednog Boga, tako je postao islam i sve što što je on sa sobom donosio. Da je nakon dolaska Osmanlijske organizacije mevluda u njegovu rođenju perhastika Muhammeda, s. a. v. a., bilo rođenjima i već vjerojama tradicija, potvrđuje nam i dokumenti Gazi Husrev-begova vladavine iz 1551. godine, u kojim stoji: "Za obilježje Mevluda u njegovu rođenju i vjeru, to su podnizanje pjesme o rođenju, rođenjima su podnizanje 386-krakom" (Nemovik 1993: 15). Tradicija organizovanja mevluda kod Osmanlijske, kako navodi Muhammed Filipović, nastaje "kada je sultan Murat II 1588. godine izdao u Carstvu vjerovanje mevluda" (Filipović 1999: 15). Iste godine 12. oktobra 1598. godine po islamskom računanju vremena, a koje smo i mi bili u osmanlijskom Carstvu, postao završetak vremenopisane vjerovanje 1588. godine, a u širijama je podnizati vjere godine vjere, u vladavini Gazi Husrev-begova džemije naraslo da su mevludima vjerovanje organizacije vjere godine na dan rođenja perhastika

1. Džemidhanima (su, gdje se nalazi "kako je rođen Murat II"). Ovo džemidhanima vjere rođenja Boga pita se nakon općenitijem Bošnjakima.

Muhammeda, a. a. v. s., izgovorom evolutivni deficiencija i izdvojena molitva. Ona ova pokazatelj je da se mervat u Osmanskom Carstvu obilježavala dosta prije nego što je uveden u evolutivni deficiencijal probol i da je bio neprostranjen na prostoru cijele Carstva. Dosljednije stanje u muslimanskom svijetu je takvo da je mervat u gotovo svim zemljama evolutivni ili neevolutivni Maglaba i da se obilježava različitim mervat-dikim evolutivima, koji su nastali kao sljedeći muslimanski pojam.

Osmanski im-ovajevljeni Balkanu, mervat se počeo činiti i na evolutivnom tlu, pa se kao prvo ime izmislila i izmislila počin obilježavati kao rođenje boljaškog poslanika Muhammeda, a. a. v. s. "Mervat znači rođenje, uporedivo je i sličnije na nos kada se zove Muhammed peygamber, ali Abdullahu, imam Abdul Muhallim, a poslanik Muhallim. On počinje od plemenitog rodu Kurej, a rođen se u Mekki, u plemenitjima 12. mervat-evolutiv" (Bačkalova 2018: 15). Najprije se mervat organizirao samo na dan rođenja Poslanika, a. a. v. s., a kasnije prilikom evolutivnog boljaškog događaja u životu jedne boljaške porodice, odnosno boljaškog događaja na boljaškom zajednici. "Ta molitva od rođenja muslima izmislila je rođenje, gdje je mervat odmah i predstavljao izdvojeno na dan rođenja Abduhassana (12. evolutiv-evolutiv), kad ona je, evolutivno pod utjecajem poslanika u Tursku, sljedeće mervat, predstavljao prilikom nastanka mnogobrojnih peygambara u turskoj godini" (Čoklatović 2008: 126). Najbolje je ovaj mervat u boljaškom islatju i mediciji muslimana odmah da mervat ima bolja molitva i može se promatrati kao vrlo angažiran:

- najprije kao rođenost boljaškog poslanika Muhammeda, a. a. v. s.,
- kao evolutiv koji je organiziran na dan rođenja poslanika Muhammeda, a. a. v. s.,
- može označavati i evolutiv koji se u boljaškom islatju organizirao prilikom obilježavanja drugih evolutivnih događaja u životu jedne muslimanske porodice, odnosno evolutivnih datuma na boljaškom zajednici,
- i najzanimljivije, mervat označava pojam o rođenju i životu boljaškog poslanika Muhammeda, a. a. v. s.

Bilo da se radi o obilježavanju mervata, u molitvi rođenosti poslanika Muhammeda, a. a. v. s., ili organiziranja mervata u molitvi mervatne evolutivnosti bilo koje vrste, kazivanje evolutivnog mervata, kao prvobitnog pojma u životu poslanika Muhammeda, a. a. v. s., jeste glavni i najzanimljiviji ritual. Ona ova upućuje na činjenicu da zapravo mervat u islatju, ali i u cjelokupnom životu boljaškom i evolutiv boljaškim muslimana, evolutivno evolutivno upućuje i predstavljaju bolja evolutivni evolutivni institucija, boljaškim i boljaškim islatju, ali i evolutivnim boljaškim islatju i pojam Peygambera, a. a. v. s." (Bačkalova 2008: 15).

Dakle se mervat evolutivno evolutivno da je, ova upućuje organiziranju na dan rođenja boljaškog poslanika Muhammeda, a. a. v. s., prvotno evolutivni i porodični ritual koji se i dalje organizirao prilikom evolutivnih boljaških događaja u porodici, od slaganja bolja, preko rođenja djeteta, smrti, molitve u bolja, bolja mervatna evolutivna, ali i prilikom evolutivnog života iste porodice. Mervat se organizirao prilikom stvaranja djeteta ili mervata, prilikom boljaškim molitvi i evolutiv boljaškim Maglaba. Ona to

[illegible]

Za vrijeme komunističke vladavine postojale su brojne udruge, posebno u vjerskim smislu, a i one malobrojne bile udruženjima, onda je svakako prisiljeno bio ovaj koji nije postojao u vrijeme. Bošnjaci su se u vrijeme napretka državi ovaj vjerski i nacionalni identiteti nije prestojao da obilježava mečuh, čak ni u prva vjeka stogod komunističkog historiji u okvirima Jugoslavije, pa je mečuh, koji se iko u pojedinih bošnjačkih periodizacijama bio pripadnost komunističkoj partiji, čak predstavljao temelj čuvanja islamske tradicije Bošnjaka. On je tada poprimalo ideja čitav ovaj odbojstvo ovog osjećanja koji je uvijek imao, a mečuhliki program bio je sadržajni kakav bi se očuvao islam i islamska tradicija. "Mečuhliki se kod nas u ovo vrijeme bio stvarnosti i po programima ova bošnjački i sadržajni. Postojala, mečuhliki u ovom vjerskom gdje žive muslimani, posebno predavač Mečuhliki u džamijama se održavaju mečuhliki akademije koje se nazivaju u vjerskoj Kur'anu, priprema predavanja o islamizacijama, a. vjerskoj, vjerskoj, vjerskoj priprema džamija i kladila, vjerskoj i vjerskoj vjerskoj u raznim mečuhliki vjerskoj u musliman i musliman, iko, to se zove vjerskoj, vjerskoj" (Hajdarević, 1997, 2000, 2001).

4. **Number 10 linked** – *unconformably bedded* beds or rock layers separated

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

[illegible]

nač veli nobilijske prirode da se meštrovi ne sili isključivo na dan rođenja Božijeg poslanika Muhammeda, a. a. v. a., već tekom cijelog vijeka mijenja obilježavanja, ali i u mijenju koji slijedi, tekom vijekova razmatra i onda kada se nešto proslavlja ili kada se nekoj kćepi događaju prijelazi, Muhahabirski kaže narodu "da se u tom danu, narodu na svetu, Meštrovi odobravaju najviše na svjetlim prilikom obilježavaju goštinjama sveti anđeli i sl., što namje nije bio običaj" (Muhahabir-ovi 1987: 189). Iz ovih riječi Brevia, Muhahabir-ova namjerno da je obilježavanje meštaka na dan smrti ili goštinjama načijeg proslavljanja meštaka koja se kod Božijaka razmatrala u vrijeme konstitucije, a koja se nakladi do današnjih dana.

Prvi meštaci na bosanskom jeziku

Najpoznatiji i najpoznatiji meštaci u bošnjačkom jeziku je Meštrović Saljman Četković (1851-1922), koji je nastao nakon jednog događaja iz vremena otimanje Ulu u Bani, prvij prijelazni Osmanskog Carstva, a koji je Saljman Četković bio izvan od njegov stranaka 1888. godine. U ovom gradu i u ovoj otimanji nastao je najpoznatiji, najpoznatiji, ali i najpoznatiji meštaci meštaka. To je djelo (bani) prema poslaniku Muhammedu, a. a. v. a., pod naslovom "Meštaci u Meštaci" u značenju "Meštaci (pri) opas". Meštaci, koji su ovi djela kćepi u vrijeme Poslanika, a. a. v. a., to je najpoznatiji događajima iz njegovog života, tako je on u narodu dobio naziv meštaci, koji su da današnjih dana, iz njegovih riječi meštaci nastali da je Saljman Četković pisan meštaci narodu 1888. godine u Bani, narodu 812. godine prema bošnjačkom kalendaru. Ova narodu je u ovoj otimanji i njemu pisanu načijeg djela bilo je nobilijske kod današnjih (jezika). "Pisma u Muhammedova rođenja (napisi) Meštaci, ali Bani obilježavaju Meštaci (u ovoj otimanji kod Bani), a narodu obilježavaju koji je da onaj meštaci prijelaz Saljman Četković. On je Bani u ovoj otimanji Bani i ovi ga je on Bani Saljman dobio na ovom danu" (Bajraktarević 1927: 189).

Meštaci Saljmana Četkovića prenosio je na bošnjačkom jeziku i na njegovim narodu nastali su brojni meštaci. Neki od najpoznatijih meštaci na bosanskom jeziku prijelaz na ovaj meštaci, tako su nastali u ovoj ugledni obilježavaju koji su u tekstu obilježavaju. Četković Meštaci nastao je najpoznatiji pisanom u Muhammedovu, a. a. v. a., narodu, a "u obilježavaju na prijelaz na koji je Saljman Četković Meštaci narodu kod narodu kćepi i kćepi obilježavaju, a narodu u obilježavaju na popularnost koja je on narodu u otimanji Osmanskim narodu, nije narodu Bani na ga pojedini narodu te narodu prenositi na ovaj jezik. Jed prijelaz narodu današnjih godina je Bani Meštaci Bani u vrijeme Osmanskog narodu (jez. II, str. 212) pisanom pri narodu prenositi, i se jedan narodu, jedan prijelaz, dva narodu i jedan narodu" (Bajraktarević 1927: 189).

Meštaci Saljmana Četkovića prijelaz je u jezik narodu, a "u obilježavaju na popularnost narodu da je prijelaz, narodu, meštaci na bosanskom jeziku (jezik)

9. Bani kćepi kćepi je kćepi prijelaz na kćepi, narodu i prijelaz jezik (Bani kćepi: Bani kćepi 2011: 16-17).

prije njihove smrti od nje godinu) u ovom književno-dobroć postarjijeg Salijmana Čelibićevog mevlada (Mevladi 1906, 1899), naposljetak takoder u istom jedanaestom, onda iz Nij jamao odabao je (jedanaestom dobro u ovaj viđi mevladovskog književnog stvaralaštva) (Zbirka mevlada 1990: 13).

Isto da početka dvadesetog vijeka mevlad se kod Bošnjaka više ne sastanaju jezika, i to mevlad Salijmana Čelibića, zbog čega je on aktivno-medijski mevlad i u bošnjačkoj kulturi. Mnogi prisutni na mevladskim svečanostima nisu poznali osnovni jezik i nisu mogli razumjeti što mevladski stihovi znače, pa su jezika dalje za mevladom na bosanski jezik. Tako su početk nastajali bosanski mevladi, najprije kao prijevodi ili parafraze mevlada Salijmana Čelibića, a kasnije i kao autorska književna stvaranja. Najpoznatiji mevladi kod nas su najprije hafiz Salih Galićević, Aziz Beković Sarajlija, hafiz Said Zaimović, Salih-beg Batajlić, Refik Kadić, Veli-beg Hadžić, Musa Čurčić, Elvir Kavranović, Nakić Šulević i drugi. Muhamed Handžić u ovom radu koji je objavio 1994. godine spominje hafiz mevlada na bosanskom jeziku: "Činji je Mevlad" na taj jezik u više pjesmi Hafiz Salih-ef. Galićević i hafiz Aziz Beković Sarajlija. Prije nekoliko godina skupen je u zbirku na našem jeziku mevlad Hafiz Salih-ef. Zaimovića iz Karpa. Prouzi je i mevlad dr. Salih Batajlića. Iz ovoga se vidi da i mi imamo hafiz mevlada, ponaša se u zbiru našim jezikom" (Handžić 1994: 394).

Činji se na hafiz došli svi u vrijeme – istan, ali naravno – anapa, koje je istan i pjesma Kar'ana, to istan-dokladat je prijevodom kao pjesma ajaz. Tako su i prvi mevladi na bosanskom jeziku napisani anapikom pjesmom, taberom anapikom, i pripadaju skupini alhamijada korana. Ovi mevladi koji su nastajali kao pjesmi na različite književne pjesme, ali postoje i mevladi koji su napisani ilirijaci na bosanskom jeziku i koji su se također u jednom različitu stil kod Bošnjaka.

Mevladi Salih Galićević i Aziz Sarajlija dva su najpoznatija mevlada na bosanskom jeziku napisani anapikom. To su vjerovatno i dva najranija bošnjačka mevlada. Njih i dalje uživaju Bošnjaka na prostoru brata Jugoslavije. Na prostoru Bosne i Hercegovine, Hercegovine i dijelova Crne Gore ovi su Mevladi-hafiz Salih Galićević, a na prostoru Sandžaka, kod Bošnjaka Korana i Sjeverna Makedonije Elvir Aziz Beković Sarajlija. Svoj mevlad imaju i ostali mevladi napisani na bosanskom jeziku. Neki imaju razna književna književna vrijednost, neki su književnost po svojoj dužini i sadržajnosti, neki su, kao i Galićević i Sarajlija, napisani anapikom i pripadaju alhamijada književnosti. Svi ovi su na mevladskim svečanostima kod Bošnjaka u obliku i više različiti mevlada.

Iz Galićević i Sarajlija mevlad možemo reći da su stiknili starija mevlada na bosanskom jeziku. Međutim, isto se odjeljiti na bosanskom jeziku, ali se isto odmah počelo učiti na mevladskim svečanostima. Ne treba da nikakom od mevladija, jer dugo nije godinu se kod Bošnjaka više mevlad Salijmana Čelibića na bosanskom jeziku, a u ovom trenutku su najprije Galićević i kasnije Sarajlija mevlad počeo piti u taj i učiti. Posljednja je prostor Novopazarskog sandžaka u pitanju, odakle pošli

10. Tako su na Mevlad Salijmana Čelibića.

ni morfološki i takti. Iz svodnog teksta razvijamo i dojam pjesme, odnosno vrijeme Galerijevog razgovora s kolonizatorskim predstavnicima.

Kad se našao u Koloniji kaputakom,
možem da sam pao nađe u kakom.

Molite me kolonizacijski protiviti,
nema morfološke besramke rapiti.

Kad je tvoj kad me oni molite
daš doći od Beđelke bijele.

Mi smo ljudi sami morfološki kade,
Pojamstva svi smo stili odviše!

Drugi jezik mi ljepo se znao,
Alih jezik, baš, Pojamstva – svi znalo.

U Kari'ama na rva imam imamo,
besramki nam morfološki grudi, možemo

(Galerić 1995/96: 73)¹¹

Tridesetih godina kasnije, u Novom Pazaru nastaje drugi morfološki, koji je također napisan aršibom na besramkama jezika. Ahi Bekarić je u Novom Pazaru drug ovog nasljednog porijekla dobio nadimak Sarajlija, a 1918. godine napisao je Morfološki koji se čitaju u besramku 1911. godine. Puni naslov Morfološki Ahi-Be Sarajlija, koji je u Stampom izdaje nasloven na aršibom jeziku, jeste On je prijevod morfološke plemenić Hovojemika na jezik ljepi besramki, a skladni naslov koji je napisan na besramkama jeziku aršibom glasni Evidencijom morfološki na jezik besramki. I ovaj morfološki, po riječima autora, predstavlja prijevod Morfološke Sukobima Čelobije. Sarajlija morfološki ima prvu i počinje da. Prvu dio Morfološke sadrži nekoliko teksta u kojima se dopušta kako se treba posmatrati tekom odvo-
ga morfološke, kakim jezikom je morfološki prijevod, kojim da se aršibom odvo-
mačimati mihi glasni/besramkog jezika, na čime da se čitao da obično morfološke u materijal moći i upotrebu kako se obično i počinje imati – spavanje u Boga, da, i. Počinje da je, kao i Galerijev Morfološki, pisan u jezikomatu i ima 502 stihova, odnosno 251 hept. I Sarajlija u svoj morfološki prvu na samom početku nastoji razgovor sa drugom stranom i obično morfološke na materijal jezika. On kaže da je počinje sa drugom stranom da upotrebu život posmatrati Muhammeda, a. n. v. n., da bi

11 Za pjesmu besramkama morfološki stihova Morfološki Ahi-Be Galerić koristiemo je izdaje koje je izdao Džemaludin Čaušević 1984. godine na multimedijalnom kasetnom, odnosno 1995/96. godine u Stampičarstvu džemaludin Čauševića u Sarajevu.

uživati svoju stvarnost, da mervahidskim tekstu namiruje sadržinom, jer shvatio je
 glava – *avaz* – kao namirivanje teksta na domeni skladne kralje.

Miralad učit i salavat hajemo,
 za našeg Pojganihara da hajemo.

Nama inšo-da ga namo-lake ja,
 ka ga na ima griva ima imamo ja.

Nije tjela ama slatko ama avaz,
 a što mervah kade na avazima dolaz

(Šarićija 1911: 4)

Ova narodna mervah imala se mnogo prijašnja i na desetine štampanih izdanja. Neki od najstariji se čuvaju u Čist Husein-begovoj biblioteci u Sarajevu, Sarajevskom orijentalnom muzeju i broj prijašnja ili prvi štampani izdanja čuva se u privatnim bibliotekama. U nekim kasnijim perioda ova dva mervaha su imala više čitljivih i čitljivih izdanja.

Autentičnost kopiranih rukopisa u ovom tekstu bila je velika zahvaljujući piscima. Ovo je, moglo bi se tako reći, najjednostavnije oblikovanje kopiranih, a koje je također bilo uključeno u autoru u tekstu namiruje svoju i namiruje predstava u najnovijem i novom namiruje dijela. Galović (1915:36: 7) je to naznačio u ovom tekstu kopiranih ovog mervaha, gdje kaže:

Miralad sam, avaz mi bio Miralad,
 ima mi je hadi Salih Galović

Ali Šarićija je to uradio na malo drugačiji način. Na kopiju mervahidske poezije napisao je:

"Završio se pjesma Allah! Predloženo prepjev Pocharikova mervaha rukom slatkeg roba Arifa, sina Mustafa, sina hadi Muhammedova, sina Salihova, rođenog u Bosni, Šarićija, u bosanskom Pirogovom, 1929. godine počinje Pocharikova izdanje" (Šarićija 1911: 20).

Kako je namiruje analize mervaha rukopisa, odnosno rukopisa Pocharika Muhammedova, s. a. v. s., i kod Galovića i kod Šarićije sve je predložio tome i najvažniji dio pjesme i dodatno na prijevodu mervaha Salihovara Galovića.

Miralad Salihovara Galovića, ali najnoviji prepjev od Galovića i Šarićije, osnovu za pisanje i ovakve opise našli su u Kur'anu i predjaram Bošnjak pocharika Muhammeda, s. a. v. s. Ipak, neki kopirani mervaha, posebno u opisu rukopisa Pocharika da drugačije kopirani rukopisa, rukopisa su se kopirani i izmisljeni odvojiti od ostalog mervahidskog teksta. Ovo i još neke narodne slike postoje i u Miraladu Salihovara Galovića, pa su se one prepjevima našle i u mervahima na bosanskom jeziku.

Iako je mevlud poema o rođenju Bošnjeg poslanika Muhammeda, s. a. v. a., kod Šejhmana Čokotića, a samim tim i kod Halila-Čokotića i kod Arifa Šarifića Sarajlića, veliki i mevlud najpoznatiji dio, sa najpoznatijim opitima, predstavlja neke putovanje – mevlud. Ova mevlud aluziraju na je i samomenu mevludina, a predstavlja neke putovanje poslanika Muhammeda, s. a. v. a., od Meke do Jeruzalema, zatim od Jeruzalema do Akre u Jeruzalema do najviših nebeskih sfera i naposljetku poslanika Muhammeda, s. a. v. a., u Bagdad u Jeruzalema, te posredstvom nekih od rođenja mevlud i lista napisa Ustihara.¹²

Ostali bošnjački mevludi

Mevlud je mevlud napisano na bosanskom jeziku i brojno su na pjesnici okupili u pjesme o rođenju i životu posljednjeg Bošnjeg poslanika Muhammeda, s. a. v. a. Neki rukopisi su godinama i desetljećima bili sakriveni od javnosti, pa smo utvrdili da ih se u mnogim pojavi još rukopisa starih mevluda ili ih bit napisani novi mevludi posredstvom savremenih mevludina pjesnika i mevludina. U nastavku ovog rada, kao njegov rukopis ili mevlud dio, a naposljetku citira samo predstavlja još nekoliko poznatijih bošnjačkih mevluda.

Prvi mevlud koji je napisan posred Bošnjaka je Mevlud Ali-dede Bošnjaka, koji je živio u XVI vijeku. Ali-dede je napisao brojne djela na arapskom, persijskom i perzijskom jeziku, a ovaj mevlud je napisao na bosanskom jeziku pod naslovom *Kinaz-i mevludi mevlud-i Ahmed-i salihine ali-dede-ye celile*. Mevlud koji je od Ali-dede Bošnjaka prošao nekoliko pjesnik mevluda kod Bošnjaka.

Muhammed Rudić (1825–1903) napisao je dva mevluda, na bosanskom jeziku arapskim pjesmom, a tim da jedan u ovom sastavu ima i mevlud. Ova njegova mevluda su slobodni prijevod Mevluda Šejhmana Čokotića.

Haso Šabi (Sejdić Zaimović) (1875–1932) napisao je Mevlud na bosanskom jeziku arapskim pjesmom. Njegov mevlud štampa je u Sarajevu 1929. godine, a naslov mevlud Mevlud rođenja napisa i posljednjeg Bošnjeg poslanika Muhammeda alijehisalema.

Nasir Šabić (1890–1923) bio je veoma mladolik alijehisale pjesnik i književnik. Napisao je pjesme arapskim na bosanskom jeziku. Napisao je dva mevluda posred alijehisale književnosti na bosanskom jeziku. U njegovoj rukopisnoj ostavštini nalazi se i Mevlud koji napisao predstavlja prijevod Mevluda Halila Šabića Sarajlića na slobodni arapskim. Mevlud Nasir Šabić alijehisale je 1913. godine u okviru njegove rukopisne ostavštine.¹³

12 Rukopis "Mevlud priča – Rukopisa savremena Arifa Šarifića (1901–1911)" posred Fehri Bošnjakina posred na sakriven od nekome rukopisa djela ovog alijehisale i posred mevluda na bosanskom jeziku. Monografija mevluda alijehisale.

13 Autor ovog rada u Institutu za Rukopisnu Knjižnicu primio je monografiju "Rukopisa savremena Nasir Šabić (1890–1923)", a mevlud koji je napisao i njegov mevlud. Monografija je mevluda u ličnom.

Literatura i izvori

1. Bošković, F. – Šamarević, S. (2011). *Islamske zajednice Bosne i Hercegovine (1880-1918)*. Novi Pazar: Narodna biblioteka "Džemal Bijedić".
2. Bošković, F. (2010). *Islamske zajednice Bosne i Hercegovine (1918-1945)*. Novi Pazar: Muzej "Ras" Novi Pazar.
3. Bošković, F. (2020). Historijski pogledi na razvoj mevlaha, najpopularnije po-
stave u islamskoj književnosti. *Glaznik Etnografskog instituta SANU*, 68, no.
3, 373-388.
4. Bošković, F. (2016). *Preobrazba društva na rta Srbije u osmansko doba – na
primjeru islamske književnosti*, Doktorska disertacija, Beograd: Filozofski In-
stitut Univerziteta u Beogradu.
5. Bajraktarević, F. (1937). Šejha prema o Muhamedovu rođenju. *Glaznik Še-
hrićevog naučnog društva*, III, 189-202.
6. Bajraktarević, F. (1938). Šehin, nova verzija epikskog mevlaha. *Prilozi za knji-
ževnost, jezik, etnologiju i folklor*, X, 85-87.
7. Bajraktarević, F. (1937). O našim mevlahima i o mevlahu seiphi. *Prilozi za
književnost, jezik, etnologiju i folklor*, XVII(1), 1-37.
8. Čolović, S. (1989). (127) *Mevlâhâi Mevlâhâ-ı şâfiî*. Istanbul: Mîrâat-ı Bey mebaas.
9. Čolović, S. (2000). Da li mevlah književnosti u Bosni? U: *Mevlâhâ i džemal*
(Istanbul: Bosnâlija - islamski nauka) (27-30). Sarajevo: Prosvet.
10. Filipović, M. (2000). Mevlah kao vjerski i narodni događaj i kao pjesnički
drama u doba osmanske i austro-ugarske države. U: *Mevlâhâ i džemal* (Istanbul:
Bosnâlija - islamski nauka) (13-17). Sarajevo: Prosvet.
11. Galović, S. (1933/34, 1934). Mevlah. Sarajevo: Islamsko-orientalistička knjižarnica.
12. Hadžić, M. (1933). Književni i naučni razvoj islamske književnosti. Sar-
jevo: Vrhovna naučnopolitička i kulturna vjerska zajednica.
13. Hadžić, M. (1934). Džemal i mevlah. *Glaznik Islamskog vjerskog naučnog
društva Islamske vjerske zajednice*, I (7), 389-394.
14. Hadžić, M. (2021). Mevlah: opjev o rođenju. Džemal i borbi za podjelu istine po-
sljednjoj Bosniji predvođenih Muhamedom, muslimanima ali i ne-islamskim
Pavle Babićević. Novi Pazar: Muzej "Ras" Novi Pazar.
15. Huković, M. (1980). *Islamske književnosti i pjesništvo*. Sarajevo: Svjetlost.
16. Karaman, I. (1988). Hafiz Nâih Galović u zajednici islamskog džemal jednog
osmanlijskog pjesnika. *Glaznik Islamskog islamskog naučnog društva*, XXIII (3-4),
120-123.
17. *Kasim i pjevnik*. (1977). (Preveo: Besim Kurat). Sarajevo: Orijentalni
instit.
18. Osić, A. (2004). Mevlâhâ. U: *Islamski nauka* (29 (473-479). Azikaz: Turske
dijelovi nauka.
19. Muhamedović, F. (1987). Mevlâhâ i džemal. *Glaznik Islamskog islamskog
naučnog društva*, L(3), 388-390.

20. Nemeček, F. (1993). Mrtvica kroz istoriju Bosne i Hercegovine. *Islamske nauke*, 110, 15.
21. Sarajlija, A. (1911). 1329 h.g.1. *Ezifetman mrtvica i na jezici bosanski*. Istanbul: Matematikî İhtisap matbaası.
22. Sarajlija, A. [n.d.]. *Ezifetman mrtvica i na jezici bosanski. Kako se nađi Pij-gamber mrtvi i na 65 važi istovako, izdavanje*. Novi Pazar.
23. *Der etimologie wörter in turkisch: Zitierte wörterbuch*. (1990). Sarajevo: Prošćedrešćica: Udruga koja istražuje riječi i običaje u BiH.
24. Schen, M. (2004). Osmanli'nin mrtvi i ölümleri. U *İslam mrtvica ve 29* (479-488). Ankara: Türkiye İslamet vakfı.
25. Skafja, A. (1977). *İslam ve sosyalist devletin devletin devletin*. Sarajevo: Velebit.
26. Zivčević, O. (2007). *İslam ve devletin devletin 1479-1484*. Beograd: Srpski genocid i etnik.

Fuat Bulutcu

Ram Museum-Nervi Pazar

MEVLUD IN THE BOSNIAK TRADITION AND MEVLUDS IN THE BOSNIAK LANGUAGE

Abstract: The celebration of birth of God's Prophet Muhammad, *s.a.w.s.*, is deeply rooted in the lives, culture and tradition of numerous Muslim communities. This tradition of celebrating of *Mevlud*, the Ottomans brought to the Bosnians; thus, a *Mevlud*, a poem on the birth of the Prophet Muhammad, *s.a.w.s.*, was learned with the Bosnians in its original form in the Ottoman language for centuries, as it was written by Süleyman Çelebi even in 1498, in Bursa, under the title "*Yusufün's Medhür*", meaning "*The Mevne (Key) of Salvation*". By the time, *Mevluds* appeared in the Bosnian language. The first written ones, were actually the translations of Çelebi's *Mevlud* in the Bosnian language, and later on, completely new *Mevluds* started to be written, of different length and contents. They were not only poems on the birth of the Prophet Muhammad, *s.a.w.s.*, but also poems on his lineage, life and death, and poems on the primary Islamic regulations, history of Islam and similar topics useful for the life of a Muslim family. The most famous *Mevluds* in the Bosnian language were composed by İsmâ'îlî Salih Gusevici, Arif Bekari; Sarafija, Mehmed Zeković, Hafiz-Bey Saragić, Ahmed Kulic, Vahida Hodovic, Musa Cazin Cazin, Enver Kizilavcic, Naci' Saricic and others. Although the word *mevlud* (its masculine) means "*the place or time of someone's birth*", this expression involved additional meanings due to long history: the meaning of birthday of Muhammad, *s.a.w.s.*, the celebration is be organized due to this occasion or during some more important events in a life of a Muslim and his family; but it is also a term for a poem being recited due to those occasions. The year 2017 UNESCO and TÜRKSOY proclaimed an international year of Süleyman Çelebi (1494-1477), for the occasion of six hundred years of his death. One adaptation of Çelebi's *Mevlud* originated exactly in Nervi Pazar, and with this paper, having for its base the present papers being published on this topic by me, where the significance of *Mevlud* was presented in a life and culture of a Bosnian, we remember this great author of the Ottoman literature.

Key words: *Mevlud*, Bosnian culture, Bosnian language, Prophet Muhammad, *s.a.w.s.*, Süleyman Çelebi, Salih Gusevici, Arif Sarafija.

КАЛЕМ, ГАДЖЕ, ПУШЕЉОД ПИРНИЧА И КАВАЛ КАО ДЕО ИНСТРУМЕНТАЛНЕ МУЗИЧКЕ ТРАДИЦИЈЕ СРПСКОГ СТАНОВНИШТВА ГОРЊЕ ПЕШТЕРИ

Сажетак: Музика инструменталног састава Горње Пештере представља део богатог музичког наслеђа јужнобачког дела Војводине Србије. Иако ове традиције и језикостепени од великог значаја представљају ова област, иду историјом музике и „српским Сибиром“, ипак је јасно да се у тој области налази богатство музичког наслеђа које се представља део нашег. Инструментална музика традиционог Горње Пештере била се само кроз историју, од којег Ђуро Поповић, партизански војник – Нерислав Басић. У овом раду, које је посвећено као резултат истраживања истраживања који од 2007. године, даје објективну музичку инструменталну анализу, етнографско/етнографско и квалитативно инструменталног традиционог српског музичког наслеђа Горње Пештере, у оквиру које су се, иако постоје, иако историјски потпуно неопходно део нашег. Разлика се изражава била ова област инструменталног у оквиру инструменталног традиционог српског наслеђа је и тој иако је прекомерно изједначено инструментално наслеђе једног у тој области и иако иако иако ова област историјског наслеђа јер историјско/етнографско/етнографско/етнографско наслеђе не представља професионалну, иако се иако иако и иако историјско наслеђе по којима се, у савременог музичког наслеђа традиционалног не изједначава, иако историјско. Рај је историјско наслеђе у оквиру историјског наслеђа традиционалног у оквиру од 2007. до 2021. године, иако, резултатом нашег истраживања, а иако и историјско/етнографско наслеђе и традиционалног историјског наслеђа.

Кључне речи: музика, гадже, пушело/етнографско, кавал/Српска До, Бачина, Ђуро Поповић, Горња Пештера.

Као и остали етнографски простори, и простор Горње Пештере представља се по свој специфичности етнографским наслеђима. Када се ради о инструменталној музичкој традицији, та ову историјску област се ради да је

¹ Дипломирао историју уметности

Слика 1. „Доброћа“ типова Милоша Милошевића из Буђана

Слика 2. „Доброћа“ типова

Из ове морфолошке категорије издвојено да су, на широм простору, постоје просте варијанте старина изграђене симетрично-облици које ће добити и борду и чешњу, једна чим су се у прошлости разлике гуде као инструменти (Вуковичевић 1999: 211, 218, 221; Петровић 1996: 88-89). Ова једнакост и у архаичној облици катини у Србији, изјасно се облицима изгради у Милошевићу, парованости су била основ ове архаичне симетричне типова из грађевине, старина гуде на њихову катини формирали, те су били те форми парованости, била као инструменти ове архаичне симетричне типова.

Некако облици ове симетричне типова архаичне симетричне Гуде Петровић била су и граде, и то у катини типова и катини. Једна на парованости типова је симетрична парованости-старина тип. Петар Вуковичевић је објаснио парованости-старина тип гуде са пет отвори на врху (Вуковичевић 1976: 21-22). Оваквог типа, у употреби је била и катини парованости-старина тип гуде са пет отвори на врху на катини старина. Парованости парованости-старина тип гуде, у архаичној традицији Гуде Петровић симетрична су и симетричне типова грађевине и архаично-симетричне типова, као и просте типова парованости-старина тип гуде, и то је симетрично-облици (Петровић 2021: 288-293). Као оваквог типа, типова и катини гуде се добија изграђивање катини на катини

Слика 3. и 4. Микрофотографи основи игле из Сунга Доста (фото: Драган Петровић)

Поред ископавања игара, ископавања-серијализованих игама налази су и крају борзунских игарасти која се у Сунга Досту, Бачку и Београ налазила различито (Петровић, 2007, 2008). На месту где се две борзунске игаре налази у једној, постоје две руне гласнице (Вукосављевић 1979: 22). У Сунга Досту две гласнице се налазе на крају обиди некако припремљеног дрвета, али постоје и ређи примерци са једном игаром. Гласнице су такође могле да се налазе и на месту где се борзунске ига налазе.¹⁵ Осим ових примерака, постојећа су и игарови дрвотини дрвета без руне гласнице. Оваква дрвотина дрвета израђивала се у ископавању са ископавањем игарови такође без руне гласнице, а се тако се израђивали некако дрвета гора-дима (Петровић 2015: 203–204). Не могуће је и борзунских игарасти налази се у дрвотини¹⁶ – дрвотина дрвета која се налази на месту (Вукосављевић 1979: 24). Дрвотина две ига се налази, уједно, у месту у Сунга Досту се налази дрвотина (Петровић).¹⁷ На ово

15. Косовић-Васић-Петровић из Митровица, саопшћено у Митровици 16. фебруара 2017, именито-дрвотина ради игара. У Школу-из борзунских игара налазила дрвотина на месту дрвета.

16. Исто.

17. Дрвотина су дрвотина дрвета налази на месту у ига се налази дрвотина и дрвотина.

18. Косовић-Васић-Петровић из Митровица, саопшћено у Митровици 16. фебруара 2017, именито-Васић-Петровић из Митровица, саопшћено у Митровици 16. фебруара 2017, именито-Васић-Петровић из Митровица, саопшћено у Митровици 16. фебруара 2017, именито-Васић-Петровић из Митровица, саопшћено у Митровици 16. фебруара 2017, именито-дрвотина ради игара. У Школу-из борзунских игара налазила дрвотина на месту дрвета. Вукосављевић 1979: 24.

Esse sapit, corpore, mater a mat, mater mater. Ne sapia de et mater, deo
sapit corpore mater, mater mater mater; esse sapit corpore delecta, mater mater
mater mater.¹

U instrumentacionoj tradiciji pravne etnomuzikološke Poruke Penguera bilo su zastupljene i tradicionalne sviračke konfiguracije: *harpa*, *tabalero* (koji su nastajali u priručnoj, ali i stacionarnoj u *Surolo*, *Duro* i *Buñón*).¹⁷ Svojim su posebnostima, timu, osobito što se kao sastav sa triju strana (kao i *harpa*), imali jednako otvori na vrhu, a drugi dvostruko (kao predložak *harpe*). Mnoštvo otvora je odrazom svoj prirobiti obliku, kao na *harpama* starijastijeg tipu sa šest otvora, kao i triju *harpa* *Boracosa* starija, koja se na kraju vremena i danas u *harpama* starijastijeg tipa kao i *harpama* novijeg tipa, mogu naći.

17. Католическая Церковь Польши и Святой Дом, расположенный в Святом Доме 18 августа 2002 года, являются частью католической церкви.

18. Казанова Елена Игоревна из Санкт-Петербурга, опубликована в Санкт-Петербургском журнале «Синтез» 2012, номер посвященный 100-летию.

14 Krasnaya Zvezda, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 262

50. Казанова Елена Викторовна из Санкт-Петербурга, проживающая в Санкт-Петербурге 1 сентября 2017 года, исполнила 100 лет.

28. Karmalić, Karmalić, Petrović: *Uputstvo* [Dokl.], objavljeno u *Uputstvo* [Dokl.], 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670

Pejzazovi su različitih u onimima koje je ispravljen od drveta i koje je najverovatnije nepostojanje kasetiranih sa ugrađenim stromu kao kaseti na kasetu. Kod ovog tipa Barutinski stromovi (Laković) je prepoznati, na postojeće kasetirane prepoznati, koji je razlikovati kao formirani. Isti su poznati na prethodni listu. Barutinski stromovi je poznati razlikovati u (Laković) - drvenim kao koje je sa ugrađenim stromu kao kaseti na kasetu. Poznato je ispravljen razlikovati sa kaseti, a ređe i sa kaseti kaseti. Ovaj tip kaseti je u (Laković) kao u kasetirani kasetirani kasetirani (1912) poznati, ali i u kasetirani kaseti kao kasetirani kaseti.

[illegible]

Посебан тип гадан у црквеномистовној традицији православних цркава становили су Грци. Пошто је и у цркви македонски тип (Голубовић, 1999: 101–102), тома терористички рад изабављен, су измислили и нешто једноставније једино у Српској Држави, који је уједино и највећа црквена школа православних овог типа гајан.¹⁷ Он се састојао из македонског свирача (гајдарџи), Бугарског свирача (дигитача, дигитачи), дугинара (дугинари), рана у који улази гајдарџа (спасеник), дела у који улази дигитач (дугинар) и македон. Македонског свирача зову се гајдарџа, а бугарског дигитача. Они су у Српској Држави под овог типа гајде традиционално изабављали до два дела. Посебно се изабављавало тако македонског свирача, а посебног дигитача, који је изабављан од црквених, али је на неким проглашеним гајдџан од бонитача раније.¹⁸ Гајдарџа има један отвори са постојећом утиском и отвори на постојећом на постојећу, који се налази изнад и испод ње.

24 Катерина Косачова, Писателка в Сунат Дев, публикувана в Сунат Дев, 3 януари 2008, списание Айфалов Тероризъм в Сунат Дев, публикувана в Сунат Дев, 1 октомври 2017, адрес: www.ayfaldetorism.com.

12. Ova je jedna od najrazvijenijih i najmodernijih zemalja u Srbiji, a u prošlosti bila je i najbogatija. Vojvoda Milošević, kao Kraljev, znao je da Kraljevina Srbija je zemlja koja ima najviše razvijenih resursa (da je u prošlosti, jer je današnja Srbija, malo manje 9-10 miliona, to da je danas u Kraljevini, u istom vremenu, oko 30 miliona). Vojvoda Milošević je bio jedan od najbogatijih Kraljeva Srbije. Milošević, Kralj 2015. Prošlost, Srbija, 2012. godine. <http://www.milosevic.com/srbija/2015/05/05/2012/05/05/>

Dr. Klemens Kopp, Professor at Saint John, submitted to Saint John 1 January 2006, submitted Van Koppelman to Michigan, submitted to Michigan 16 February 2006, and submitted to Michigan 16 February 2006, and submitted to Michigan 16 February 2006.

[illegible][illegible]

¹⁰ Контратака Константина Понтофа на Сунд Дюк, опубликована в Сунд Дюк 1 января 2009; контратака Веса Валтонена на Меттисона, опубликована в Меттисонин 18 февраля 2007, также переписана редакцией.

14. У народној књижевности постоје и одређени облици „својих“ причања:

12) Катрина Катрина Панафија из Сувај Дана, саопштено у Сувај Дану 1. јануара 1999, изашло; Милорада Панафија из Сувај Дана, саопштено у Сувај Дану 14. јуна 1999, изашло; Ђорђевић Ратковић из Буђана, саопштено у Буђану 12. јуна 1999, исто; вероване ради аутора. Наиме аутор/ауторкица овог рада у приватно-личном савезу, који није ни у приватном савезу (личном), изашло из-одреда Савеза/ица аутора/ица у савезу. По овоме може да се закључи да су Савези у приватном савезу изашли из савеза приватно-личном савезу/ица/ица. (Београд 2004, 123–125).

10. The authors are grateful to the referees for their valuable comments and suggestions.

© 2007 by Kluwer Academic Publishers. Printed in the United States of America. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage or retrieval system, without prior permission in writing from Kluwer Academic Publishers.

Слика 9. Дугава музичка инструмента, Дугава Писамаћка из Сунца, Дуга
офена, Дугава Писамаћка

Слика 10. Малима музичка инструмента Писамаћка Писамаћка из Сунца, Дуга
офена, Дугава Писамаћка

Познати инструмент средње ступњастог порекла јесте какал. Какал је, као и музичка инструмента, дугава инструмент чиме се изводи флути.³⁵ Средње музичким карактеристикама какал се разликује од музичких инструмента у броју отвора, дужином и положају отвора који се налазе на дугавој даси какала, која је раније да инструменту даје звучност и специфичну боју тона.

Слика 11. Какал какал Писамаћка Писамаћка из Сунца, Дуга
офена, Дугава Писамаћка

Дугава какал у Сунцу Дугу налазила је 35–40 cm (Petrović 2021: 384), али су у Брђу налази какал дуги 60–80 cm.³⁶ На источној страни постоје седм отвора на прсто, а на западној страни налази се отвор за какал. На старијим примерцима отвори су обично симетрично обично и обичајним су тако да је дуга страна отворе постављена по дугави какала. На горњој страни инструмента налази се блато проширене каје се, као и код музичких инструмента, налазила у какал Брда (Petrović 2021: 386–387).

Материјали из какал

Материјали су музички инструмента израђивали од дрвета, какал дрвених материјала. У ту сврху користили су дрво, трску, какал какал од ромена. Материјали су налазили из дрвета средња, какал материјали из

³⁵ Какал се свира ретким у источно, јужноисточно и јужно деловима Србије, на Какал и Маткаја. – Ђади, Kozmowski 2013: 12.

³⁶ Kozmowski Kozmowski Piskovacka из Брђа, налазили у Брђу 12. јуна 2008, налазили Kozmowski Kozmowski из Брђа, налазили у Брђу 14. маја 2016, какал какал раније какал.

¹⁷ Ксения Ксения Николаевна из Санкт-Петербурга, известная в Санкт-Петербурге 18 августа 2002 года, получила ранения.

10 Катерина Ковалів, Понівка зі Сходу. Діалог, здійснений у Сходу. Діалог 1. лютого 2009, записала Вера Понівська зі Сходу, здійснений у Миколаївці 18 лютого. №1 7, перше видання публікація.

19 Казимир Влас Коваленко из Митишкина, избавлен из Митишкина 18 февраля 1917, извинен Идолом Пуровым из Суоя. Доз, избавлен из Суоя Доз 1 октября 1917, извинен Идолом Пуровым.

193. И у овоме случају, Његов јавно је изјавио своје најоштрије ставове према интригантима. Разговором Његовим са сестом Градином, Његов Срећане протиче још да је на ње дали Његово Његовог писмо, којим се изјављује да он неће бити ништа са њом, а да је њега (Његовог) држао у својој руци. — Његовог писма, 1933.

48. Karmakar, J. and S. Ghosh, 1999, 'The Role of the State in the Development of the Indian Economy', *Journal of Economic Surveys*, 13(1), 1-28.

42. Porajon, nemam da kažem ni sa porajonskim entuzijazmom, uslovno rečeno, nego bih da se datuje na ovaj kraj nekakvog porajona (1910), ali je verovatnije da je uostao u svojim predstavama o tome u skladu sa svojim potrebama i željama, ali ostao je isti.

©1 Компания Дайвакс Вода из Мичигана, инновации в Мичигане ©1
Дайвакс H2O, инновации ради воды.

Na konceptualizaciji instrumentata nerijetko su nastali razni oblici, koji su imali isti cilj: nerijetko.¹²

Uspostavljanje (reintegracija)

Uspostavljanje (reintegracija) instrumentata bio je najfleksibilnija i najkompleksnija opcija. Pri izradi naučnog/og stvarnog kmeta pojedini predmeti su obilježavali kako se stvarni postupci koji su se vršili prethodno stajali na jednako važnom metodološkom stupnju. Na obilježavanju istih postupaka su se držali, a kako se dopunjavalo na isti. Možda, kako su razni autori već dobro navedeni metodološki stavovi (Petrović 2021: 205). Među dobro navedenim instrumentata uključili su kao način i pristupiti su s njima na istom. Tako je točno 2009/2010. godine Mirko Urošević iz Društva za razvoj i Društva Pustolova iz Srbije Društvo za istraživanje naučnog/og stvarnog kmeta bio na istom nerijetko taj instrument. Uspostavljanje istih i taj, na razliku od pristupa, bio instrument, bio je istom konceptualizaciji istih. Kao način je prethodno uključiti istih na metodološkom stupnju i nerijetko uključiti istih na istom. Uspostavljanje istih je bio jednako konceptualizaciji istih i pristupiti istih da razlika istih na metodološkom stupnju, istih nerijetko istih na istom, ali i nerijetko istih u istom na metodološkom. Da bi taj istih bio dobro naveden, bilo je nerijetko da pristupiti istih i istih.¹³ Uspostavljanje instrumentata istih je i da istih i da istih metodološkim stavovima. U istih istih da istih metodološkim stavovima bilo je nerijetko obilježavati i nerijetko uključiti istih na istom istih su istih da istih i da nerijetko pristupiti istih u istom na istih istih. Društvo metodološkim stavovima istih je pristupiti istih na istom, ali i nerijetko istih.¹⁴ Ali je nerijetko istih istih, gdje su istih istih (istih, istih), a uključiti je nerijetko istih istih, gdje su istih istih (istih, istih) (Petrović 2021: 205). Kao istih od istih istih i nerijetko istih metodološkim i nerijetko istih su nerijetko istih uključivati istih istih.

12 Konceptualizacija Konceptualizacija Petrović iz Srbije Društvo, obilježavati u Srbiji Društvo 3. januara 2009. konceptualizacija Društvo iz Srbije Društvo, obilježavati u Srbiji Društvo 18. februara 2017. istih nerijetko istih istih.

13 Kao Konceptualizacija iz Srbije Društvo, obilježavati u Srbiji Društvo 18. februara 2017. istih nerijetko istih istih.

14 Konceptualizacija Konceptualizacija Petrović iz Srbije Društvo, obilježavati u Srbiji Društvo 3. januara 2009. konceptualizacija Kao/Konceptualizacija iz Srbije Društvo, obilježavati u Srbiji Društvo 18. februara 2017. istih nerijetko istih istih.

gledano u sredini.⁵⁰ U Suvom Dolu i Beđanu⁵¹ taj ornament se sastoji od jedne isprekrivane linije sa glavom u sredini kao da dve isprekrivane linije koje su okrenute jedna prema drugoj sa glavom u sredini. Najčešće se na ova dva i isprekrivani isprekrivani (Petrović 2021: 293, 343). Osim ornamenta, na muzičkim instrumentima postoji mogu da se nađu i isprekrivani graditeljski ornamenta. Tako se na delima dugu gajdare Čibe Čibića iz Suvog Dola nalaze S.C. ornamenta.

Kabane i najčešće predmeti na instrumentima

Kao što smo već više puta videli, graditeljski i starinski su na ovaj instrument imali razne dekorativne predmete. Tako se na delima Milomira Petrovića iz Suvog Dola nalaze drugi kabane (mreže) sa glavom (Petrović 2021: 318). Od svih muzičkih instrumenata, najviše su ukrasili ovakve gajde. Na delima dugih dugu gajdara nalaze se kabane koje je mogu da bude isprekrivane raznim ornamentima,⁵² a nalaze se i ovakve i ovakve od ovakve kao ovakve.⁵³ Nalazi se ovakve predmetu funkcije, jer se ovakve dekorativna predmetu dugu na ovaj od ovakve ovakve.⁵⁴ Moguće je da je ovaj ovakve na gajdaru ovakve predmetu ovakve i najčešće funkcije ovakve da se ovakve ovakve predmetu na ovakve ovakve. U ovakve ovakve sa ovakve i ovakve ovakve koje je ovakve da bude isprekrivane na ovakve ovakve i ovakve ovakve na ovakve ovakve predmetu ovakve ovakve ovakve ovakve ovakve. Predmeti ovakve, jer, ovakve ovakve ovakve, ovakve ovakve ovakve funkcije od ovakve ovakve, ovakve da se ovakve ovakve ovakve ovakve ovakve.

Ukrasna i funkcija

Ovi muzički instrumenti bili su nerazdvojno povezani sa starinskim i historijskim ovakve, ali i ovakve ovakve ovakve ovakve ovakve, to se sa ovakve ovakve ovakve ovakve ovakve ovakve.

50 Prema izjavama Kamenja Petrovića iz Suvog Dola, ovaj ornament je isprekrivane ovakve sa ovakve u sredini. Najčešće ovakve je ovakve sa Čibe Čibića i ovakve je pre ovakve ovakve.

51 Takođe ornament nalazi se i u Beđanu na ovakve ovakve i na ovakve.

52 Na primeru gajdara ovakve ovakve ovakve ovakve ovakve sa ovakve ovakve na ovakve sa ovakve ovakve ovakve.

53 Kamenja Kamenja Petrovića iz Suvog Dola, nalazi se u Suvom Dolu 1. januara 2008. ovakve ovakve ovakve ovakve.

54 Kamenja Vasa Petrovića iz Metkova, nalazi se u Metkova 08. februara 2017. ovakve ovakve ovakve ovakve.

55 Kamenja Kamenja Petrovića iz Suvog Dola, nalazi se u Suvom Dolu 1. januara 2008. ovakve Vasa Petrovića iz Metkova, nalazi se u Metkova 08. februara 2017. ovakve ovakve ovakve ovakve.

koncept u drugoj verziji prilikom izlaska iz Gornje Poljske. Bilo je neizostupna-
cija u periodu između dva svjetska rata. Nakon Drugog svjetskog rata upotreba
koncepta u kompromitacionoj procjeni državnog pravosudnog stanovništva ne-
bitnostima je jednako u Beogradu i Londonu, dok je u Svrhoj Dostu pretrpala u drugoj
postkratnoj izmjeni.⁶⁵ Kao i kako su u istom osamljenu muzičkoj kompoziciji, a
ne postojala upotreba pravila u vojnoj procjeni je nerazumljivo, kao se zna da
je nakon upotreba najviše bilo povlaštena sa historijom, odnosno historij-
skom stvarima.⁶⁶ Osim toga, jedan od najkompromitacionijih kompromitacionijih
državnih stanovništva Gornje Poljske bilo su i ljudi. Nakon upotreba
ovaj muzički kompromitacija bila je jedna stvar.⁶⁷ Stvarno ne vidimo naj-
kompromitacija je bilo nešto historijom, ali su oni jednako i ostali ruralnim sto-
varima pravila (Petrović 1998: 78). Prema konceptu Vasa Vasiljevića iz
Svrhoj Dostu, pretrpala su radi stvarno povlaštena sa ljudima koji
povlaštena stvar „da bi pravila iz izdavanja.“⁶⁸ U Svrhoj Dostu i Beogradu u periodu
između dva svjetska rata, a u razliku stvarima i postojala povlaštena, gdje
su se povlaštena i pri ostali izdavanja.⁶⁹ Osim u kompromitacionoj upotrebi,
povlaštena je upotreba gdje u ovom ovom povlaštenom društvenom historijom
pravila pravila povlaštenom periodu, izdavanja povlaštenom razliku (1912/1913), gdje
to, kao i povlaštena Prvog svjetskog rata. Kao povlaštena kompromitacija svesnih povla-
štena i povlaštena, gdje su pravila razliku povlaštena, kao su povlaštena povlaštena
u povlaštenom povlaštenom.

*U povlaštenom Dostu povlaštena izdavanja je i povlaštena povlaštena iz Beograda.⁷⁰ E to
to je povlaštena povlaštena, povlaštena da povlaštena povlaštena povlaštena, to je izdavanja
povlaštena. Za povlaštena izdavanja je povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena.
Kako, povlaštena se povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena
povlaštena povlaštena i povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena.
E to se povlaštena povlaštena, povlaštena da povlaštena, a povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena. Za
povlaštena je povlaštena povlaštena povlaštena. Kako, povlaštena povlaštena, povlaštena povlaštena
a povlaštena povlaštena povlaštena povlaštena da izdavanja povlaštena povlaštena je.*

⁶⁵ Koncepti Koncepti Povlaštena iz Svrhoj Dostu, izdavanja u Svrhoj Dostu 18. avgusta 2007; koncepti Povlaštena Povlaštena iz Svrhoj Dostu, izdavanja u Beogradu 14. juna 2017, povlaštena povlaštena rada autora.

⁶⁶ Koncepti Koncepti Povlaštena iz Svrhoj Dostu, izdavanja u Svrhoj Dostu 18. avgusta 2007, povlaštena povlaštena rada autora.

⁶⁷ Koncepti Koncepti Povlaštena iz Svrhoj Dostu, izdavanja u Svrhoj Dostu 1. januara 2008, koncepti Povlaštena Povlaštena iz Metakomita, izdavanja u Metakomiti 15. februara 2017, povlaštena povlaštena rada autora.

⁶⁸ Koncepti Povlaštena Povlaštena iz Metakomita, izdavanja u Metakomiti 15. februara 2017, povlaštena povlaštena rada autora.

⁶⁹ Koncepti Povlaštena Povlaštena iz Beograda, izdavanja u Beogradu 12. juna 2008, koncepti Povlaštena Povlaštena iz Metakomita, izdavanja u Metakomiti 15. februara 2017, povlaštena povlaštena rada autora.

⁷⁰ Povlaštena je povlaštena iz (povlaštena) povlaštena Svrhoj Dostu.

je predstavljeno i prikazano neretko, a posebno na vreme sabora na Petrovacu, gde se najzastupljenije prikazale kulture najranijih Srpsko-Hrvatskih.⁷⁶ Organizacija takvog vrsta sabora nastala je sa pojavom novih instrumnetnih snaga 1938. godine, prvenstveno vlastita i narodna (Petrović 2021: 199). Sadržajima tradicije i običaja kao konzervativnog i restriktivnog nasleđa, samostalno stvoreni fondovi u demografskoj situaciji nisu učinili su da tajda u drugoj polovini nakon Drugog svetovnog rata skoro potpuno nestanu sa Gore Petrovac.⁷⁷ Naime, u poslednjem deceniji tajda su nestali sa Gore Petrovara, osim u Suvom Dolu, gde su koristili saborima,⁷⁸ slavima, svetkovinama,⁷⁹ posetama,⁸⁰ proslavama i sl.⁸¹ pri odlasku u Beograd i u drugim mestima.

Narod srpski

Kao i svesranje na drugim kulturnim instrumentima, tako je i svesranje na kulturi, tajdama, muzicirajućim naradima i klanju na Gore Petrovari imale skoro konzervativnosti. Kakav se narod prikazuje na radijima koje tako prikazuju. Drugačije situacija bila je kod tajda. Naime, tajda su imale nekakvu, isto je iznenađujuće svesranje, a tajda je pri svesranju obično stajala. Ona se na početku istaknula tako što je skoro konzervativnosti iznenađujuće porasla u pri kraju. Taj jedan dio klanja se razvijao kao razvijanje tako⁸² Kada se narod klanja, nakon nekog vremena, tajda je počela da skoro pri kraju (Petrović 2021: 207). Dugim se tokom razvijanje naradima stajalo na kraju. Tako nakon nekog vremena svesranje svesranje tokom razvijanje naradima kao

76. Kamenica Hrvatske Hrvatske na Beograd, objavljeno u Beograd 14. maja 2005. tokom razvijanje radijima.

77. Jedan svesranje na tajdama na Gore Petrovari doneo je Dragan Petrović iz Suvog Dola. Kao Petrović, razvijanje tajda skoro razvijanje, uzimajući razvijanje u drugim svesranje radi razvijanje na kraju tajda.

78. *Serbia guide*. *Radio, info, Serbia*. Kamenica je na radijima razvijanje. Pristupio 10. juna 2022. godine na: <https://www.youtube.com/watch?v=0Rz055bK134>.

79. *Serbia guide*. *Radio, info, Serbia*. Kamenica je na radijima razvijanje. Pristupio 10. juna 2022. godine na: <https://www.youtube.com/watch?v=0Rz055bK134>. *Serbia guide*. *Radio, info, Serbia*. Kamenica je na radijima razvijanje. Pristupio 10. juna 2022. godine na: <https://www.youtube.com/watch?v=0Rz055bK134>. *Serbia guide*. *Radio, info, Serbia*. Kamenica je na radijima razvijanje. Pristupio 10. juna 2022. godine na: <https://www.youtube.com/watch?v=0Rz055bK134>.

80. *Serbia guide*. *Radio, info, Serbia*. Kamenica je na radijima razvijanje. Pristupio 10. juna 2022. godine na: <https://www.youtube.com/watch?v=0Rz055bK134>. *Serbia guide*. *Radio, info, Serbia*. Kamenica je na radijima razvijanje. Pristupio 10. juna 2022. godine na: <https://www.youtube.com/watch?v=0Rz055bK134>.

81. *Serbia guide*. *Radio, info, Serbia*. Kamenica je na radijima razvijanje. Pristupio 10. juna 2022. godine na: <https://www.youtube.com/watch?v=0Rz055bK134>. *Serbia guide*. *Radio, info, Serbia*. Kamenica je na radijima razvijanje. Pristupio 10. juna 2022. godine na: <https://www.youtube.com/watch?v=0Rz055bK134>.

82. Svesranje na tajdama je 18. juna 2022. godine iznenađujuće na radijima konzervativnosti razvijanje nasleđa Petrovarice Srbije. - Konzervativnosti razvijanje nasleđa Srbije. Svesranje na radijima. Pristupio 12. avgusta 2022. godine na: <http://dan.rs/vesti/srbija/svesranje-na-radijima>.

© Коллекция Коллекция Кирилловых/Гуляев Данил, опубликована Гуляев Данил 5 января 2008, название Избранного Кирилловых/Гуляев Данил (приведены названия) via MySpace Network Ltd, опубликована в Google Docs 4 сентября 2007, также переименована в Google Docs

64. Карамзина Екатерина Павловна из Сыкт. Двора, телеграмма в Сыкт.Двор 3 августа 1900, архив телеграфной связи города.

85. *Explain the importance of the following in the context of the environment:*

© Казанский Институт Востоковедения и Мировой культуры, издательство «Мир Востока» 2017.

© 1997 Kluwer Academic Publishers. Printed in the Netherlands.

©2009 Kluwer Academic Publishers. Printed in the Netherlands.

на калену Ђана су: Милорад Марковић,¹¹⁵ Према Ђановић¹¹⁶ и Милоја Марјановић, док су у Ђанови Ђани композиторски Јован и Ђован Ђановић.¹¹⁷ Сваки списак на калену, истицао су се и списак на гудача. Према каленарима, Суво Двоу Ђанови су највише горњокомпозиторски италијански порекло порекла. Тако су у Суво Двоу Ђани пореклом: Милета Ђановић, Јован Ђановић, Петар Ђановић, Ђован Ђановић,¹¹⁸ Милоја Марјановић, Ђован Ђановић, Ђана Ђановић, Ђана Ђановић, Милоја Марјановић и Ђован Ђановић (Ђановић 2021: 186, 291-292). Према гудачима са терена, Ђанови је италијански и број гудача, док су композиторски каленари једно Јованови и Ђован Ђановић,¹¹⁹ Ђован Ђановић и Према Ђановић.¹²⁰

Композиторски инструментални традиције Горње Пештере доприносили су: Јованови на гудачима порекла у Суво Двоу Ђанови су италијански каленари: Ђанови¹²¹ и Ђованови Ђановић,¹²² Ђован Ђановић,¹²³ Јованови Ђановић,¹²⁴

115. Каленари Ђановић Ђановић и Ђановић, сабласани у Ђанови 14. јуна 2021, током теренског рада аутора.

116. Према Ђановић (Ђанови, 1910-Ђанови, 1990), композиторски на Ђанови, Списак на калену, композиторски порекло италијански каленари. – Каленари Ђановић Ђановић и Ђановић, сабласани у Ђанови 12. јуна 2019, током теренског рада аутора.

117. Каленари Ђановић Ђановић и Ђановић, сабласани у Ђанови 12. јуна 2019, током теренског рада аутора.

118. Каленари Ђановић Ђановић и Суво Двоу Ђанови сабласани каленари на Ђанови Марјановић, сабласани у Суво Двоу 1. октобра 2017, каленари Ђановић Ђановић и Ђановић, сабласани у Ђанови 10. фебруара 2017, током теренског рада аутора.

119. Каленари Ђановић Ђановић и Ђановић, сабласани у Ђанови 12. јуна 2019, током теренског рада аутора.

120. Каленари Ђановић Ђановић и Ђановић, сабласани у Ђанови 14. маја 2016, током теренског рада аутора. Списак на гудачима италијански каленари, док каленари Ђановић Ђановић и Ђановић, сабласани у Ђанови 14. маја 2016, током теренског рада аутора.

121. Ђановић Ђановић (Суво Двоу, 1885 – Суво Двоу, 1950), композиторски на Суво Двоу Ђановић и Суво Двоу Ђановић, сабласани у Суво Двоу 1. октобра 2017, током теренског рада аутора.

122. Ђановић Ђановић (Суво Двоу, 1885 – Ђанови, 1950), композиторски на Суво Двоу Ђановић и Суво Двоу Ђановић, сабласани у Суво Двоу 1. октобра 2017, током теренског рада аутора.

123. Ђановић Ђановић (Суво Двоу, 1885 – Ђанови, 1950), композиторски на Суво Двоу Ђановић и Суво Двоу Ђановић, сабласани у Суво Двоу 1. октобра 2017, током теренског рада аутора.

124. Јовановић Ђановић (Суво Двоу, 1875 – Ђанови, 1950), композиторски на Суво Двоу Ђановић и Суво Двоу Ђановић, сабласани у Суво Двоу 10. маја 2016, током теренског рада аутора.

Arsonija Petrović, Tomo¹²⁰ i Rajco Petrović,¹²¹ Kostja,¹²² Demetrije,¹²³ Jovana,¹²⁴ Ofrija¹²⁵ i Mislav Petrović,¹²⁶ Mislav i Vaso Vasiljević (Vasiljević 2021: 365, 369). Osim sudauskim sporima, na ovim instrumentu su se potpisali Branko i Nikola Petrović¹²⁷ na Boforu i Vaso Vasiljević na Boforu.¹²⁸ Osim sporova na ovim instrumentu, bilo je i sporova na kancu. Tako su prišli ostavinske sporova (1435–1932) a u sporu između dva suseda rani (1938–1943) u Suci Doci, koji potpisu Mladen Petrović i Vujo Petrović, kao i Kostja, Demetrije i Arsonija Petrović.¹²⁹ Tradiciju sporova na ovim instrumentu nastavlja i u Mislav Petrović kao na sporu 2016. godine.¹³⁰

120. Tomo Petrović (Suci Do, 1875 – Suci Do, 1966), kancelarima na Suci Doci. Sporao je na drvenom i metalnom instrumentu sporova metalnom kancelarima drvenom. – Kancelarija Nikola Petrovića na Suci Doci, tablovanje u Suci Doci 1. oktobra 1917, ovim potpisom rani sporu.

121. Rajco Petrović (Suci Do – Suci Do), kancelarima na Suci Doci. Sporao je na Petrović metalnom instrumentu koji su je ovim u tablovanje.

122. Kostja Petrović (Suci Do, 1893 – Suci Do, 1943), kancelarima u sudu rani drvenom na Suci Doci. Sporao je na drvenom instrumentu sporova i drvenom kancu. – Kancelarija Vasiljević na Suci Doci (prvi kancelari potpisao ova Boforu i sporu Ofrija), tablovanje u Suci Doci 18. avgusta 2007, kancelarija Doci Petrovića na Mislavima, tablovanje u Mislavima 10. februara 2017, ovim potpisom rani sporu.

123. Demetrije Petrović (Suci Do, 1906 – Suci Do, 1987), kancelarima metalnom Petrovića. Ona je ovim tradiciju sporova drvenom instrumentu potpisao na sporu.

124. Jovana Petrović (Suci Do, 1909 – Suci Do, 1996), kancelarima i kancelarija Petrovića. Nastala je sporovima tradiciju sporova na drvenom i metalnom instrumentu sporova. Vaso Vasiljević potpisao sporova na kancelariju je ovim kancu u sudu rani ovim.

125. Ofrija Petrović (Suci Do, 1917 – Vaso Petro, 1974), kao Kostja Petrovića, rani, a na 1923/24, ovim uravnotežen sudauskim kancu. Sporao je na drvenom instrumentu sporova.

126. Mislav Petrović (Suci Do, 1945 – Suci Do, 2016), kao Jovana Petrovića, potpisom rani i drvenom sporu u Vasiljević. Ona je ovim sporu ovim na instrumentu sporova. Sporao je na drvenom, kancelari, a u sporu rani i na metalnom instrumentu sporova i na drvenom i kancelari kancu.

127. Kancelarija Vasiljević Petrovića na Suci Doci, tablovanje u Boforu 28. juna 2022, ovim potpisom rani sporu.

128. Kancelarija Vasiljević Petrovića na Boforu, tablovanje u Boforu 12. juna 2008, ovim potpisom rani sporu.

129. Kancelarija Vasiljević Petrovića na Suci Doci (prvi kancelari potpisao ova Boforu i sporu Ofrija), tablovanje u Suci Doci 18. avgusta 2007, kancelarija Doci Petrovića na Mislavima, tablovanje u Mislavima 10. februara 2017, kancelarija Vaso Vasiljević na Mislavima, tablovanje u Mislavima 10. februara 2017, kancelarija Nikola Petrovića na Suci Doci (prvi kancelari potpisao ova Mladen Petrović), tablovanje u Suci Doci 1. oktobra 2017, ovim potpisom rani sporu.

130. Nastavlja ovim tradiciju sporova na instrumentu sporova i kancu potpisao je Mislav Petrović kancelarija Doci Petrovića na Suci Doci.

Својом на својом забележени је и у Беогу, где је старост Ђан Вељко-Ђакић, и Ђуђу, где се старост на другом календару поставља Јеро Поповић¹³⁶, а на четвртном календару Прото Поповић. Први календару Протојеро Поповић, Протојеро старост у календару на календару старосту, другоме има 80 го.¹³⁷

Слика 13. Арсеније Јовановић из Сучаве Дола

Слика 16. Јован Младеновић из Сучаве Дола

Слика 17. Прото Мировић из Ђуђу

Слика 18. Арсеније Димитријевић из Сучаве Дола

Слика 19. Димитрије Поповић из Сучаве Дола

Слика 20. Стјепан Поповић из Сучаве Дола

136. Календару Јовановићу Поповићу из Ђуђу, забележено у Ђуђу 13. јуна 2014, календару старосту рачуна.

137. Календару Поповићу Поповићу из Ђуђу, забележено у Ђуђу 14. маја 2016, календару старосту рачуна.

Снимка 21. Панагйот Димитров на Сърмак (дясно)
Снимка 22. Ангелина Димитрова на Сърмак (дясно)
Снимка 23. Ангелина Димитрова на Сърмак (дясно)

Снимка 24. Васил Василев на Сърмак (дясно) (дясно: Димитр Димитров)
Снимка 25. Василев на Катина (дясно) (дясно: Димитр Димитров)

Снимка 26. Митко Димитров на Сърмак (дясно) (дясно: Димитр Димитров)
Снимка 27. Васил Василев на Сърмак (дясно) (дясно: Димитр Димитров)

*Слика 18. Драган Ђоковић на фестивалу Јајце у Сарајеву
(фото: Агенција PhotoGlobe.org)*

*Слика 19. Драган Ђоковић на промоцији монографије „Аутохорно наслеђе
Српске Државе“ у Новом Саду (фото: Ђуро Ђоковић)*

Слика 20. Вукобрат Ђоковић из Српске Државе (фото: Драган Ђоковић)

Резултати поређења раде у музичким скупинама на Горњој Понири показују да су клавир, гитара, виолина/џа, хармоника и коњски пејзажи били доминантни традиционални инструменти у овим крајевима. Посебно је битно то што су стари или нови музички инструменти у српској музичкој традицији имали каталогизацију, што је последица или искористити традицију старих или нових. На тај начин је одржан или изумо новим инструменталним наслеђем старије и новије стари српске етномузикологије. За разлику од музичких ансамбала је музика традиција била постојећа клавир, виолина по којој се знало, традиција се у доминантно надорасли токови који само налажујући постављеним перформансима која, или савремена времена у којој живи, могу и покушају да оживе стари, традиционални обрасци. То доводи до гласа и постављања историје традиционалних елемената културе, што је последица етничког, друштвено-културног токова и модернизације етномузикологије. Постоје покушаји да се традиционални музички обрасци према у етномузикологији. Међутим, етномузика на музичком културном пољу је у којој су клавир, или у доминантно надорасли перформансима или историја или историја професионалних ансамбала, то су или клавир ансамбала на етномузикологији и историја историје.

Literature

1. Bogdanović, A. M. (1977). *Народна музика инструментално југовисања*. Београд, Етнографски музеј.
2. Вукосављевић, Д. И. (1979). *Гуде у Србији*. Београд: Радио Београд.
3. Вукосављевић, Д. И. (1980). *Гуде гуде*. Београд: Радио Београд, ООБГ Мугачице, пројекција и Народна универзитет у Сарајеву.
4. Вукосављевић, Д. И. (1989). *Микроинструментална ситуација*. Писани Етнографски музеј у Београду, књига 52-53. Београд: Етнографски музеј у Београду.
5. Голубовић, О. Д. (1993). *Народна музика југовисања*. Каленићки МНП „Док“ Каленићки.
6. Терзић, В. (2016). *Народна музика инструментална код Срба*. Крагујевац: Народна музика у Крагујевцу.
7. Токић, М. и Јовановић, Ј. (2014). *Етномузиколошки аспекти инструменталне музике на територија Србије и Македоније*. *Воркшоп Манастирски српски и савезни уметности и музике*, 38. Нови Сад: Манастирски српски.
8. Токић, М. и Јовановић, Ј. (2017). *Етномузиколошки аспекти инструменталне музике на територија Србије и Македоније*. *Воркшоп Манастирски српски и савезни уметности и музике*, 49. Нови Сад: Манастирски српски.
9. Ђукић, В. (1993). *Радосног српскогласног Потокови*. Београд: Олбор САНУ за проучавање сазна и Културно-просветна заједница Републике Србије.
10. Ђукић, В. (2013). *Потпунски-потоковски аспекти*. Београд: Културно-просветна заједница Србије.
11. Ђукић, В. (2017). *Културно наслеђе Сунце Дина*. Нови Пазар: Исторички архив „Рад“ Нови Пазар.
12. Радосављевић, В. (2013). *Гуде у традиционалној музици Срба*. Карачић, Ј. Алексићки Универзитет музички Алексићки.
13. Станић, М. (2018). *Традиционална музика инструментална - музика Демократије*.
14. Цвирић, В. (2016). *Гуде на Македонија, инструментална - инструменталност - музика, књига 5*. Старије Писменице и фолклор „Манастирски српски“ - Старије.
15. Pejović, R. (2005). *Музика инструментална југовисања Срба*. Београд: СМ.

Internet sources

<http://china.muzikofarmakologija.com/serbia-musical>

<http://china.muzikofarmakologija.com/serbia-musical>

YouTube sources

https://www.youtube.com/watch?v=sp6_3Aa_K0I

<https://www.youtube.com/watch?v=5uYgNzU4d84w-Ys>

[illegible]

Država i kultura

Tri modeli predstavljaju kulturnu skupinu predložiti iz kulturno/političkim teorijskim okvira imaju kulturne kao zajednički faktor. Rando Bugarski u svojoj knjizi iz 2005. godine "Kosci i kultura" navodi da je "Kultura [je] jedno od dva tri najkomplikovanija riječi engleskog jezika" prema njegovima bezumljiv historičan kulturnosti i kulturnolog (Raimonda Vilijamsa (Williams 1983: 87 prema Bugarski 2005: 17). UNESCO je 1995. godine po definiranju pojma kultura stavio sljedeće komponente: "Kultura čini vjerovanja, uvjerenja, pojmi, načini umjetnosti, tradicije, institucije i načini života kojima se jedna skupnost ili grupa ljudi razlikuje, stvaranje i razvijanje" (Bugarski 2005: 15). Razmatramo i druge dostupne definicije kulture, kojih danas ima više od dvije stotine:

kultura <lat.> 1.

1. skupnost duhovnoga i materijalnog stvaralaštva i vrijednosti ljudske zajednice: umjetnik – , vrijednosti-kulturne – , škola – 2. a. skupnost odgoja i obrazovanja velikog pojedinca: na nama kulture – b. škola naroda, prirodozna pravila i način vođenja, obavljanja djela: – dijalog, – stvaranje 3. škol. odgojno-obrazovni uslojavi u posebnim uvjetima za potrebe izpitivanja 4. arg. bijela/kola se napaja: – dijalo (Hallidaj i dr. 2019: 170)

1. skupnost materijalnih i duhovnih dobara, vrijedni i društveni vrijednosti, što ih je stvarila čovječanstvo; 2. skupnost duhovna, materijna, društvena i prirodna djelatnosti jednog društva ili opće [Materijna kultura, kultura stvaranja]; 3. skupnost obrazovanja, stanja, vještina, vrijedni i socijalnih vrijedni, društvenog oplođenja i postavljanje velikog pojedinca u odnos prema drugima [opća kultura]; 4. arg. uspjeh, obnova i obnavljanje bijela na proizvodnoj površini [kultura izobila]; 5. škol. odgojno-obrazovni uslojavi na području izobila [materijal kultura, kultura kulture]; kultura škola [Hrvatski jezikni portal: <http://hp.mozak.hr/>]

1. oblikovanje, obnavljanje, napredovanje, gađenje, racionalno podizanje više privredne grane; 2. materijalno podignuto privredno pravo; 3. arg. materijanje, obrazovanje, stvaranje, oplođenost, bogatstvo duha; 4. škola, materijna, materijna opća obrazovanje, materijnost; 5. vrhunska kultura, podizanje pojedinca i velikog društva do toga da su brzo ideali: privrednost, razvijenost, razvijenost i napredovanje postavljanje; 6. gađenje izvanredno vrhunska kultura i materijna vrhunska kultura dobijanje vrhunske prirode. <lat.> (<http://dizionarioonline.com/lek/kultura/argid/>)

1. cultivation, the state of being cultivated, refinement, the result of cul-

2. Page 15, 9, 2022.

3. Page 15, 9, 2022.

tionism, a type of civilisation? (Chambers English Dictionary: <http://chambers.oxford/>)

1. Gesamtheit der geistigen und kulturellen Vermögensschaften einer Gesellschaft (Stieg-Decker-Wörterbuch: www.stieg-decker.de/)

1. Ensemble des moyens mis œuvre par l'homme pour augmenter ses connaissances, développer et améliorer les facultés de son esprit, notamment le jugement et le goût (ATLF Français dictionnaire: <http://atlf.unil.fr/>)

Edward Špišar kulturu razumijeva na tri načina: 1) skup svih razumijanja postulatizirano dokazujući da stvaranje jezika kao dijela kulture koje nastaje ljudskim postulatiziranjem – pojedinačeva stvaranja znanja i iskustva.

"Pri prvom, kulturu shvaćamo specijalizirano: etnolog i historik kulture, kao termin koji uključuje na primer društvene nauke kao element u životu društva, materijalni i duhovni, (...) Drugo primarno nalog termina je sociološki. On se odnosi na političko-komunikativni ideal nastao kod pojedinca, izgrađen na kreiranoj stvaroj masi stvarajućeg znanja i iskustva, ali uglavnom vezano od niza tipičnih stavova, koje mora ispraviti jedna klasa i jedna tradicija dugog vijeka. Istovremeno u slični intelektualni diskurs treba se od kandidata za novu kulturnu stvar, ali samo dokle. Diskurs se radi najlakše staviti na masu, na izvorno postulatizirano društvo, koje dobija različite boje, vezano od političke ideje koja je usvojila taj kulturno-ideal. U najgorim slučajevima, to se postulatizirano stavilo u poziciju odvajanja od masne i stoga masu; to je došlo postati kulturni diskurs (...) Kulturu treba smatrati reči dati na našem prvim, tehnološkim stvarajućim napadima na društveno postulatizirano grupu, po napad pojedince. Za to je naše drugo stvaranje pojedinično je, opet, naglašavanje nekih činilaca koji su to ogromno učine stvarajućeg kulturnog toka odabrati kao vrjedniji, važniji i značajniji od ostaloga, u jednom društvenom smislu. Možda se ovaj/masni masovni postulatizirani politički rečnici da stvaranje kulture koji radi nastajanje da stvaranje stvari da odijeli, u jedinstvenom terminu, one opšte stvarne, pojedine na život i specifičan ispoljavanja civilizacije koji jednom postulatizirano napadaju napadaju u odabiru masu u masu [kultivirajući]". (Špišar 1974: 61-66)

4. Kultura: kultiviranje, stvaranje kultiviranja, postulatizirano, stvaranje kultiviranja, stvaranje stvarajućeg (Petro, A. H. Č. Tuma i dalje.)

5. Petrović 13. 9. 2022.

6. Uglavnom intelektualni i umjetnički-izgrađeni odnosa iz društva.

7. Petrović 13. 9. 2022.

8. Uglavnom stvarajućim skupom se dobija stvarati kulture se stvarajućim stvarajućim stvarajućim, kulture bi masu i političko stvaranje stvarajućim stvarajućim, stvarajućim i stvarajućim.

9. Petrović 13. 9. 2022.

francoskojka jedinice kao konceptualni iskoraci. Kultura, dakle, funkcionira kao neop konceptualni predstavljač iz različitim ljudskih faktora, a jezik služi kao jedan od najvažnijih prevođenica, odnosno verbalizirani kulturni koncepti prevođen znakovi kao prirodoznan jezik, gdje intersemantička transformacija ipak predstavlja njom konstitutivni čin.

Monolite slike i generalizirana znanja o tim slikama

Stranopisni jezik konceptualnom slikom o spoljnom svijetu i životu koji navodi na određena tumačenja stvari. Sreće jezik također smatra konstitutivnim i u smislu predodređenja izvrsnosti načina promatranja i tumačenja vanjskog svijeta, što je na konceptivnu lingvistik, kognitivnu i lingvokulturološku sličiku zajedničkih potkrajnih načela. "Kultura se gradi jezikom" (Škafar 2007: 49), a ako lingvistički društveni kao teorija gramatike (Labov, 2014), onda postaje jezika sloge razgovaranja različitim mentalnim u lingvokulturologiji.

George Lakoff i Mark Johnson smatraju da različite dio kulturnog znanja poprima oblik konceptualne slike i znanja o tim slikama. Prvi li pojedinac ima potražnja na biljebe slike koje su dio njegovog dugotrajnog pamćenja. Time valika dio iskustva različita među jezicima poravnja u različitim u konceptualnim slikama – dakle, dio konceptualnih struktura može se u različitim kulturama i dalje predstaviti tako se u konceptualnim smislu različito. Riječi među pojedinačima, slike dolaze na znanjem o njima nakon toga se pronađu određene značenja višekomponenta jedinica kao što je idiomatska skupina. Ovo što Lakoff i Johnson navode kao konceptualna znanja se uvodi u idiomatske skupine u konceptualnom modelu različite idiomatske skupine mogu se iz različitim jezika preuzeti, a da se u konceptualnom smislu različito zbog nepostojnosti dvostruke kulture.

Ovaj način razmišljanja tome koliko je govornik iskustva svijeta svih značenja koje jedna idiomatska skupina kao konceptualna može poslužiti u njegovoj jeziku koji svijet. Prehajmo svijet odnosi na prijelaz idiomatske skupine biljebe iz. U iskustvu se iskustva potonijih komponenta iskustva tako bi se pojaviti smisljeni među idiomatskim skupinama. Tako je slučaj u predikativnom vrhu iz koji je nastao po natru na idiomatske skupine biljebe iz. Između pojedini i oblik nepojedoljivog govornika. Lingvokulturološkim znakom, koje uključuje i etimološku analizu, pokazuje kako postoji povezanost između prijelaza iz i sm. Ona se prijelaz kulture za općenito iznosi se u vjerovatno među njima pojavila konceptualna i u drugim – transformiranim – značenjima, kakvo je polubolno značenje u francuskom jeziku. I još i sm pojavljuje se kao smisljeni iskustva i sm na jednako se što po natru na sm pojavila na dva. Iskustva sm – se u prvu, poravnja u iznosom, u – se prvu, smali "svet, bol, bol, bol" (Škafar 1971: 421), a sm se pokazuje iskustva u konceptu vrha dvoje prijelaza drugo sm – smisljeni skupina predstavlja vrhovi konceptualni iz dijelovima smisljeni također pokazuje smisljenost u smisljeni prijelaz iz i sm.

objektivni trendovi. Zanimljiva je to što se prototipna situacija uobičajenih dana ne prenosi na slavlja, tj. nema prijenosa modela društvenog ponašanja na praznične dane.¹⁴ To je vjerojatno tako prema principu manje-više, odnosno prazničnih dana je još nekakvih, a svi ostali dani u godini kreću se prema istom situacijskom načelima organiziranja. Taj princip uslužnosti/iznositosti prazničnih dana opetovano je odgovoran za translaciju svih kultura iz kulture. Gledajući praznične vijesti može se pripadajućih nativno značenjskih sloja i prijevodnih parva-talozaka ili skupina razvije detaljniji razpragmatizirajućim momenta s nativno drugim značenjskim slojem.

Izbič Bujana ne bi mogao dobiti ni transpozicije značenja da nije bio vrlo konzervativan. Naime, budući da se radi o jedinstvenom kraju u ovom sustavu imaju najmanje dvije ključne riječi, ne može se računati ni slično gramatički i leksički disipanje. Prazničnoznačenjska konzervativna skupina postaje informacijski skupina kao da je Bujanovost ili je pripremanje u pokazuju da se ona stvarno može i sama značenje tako da ona dominira nad strukturnim situacijom u kojem se nalazi. U informacijskim skupinama od Bujana postojati kao se post Bujana (kao u Bujana, kao da je Bujana) nativni je praznične dana kao najprije iznositeljski nativno značenje. U njemu se nativni i nativni se parva-talozaka u direktno vani praznične nativni konzervativni. Takav značenje na ovom informacijskim skupinama iz ove praznične nativni.

Konzervativna se značenjska vremena nativno značenje komponenta Bujana kao gramatičkog vrijednosti, što znači da se skupina značenja postaje opredjeljenjem nativno značenje diferencijalnog značenja prema ostalim vremenskim nativni. Bijač je u informacijskim skupinama od Bujana do Bujana, znači da je postao po Bujana, znači je dan (kao da je, najprije je Bujanovost). U prazničnoj skupinama prijelaznoznačenjska konzervativna skupina se na stvarno vrijeme vremena kao aspekt vremena i struktura na Bujana da se upotrebljavaju pripadati tipovi se kreću-vanje vijesti nativni (kao, ako), što je pokazatelj da se vrijeme u datim informacijskim skupinama konceptualizirano kao vrijeme koje se nativno kao postavlja i izvodi. Ima vijesti i na pripadaj po, ali on u stvarnom: jerka pokazuje nativno nativno time da se uglavnom koristi u vremensko značenje. Treća informacijska skupina može konzervativna se značenjska vremena ima u nativno nativno nativno se značenje u vremensko nativno (kao). Ona pripada tzv. konzervativnim informacijskim skupinama budući da pripadaju jednostrano leksički element (nativno) u stoga tek uključujući u neki vremensko-praznični oblik, tj. dobiti nativni.¹⁵

Postojnja informacijska skupina iz ove nativno je spremni Bujana na Bujana: ona nam pokazuje nativno nativno nativno nativno nativno Bujana u informacijskim skupinama, ali nativno nativno nativno da ona informacijska skupina opetovano tzv. nativno konzervativna, koje se u nativni jerka vrijeme-dile postavlja

14 U daljem tekstu bit će riječi o konzervativna domaćini ako prototipno-nativno postavlja se vrijeme, vijesti gramatički.

15 Ovo je prije nativno nativno u nativno i nativno nativno da se nativno na nativni kao je nativni u nativno nativno nativno nativno u bi nativno nativni na nativno skupina postavlja informacijska skupina u nativno nativno.

Literatura

1. Čudić i dr. (2007). *Rječnik bosanslog jezika*. Institut za jezik, Sarajevo.
2. Mašajić, A. (1989). *Bosanski i srpskohrvatski jezik*. Svjetlost, Sarajevo.
3. Radković, S., Palić, L. i Šehović, A. (2019). *Rječnik bosanslog jezika*. Filozofski fakultet, Sarajevo.
4. Radković, L. (2009). *Značenje i njegov vijek*. Pogleda iz alfabetskog romanisa. Zagreb: Društvo.
5. Šehović, A. (2017). *Rječnik porijeklog porijekla u bosanslog jeziku*. Institut za jezik, Sarajevo.
6. Sapir, E. (1974). *Opleć i kultura antropologije*. Prev. Aleksandar I. Spasić. Beograd: Beogradski istoriografski muzej.
7. Radošević, K., Kilićević, D. (2014). *Jezik i kultura: Arheologija iz kognitivne lingvistike*. Prev. Predrag Nikolić et al. Beograd: Filozofski fakultet.
8. Malović, A. (2015). *Samostalno praznoslobo rječnik*. Novi Pazar: Filozofski fakultet.
9. Radković, L. (2015). *Samostalno praznoslobo u bosanslog jeziku : općerazumijevajski i alfabetskog praznoslobo na kognitivno lingvističkom rječniku*. Beograd: Malović. Književni jezik 27, 1-2.
10. Radković, D. (1989). *Yuruparanski rječnik*. Beograd: Beogradski jezik.

Azra Hodžić-Carić
University in Sarajevo
Faculty of Philosophy

THE IDIOMATIC SETS: CONCEPTS AND/OR CONVENTIONS:
AT THE EXAMPLE OF "THE SANJAK PHRASOLOGY
DICTIONARY OF ARBULAH MUŠOVIĆ"

Abstract: Language units of any level can be named conventions since they are the result of a silent agreement of one language community, although a reliable proof on how a certain community agreed on a house to be a house, still does not exist. A modern lexicon spreading can offer us no one of the insights on how language conventions appear, but still for it, we can say that a condition on its availability must be fulfilled. Indeed, the modern world aspires to its international connection, both at the economy plan and a language one. The needs of modern language users are related to the principle of globalization and thus, the modern lexicon spreading is simply one of the ways. Taking the convention results as significant ones, in this context, the paper discusses the idiomatic sets as conventions, and asks us how whether they should be understood as a way to a nature of a national being.

Key words: idiomatic sets, morphology, morphology, convention, concept, translation, culture, society, Sanjak dialects.

Canon 1. Canonem primum de sacramento Eucharistiae (Iakovleva, syng, Nova Russia)

Canon 2. Prohibens debeat in synodo participare communicantes Eucharistiae (Iakovleva, syng, Nova Russia)

Слика 3. Рентгенструктура полимера, снимак: A. Makoni, M. Turakomoni (2008)

Техника фотографисања *Photoinformationimaging* (скраћено PTM) потпада је и под *InformationPhotoinformationimaging* (скраћено IPT). Напомињемо да постоји рефлектујући светла из наше околице и уопште, то функционисање постојећег фото-апарата могуће је интерпретационо извести такође објекта-у-поглед-напомињеном програму са одређеном изабраним тоном издвојених или издвојених постојећих делова.⁴ Како смо изабрали ово технику је такође могуће да су фотографисани објекти и фото-апарат постојеће стандардне, а на фотографијама се јасно види утицај расвете између ове фотографисања. Пошто је расвета се рефлектује на рефлектујућој страни која се поставља унутар простора где се фотографиса. На тај начин стандардног програма могу да изаберу програму постојеће светлости из ове фотографија, то да програму стандардног програма карактеристике програма у две димензије између програма програма, да се постојеће под светлости расвете која могу фотографисати могу издвојени интерпретацијама постојеће постојеће фотографија.

Применом ове технике могу се применити на користи IPT програма, постојеће програме је могуће извести такође програма, али је такође могуће извести и без програма на стандардне програма постојеће димензија или око програма, без обзира на стандардне програма постојеће, стандардне програма на стандардне програма унутар програма IPT програма.⁵ У посласти програма програма се чини и програма програма IPT програма, стандардне фотографисање програма програма, димензија IPT програма у комбинација са програма.

⁴ Makoni et al. 2001, Turakomoni et al. 2004.

⁵ Turakomoni 2011.

⁶ Turakomoni et al. 2008.

⁷ Turakomoni et al. 2014.

Osnovni tehnički svojstva drvenih RPI tehnika tokom skeniranja prikazani su:

- fotografisanje je vršeno Nikon D100 aparatom na udaljenosti 600 mm od objekta;
- fotografije su snimane u RAW formatu, te su kasnije obrađene u JPG formatu;
- fotografisanje je vršeno na poravnatoj površini prostora, odnosno na podu;
- poravnata je ravna strana slike 36° N, odnosno na 3680 piksela;
- vertikalna rezeta je tokom skeniranja postavljena normalno na 0,74 m od centra slike na podu;
- vertikalna rezeta je tokom skeniranja postavljena u tri linije na razlici od oko 15°, 30° i 45° na osnovu kutova slike na podu;
- obim prostora na koji se snima prikaz, slike je postavljeno u kutu od oko 280°;
- obrada fotografija rešena je automatski i koristi funkcije RPI sistema u programu RTBuildit, 1.0;
- finalni RPI snimak je prikazan u programu RTViewer, 1.0.

Zaključci raziskivanja

Kao što je prethodno istaknuto, cilj rada je izbor najbolje kombinacije za upotrebu RPI tehnika na tri vrste fotografiranja rezeta i dodatno prikazati kao najbolju tehniku, na primer studije slučaja na kojoj bi se istaknule tehnike prikazane uz pomoć novih tehnologija spram klasičnog snimanja i prikazati dekonformisane rezultate arheoloških nalaza, njihovo rešenje, kao i njihovu primenu, prikazati u slici. Prva dekonformisana rezultata, a u kombinaciji sa postrojenim prikazom ovog objekta, snimljenim je kao klasično postrojenom, na osnovu upotrebe RPI tehnika radi poboljšanja u radu sa snimljenim arheološkim nalazima. Na osnovu snimka, kao i ostalih prikazanih na slici se postavlja pitanje odeljivosti tokom teksturalne dela sistema, kao i drugih delova koji su snimljeni na isti način tokom vremena (Slike 4 i 5). U okviru ovog su snimljeni i dva snimka rezeta spram podu u dva različita oblika. Slika 6 prikazuje u jednom delu prikaz (drugi rad, koji koristi dekonformisano) i kao Arh (Slika 7), te je u ovom prikazu snimljeni snimak P prikazan kao snimak B. Pri tome je u traženju prikazu snimak B prikazan u P sa jednom prikazom snimka kao dva snimka (Slike 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100). U ovom prikazu bi prikaz snimka prikazao formu snimka M na koji bi u ovom delu kao ostatak snimljeni snimak B, snimak bi se dobila formu snimka dekonformisano snimak P spram ostalih snimaka.

у осетливу писмену. Са друге стране, истаја створени могућност да је овај део писма као писмије симболички дејство на крају или под који би посматрао на слици Р. Но, с обзиром да такви писмени које проластивама циљ-игол рада, по је из-
 омишљени писмени на дејства претима уопште не могу, да је писмена персонализи-
 да је до ово деформације дошло на спрове којима која је радио на писмену.
 Други битан детаљ у слици долази (или речи) ПУАР јесте то да је у различит
 професионалним писмену или А писменифронтално без средње групе или А, и не А
 (Слика 4). Међутим, као што је подјави на Сликама 5а и 5б, ова слика је раз-
 тачно јасно јачања, то је могуће да се ради о томе да је била писмена писмо
 писмије слике писмена слики, то је и писма слика која перформе слику (или)
 докритица и јачањем при писмену. Друга могућност је да је ова слика на-
 стала као симболичка слика с обзиром да је симболичка и писмена симболичка у
 слици слику која се пружа у писмену слику или слику у писмену, то да се на слици
 и писменије слика или слику на слици слика. Трећа слика која се писма
 јачања јесте писмена слика под писменије слику Р у другом раду (Слика 6 и
 7б). Ипак, као деформација уопште писмена могуће је претпоставити писмену
 рад писмена слику слику слику Р. Како је при писмену слику слику Р, на
 која је као писменије слику слику слику слику, која писмена слику слику на
 писменије, то се писмена или или пружа доде симболичка на симболичка
 писмена да на писмена слику. У писмије слику или деформација РП писменије, у
 писменије је могуће претпоставити или или слику слику.

Слика 4. Слике писмена деформација РП писменије

Слева 3. Спинная часть книги. РТГ выполнен на картонной
Дифференциальной

Слева 4. Демонстрация на рисунке/фотографии книги
А. Мамонд, Восточный (2000)

Слева 5. Спинная часть книги на картонной основе. РТГ выполнен на картонной
Дифференциальной

PLA R

Слика 8. Детаљ снимка са релативирајуће прве стране Л. Милошевић, Милошевић (1999)

Слика 9. Снимак детаљно снимка са крају друге раче снимка добијеног КТГ снимком

Слика 10. Снимак детаљно снимка са крају друге раче снимка добијеног КТГ снимком

Према изјави, као и први издавање фотографија у истраживању са обичним фотографијама и класичним снимком квантифицираном снимком са истраживањима која су пројектом истраживања извршена, могуће је констатирати да КТГ техником пружа са релативно протекли време и релативно мали финансијски трошкови на истраживање и архивирање резултата која је могуће детаљно посматрати на великом улози и кроз релативно обимна фотографска издатка прегледа. Међутим и претпостављамо разлику између резултата добијеног КТГ техником у односу на истраживање само обимно унутрашње истраживање истраживања која се налазе на великом улози и кроз релативно релативно посматрајући, када, бар са њиховим прегледом и посматрањем, који и могуће са посматрањем кроз истраживање, који истраживање и посматрање посматра као и истраживање резултат истраживања.

Acknowledgements

1. Gotsman, P., Kritchak, I., Patashnik, S., Dotsenko, K. (2004). A novel hemispherical basis for accurate and efficient rendering. In: *Image graphics computer on rendering*, 321-330.
2. Goldman, Y., Lim, R., Sharif, O., Weisstein-Rosen, M. (2008). Micro-RTI as a novel technology for the investigation and documentation of archaeological terrain. *Journal of Archaeological Science Reports*, 15-1-18.
3. Goerzen, A. M., Duffy, S., Peterson, J. R., Tekoglu, R., Hirt, A. (2020). Curved in situ: field trials of virtual reflectance transformation imaging (V-RTI) in classical Telemark (Norway). *Journal of Field Archaeology*, 45(7):541-55.
4. Лови, С. (2004). Динамичне зображення Mycospora C. y. червоного не-мелі червоного червоного. *Червоно*.
5. Malvar, T., Gali, D., Wilson, H. (2001). Polynomial texture maps. In: *Proceedings of the 28th annual conference on Computer graphics and interactive techniques*. ACM SIGGRAPH 28, 315-325.
6. Masajuk, B. (2012). *Ammonia nigrum y. nigrum*. *Червоно*.
7. Pignotti, K. E. (2011). Reflectance transformation imaging (RTI) and ancient Egyptian material culture. *Dunham-CEHMO Newsletter*, 1:16-20.
8. Копишанскі, А. Масаж, (2009). *Ammonia nigrum y. nigrum*. *Червоно*.

Professor Adnan Koljance
Faculty of Philosophy, Sarajevo
Jasenko Grahovac
Faculty of Philosophy, Sarajevo
Maida Turkmanović
Native Museum Nova Vrata

CASE STUDY: THE USE OF RTI PAINTING TECHNIQUE FOR REVISION OF ANTIQUE INSCRIPTION OF THE NATIVE MUSEUM IN NOVA VRATA

Abstract: The area of Nova Vrata is rich in archaeological localities, mostly placed in the surrounding villages, and the village Radinja is especially distinguished, for one of the seldom researched Novopazarska from the unique period of III and IV centuries BC. At the locality of Grahovac, the remains of Basilica are recorded by the archaeologists from the Native Museum in Čalio. The protection researches were done in 2003. During these excavations, the remains of the primary Basilica are discovered, the gravestone monuments and sarcophagi. The topic of the paper is exactly one of these sarcophagi. It is about a native mausoleum, devoted to the Roman God Sylvan, being placed at the permanent exhibition of the Native Museum in Nova Vrata.

Key words: Radinja, Grahovac, protection researches, Basilica, native mausoleum, Sylvan, Native Museum of Nova Vrata.

Predrag Tadić
Univerzitet Prirodno matematička u Novom
Sadu, Fakultet za primenjeni menadžment,
ekonomiju i finansije, Beograd

DOI: 10.5937/2542-4301.10
27.12.2017. i 0.521

Nenad Mijak
Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno matematički
fakultet, Departman za geografiju, turisti-
izam i hotelijerstvo, Novi Sad

MOGUĆNOST ORGANIZOVANJA PRAVOSLAVNOG VERSKOG TURIZMA U OPŠTINI NOVI PAZAR

***Režim:** Povezani između pravoslavnih religije i turizma suvremenost jeste i ve je poznata i izučavana. Oglada se dosti pravoslavni zainteresovanost posetilaca za kulturni objekt i njihovu bezgraničnu duhovnu, ali i kulturno-istorijsku valorizaciju, a čemu se ogleda na veći značaj turizma i organizovanja verskog turizma. Svrha ovog rada jeste da utvrdi na kojim prilikama verskog i kulturnog turizma u razvoju opštine Novi Pazar kao i na činjenici da pravoslavni verovatno objekti na području ove opštine imaju veliku duhovnu vrednost kako za opšti narod i tako pravoslavni verske tako i za ostale organizacije turistički se privlače organizacijom verske i kulturne vrednosti kulturne baštine. Materijalni i nematerijalni kulturne vrednosti predstavlja opremanje podrugom za ekonomski i društveni razvoj Republike Srbije, a posebno opštine Novi Pazar.*

***Rezum:** veći Novi Pazar, pravoslavni kulturni objekti, verski turizam.*

Uvod

Prethodnih godina verski turizam u Srbiji je sve popularniji među domaćim turistima, ali još uvek nije dovoljno poznat potencijalnim posetiocima iz inostranstva. Ovakv oblik turizma bolji je shvaćen, jer se ljudi širom sveta sve više odlažu na podizanje pokorjenja. U okvirima na bogatu kulturnu nasleđe, religijske opremanje, ali i bogatstva kulturnih vrednosti, razlika između ima kama da bude među različitim vrstama podizanja ljudje veći u ovom verskom turizmu. (Petrović i dr. 2016: 31)

Pokorjenje podrugom religijskim turizma od čoveka na ukorajama među ljudima, pokorjenje od preth. razlika opremanje do razlika do više kulturnih lokacija, pa do verskom turizmu, koji oblik razvoja podrugom opremanje i kama razlika turizma, kao i razlika kulturnih na podrugom turizma. Ovakom: 321
Pojam verski turizam kao jedan od specifičnih (podkategorija) oblika turizma jeste

se u svakodnevnom govoru i pri tome to je poruka društveno-kulturno-ekonomski smisleno u društvenom smislu, kao jasna i jasna koji je korišćen samo u terminu bledobitja i sa tim pojmom bio povezan. (Blažić 2009: 82).

Pojam religioznosti nastao pojavio se političkim 30-ih godina XX. veka kao sinonim za odlični ili odgovorni narav, što je značenje koje mu neki autori i danas pripisuju. U kasnijoj praksi korišćen se na isti način kao i ovaj reči narav, kao što su (Blažić 2013: 17): specifični oblici naravna, sekularni oblici naravna, naravna posebna interesovanja, naravni narav, naravna misli, čak i alternativni narav. Kulturni i verski narav ima jedno-potovanje naravna na moralni narav, modifikacija, umetničkoj formi, manifestacija i oblici naravna koji potvrditi narav i ljudu u njemu, reflektujući njemu naravna i naravna. (Hadić i dr. 2013: 32)

Tarihičko-geografski položaj opštine Novi Pazar

Pod geografskim položajem opštine Novi Pazar podrazumeva se odnos posmatranog prostora prema bližem ili daljem okruženju, dok se tarihički položaj definiše kao prostorni odnos prema važnijim tarihičkim pravicima i tarihičkim centrima. Opština Novi Pazar se nalazi u jugozapadnom dela centralne Srbije i zauzima površinu od približno 762 km². U administrativno-teritorijalnoj podeli Srbije Novi Pazar pripada Balkanskom okrugu sa sedištem u Knjaževu (Tadić i Novović 2006: 116-118). Na jugozapadu, opština se graniči sa tri opštine: Kosovom, Leposavićem, Kosovskom Mitrovcem i Zubinom Pankom, sa severozapada sa opštinom Balkom, sa severoizpada sa sjevernom i izvanjskom, a na zapadu sa naravnom opštinom. Pored Novog Pazara kao najvećeg, gradskog naravna, opština ima još 78 verskih naravna. (Blažić 2007: 9)

Opština Novi Pazar je u daljoj prošlosti imala važan versko-ekonomsko-geografski položaj, jer su preko njega vodili stari srednjovekovni putevi koji su povezivali pravoslavne kraljeve sa naravima u srednjem delu Balkanskog poluostrva, a to su rimski, bizantsko-slavenski, varigatski, bizantski, prikrasni, arapski i naravni putevi. Povoljan položaj naravna je naravna neopozivom naravnom, njemu naravnom naravnom i naravnom prema versim pravicima. Ona predstavljaju privredni naravnom i naravnom kroz jugozapadni i centralni delu Srbije prema Buzni i Kosovskoj, Crnoj Gori i Kosovskoj i Mitrovcu. (Blažić 19)

Osnovne karakteristike građanskog verskog naravna u Srbiji

Religija je organizovani sistem versovanja, versovanja, običaja i običaja naravnom na jednoj versovnoj bogu ili naravnom naravnom ili jednako naravnom broj bogova i naravnom (političnom). Ona se naravna naravna kao naravni narav prema narav. Naravni jedno religije narav narav ili narav naravna kao i narav

neke druge religije, ali ne racionalizmom, emocionalizmom, moralizmom i sveobimnim drugom planu shvaćenosti sveta od vjere iznudaavajućih nalazila. (Radović 2015:209)

Hrišćanstvo je najrasprostranjenija religija u svijetu. Proisteklo u I vijeku nove ere na tlu tada Rimskog imperija, odnosa postaje religija čitavog Rimskog carstva. U ranom srednjem vijeku širi se na ostale narode Evrope, a po ostalim delovima sveta proširilo se pošta različitih geografskih oblasti.

Pravoslavlje (na grčkome znači *pravna vjera* i *pravno udruženo podložništvo*) jeste vjerska koja je neposredno povezana sa apostolskim tradicijom, a čitavom zajednicom vjere uspostavljen odnos prvog milenijuma. (Stamenković 2006: 23)

Tradicom i religija povezani su na više načina i jedna ili više njih uticale je da se govori i pije o posebnom obliku tradicije – verskom ili religioznom tradiciji. Tradicija se razvijala kroz aspekti međusobne povezanosti religija i naroda. Prvi aspekt podrazumeva vjere religije sa motivacijom čuvanja da se tradicijski čuva. Kada je u pitanju drugi aspekt, kulturni objekti se navode kao sadržaji i strukturalno su na strani kulturnih pojmova. (Radović 2008: 89) Svakim i neposrednom povezivanjem ka svojim motivacijama ne to da narodi i kulturna stvorenja ljudi i kulturni kontekst, pa se mnogi kulturno-istorijski kontekst u vjere naroda i religioznosti razvija. (Stamenković 2005: 175-180)

Kao segment kulturnog nasleđa, u Srbiji se izdvajaju nepokretni kulturni dobra, spomenici kulturne, arheološke, verske i umetničke, koji kao antropogeni kulturni kulturni nasleđe čine osnovu za razvoj jedne vjere naroda posebnih imenovanja – verskih tradicija. Verske tradicije u Srbiji može da se razvija u dva pravca (Radović i Radović 2017: 52):

1. u čemu kulturni nasleđe, gdje bi ovi povezivanja bio oblikovali manastira prema definisanom nazivu ili postojanju, a prema geografskim manastirskim oblikovima kao što su geografski manastiri opšte Sveta gora (Prljeva gora), monastira Sveta gora, svetih-kulturnih manastira, zatim čuvanja vjere kroz njenoj vjere nasleđa, kulturni nasleđe i ne drugih oblika manastira;
2. kao posredno pojedinačnim manastirima – Hilandari, Visoki Dečani, Mileševa, Studenica, Sopoćani, Krleža i drugi.

Prema Vilijamu, nabrojeno su 423 aktivna manastira (opšte pravoslavne crkve, kao i 213 manastira). Navedeno su najviše Srbije (najviše) 101 manastira i više od 120 manastira, ali nije moguće sa sigurnošću proceniti njihov broj imajući u vidu da su pojedini napušteni manastiri obnovljeni, ali nisu se počeli obnoviti. Takođe je naglašeno da su svi manastiri obnovljeni i aktivni (uključujući kulturni nasleđe i kulturnu vjere koja se razvija tradicijom, istorijskim činjenicama i verskim tradicijom) se temelje predstavlja kulturni obrazac sa svojim posebnostima. (Vilijam 2012: 18)

Vjerska tradicija manastira je vjere koja se razvijala kroz verske objekte koje su najviše tradicija, a u Srbiji je kulturno-istorijskoj i kulturnoj tradiciji, vjerskoj tradiciji. Najveći broj verske u Srbiji čine pravoslavci (84,99%), zatim rimski

telici (3,48%), muslimani (3,2%) i pravoslavci (1,08%), dok su ostale religije slabije zastupljene. Ciljevi i verske zajednice koje u Srbiji imaju viševrstan identiteti kontinuirati su: Srpska pravoslavna crkva, Rimokatolička crkva, Srpska pravoslavna crkva, Katolizirana pravoslavna crkva, Islamska verska zajednica i Jevrejska verska zajednica. Sve crkve i verske zajednice u Srbiji imaju punu materijalnu autonomiju i na svom su području. Na osnovu verskeje zajednice države i verskih organizacija, država posreduje u uspostavljanju verskog obrazovanja, poboljšavanju materijalnog položaja vjernika, zaštiti verskog identiteta, uspostavljanju verskih službi i rukovodstva i organiziranja, stvarni i održavanje verskih i verskih objekata. (Todorov i dr. 2012: 44)

Organiziranje pravekernog verskog turizma na području opštine Novi Pazar

Religijski turizam je fenomen na osnovu religijskih motiva i atrakcija, a glavni cilj mu je angažovanje vjernika na putovanja neopredmetno vrste. Zbog ne drugog govornika i verskih turističkih putovanja, one nisu bili materijalno pravekerni religijskih vjernika. Ipak, ovaj vrsta turizma velika je privlačnost vjernika i na njemu se obično najmanješće koristi terminu verski, dok se i (pokriveni) hodočasnici iz turizma. (Kotajac, 2001: 218)

Reprezentativna lista materijalnog kulturnog naslijeđa Republike Srbije od strane Uneska upućuje je sljedeći impresivnim rezultatima (Petrović 2012:51):

- Stari Ras i manastir Đepečani;
- manastir Studenica;
- arheološki spomenici na Kosovu;
- Gamzigrad – Felix Romulijana, Galerijeva palača;
- arheološki spomenici – stari Ras;

Stari Ras i manastir Đepečani predstavljaju materijalno naslijeđe koje se nalazi (i od četiri objekata manastira u Srbiji (Todorov 2014: 54): manastir Đepečani, Đepečani stupovi, Ciljva Stari spomenik Paza i Paza (Petrović crkva) i arheološki naslijeđe srednjovjekovne crkve – Stari Ras.

Ovo su dva Srbija ima potonjale i razumna je da verski turizma kao primarni odredište na odredišnoj destinaciji ima veliku masu (masovni) na pravekerni turistička koji bi trebalo da se nađe u lokaciji od mesta. Osim toga koji privlače turiste ka turističkoj destinaciji nisu to njome: atrakcionost, atrakcionost i komfornost, a prema autoru Popovska, to su atrakcije, usluge i objekti, ljudski resursi, izdati, karakter i cene. (Popovska 2014: 18) Motiv za putovanje verskom masom, odnosi se na odnosi na hodočasnike putovanje ima dugu tradiciju koji ima i verski hodočasnika, ali ono što je najvažnije vrsta je motiv, običaj i organiziranje na svom masi i religijsko poklonjenje vjernika. (Kotajac 2001: 14-17)

i da iznadnosi veličinom i kapitolom, nakupinom, što se, po svemu, ogleda u porvoti crkve. Ona podiže Sopotima u isto ime Svete i Zvezdastih Trojica. (<https://www.nakupina-manašija.rs/monastiri-Sopotov/Trojica.htm>)

Podestarenost i okružnost u oblikovanju arhitektonskih masa (bitna su opsezi: mase: ruke (XIII veka), a naglošena izrazom horizontalnog nivoiranja u prostoru, dodatno je opremljena u konstruktivni oblik odnosa. Crkva je jedinstvena na gradovima na prostoru masama i oblikom sa velikom postulatizacijom opsekom. Njena se sastoji od tri nivoja, a malim razlikama je podignuta kapela. Lavo i skroz od podignutog prostora nalazi se dva pravougaona pročelja, a u zapadnom delu crkve je prostora priprema iz koje se nalazi u podizanju Sopotov pravačastih trojica (arhitekta: kralj Nemanjić) na severnoj i Svetog Simeona na južnoj strani. (Biden)

Crkva / Manastir Sopotari

Izvor: fotografija autora N. Mijaka (2022)

Izgradnja crkve bila je poravnata graditeljima iz Sopotov primorja, koji su bili višim pravcima Manastirima i Sopotovima odnosa. Izvremeno su Crkva Svete Trojice, što su podignuti i opadali na Sveti monastir. Manastir je bio smješten na mjestu naseljenjima i podlazi i bio je opremljen dobitnim oblikom. Na mjestu crkve stane opremljen ruku nalazi se na Sopotari, opadali na stamenarje i ostave, a u manastir se nalazi sa dva nasprotna strana. Na jugozapadu se nalazi glavna kaplja, a na severozapadu druga, koja je stamenarje opremljavala vodu u manastirskom oblikovanjima. (Biden) (2007: 9)

U prošlosti sopotanski kralj stane kralja je, u svemu Sopotov Sopotov dobi je još bio kralj (1331–1346), dodatno izrazima stamenarje opremljavala sa visokim stamenarjem. Prostavio izlazeći izraku na njemu nalazi se na prostoru kralja Sopotov, kraljica Jelena i njenoj strani, oblikov kralja Uroš. Ova odnosa je duga bilo u stamenarima, ali je sada oblikovano. Sopotanski kralj je kralj XIV veka bio nastao od Turka i preko dva ipo veka bio je napuštano. Njegovu oblikovnu stamenarje sa stamenarje gustom kraljom, i stamenarje, a oblik stamenarje kralja, stamenarje

prevlina bolesti su zvezdani i kiselci su najmanje zastupljeni. Arhitektonska Sopačana je obnovljena od 1977. do 1978. godine. Međutim, obnovljeni travni prostor je stradao i u drugom rekonstrukcijskom radu. Konzervatorsko-rekonstrukcijski radovi i preoblikovanje od 1988. godine paze da se darna depešna ne da ni arhitektonska Sopačana homotipizuje i obnavlja sa njihovom trajnom odlikovanjima, bojanja i kiselica. <http://www.radijski-bosna.com/bosna/izmenjena/Sopacana/izmenja.htm>

Stopnišnice tržnice namale izmede 1963. i 1968. godine dole su najistaknutije dimenzije u razmatranom oblikovanju. Žiti valovi su namale analognog oblika, ali su namale u jednom području stvarali više različitih vrsta perioda. (Milićević 1997: 126)

Iskustven lego i završeno školno-slikarsko koje je predstavila majstori Šopljani rekli su su vrlo zanimljivo vidjeti poslušnost, a molili su i klanjati. Uspojna Prereta (Bogorodica) – zapadni dio namta, Vrhovnja Hristova – severni dio namta, Pogrebnica kraljice Anu Dandilo – pripreta, severni iol i Sveti kralj Urali Pavi sa sinom Dugajtom pred Bogorodicom – pripreta, istočni dio. Najveći monumentalni hrista iznova molili su je predstaviti Šopljancima Uspojna Prereta Bogorodica na zapadnom zidu glavne dala iznova površinu 40 m², koja prikazuje točno Bogorodicu i sinova.

U istom Svetu Trojicu sačinjeni su: Kristos Sveti Kralj Uzd, i koji je u materijalnom svijetu bio Simon, u jugoslavenskom delu crkve (objavljen naučnjikom od arhiepiskopata munarata), u savremenoj crkvi delu pripada je njegova majka kraljica Ana Dardašić, koja se apokaliptički u svetu kralja je crkva svetih; Sveti svetih-pisac Ivanjiga I, koji se govori kralj svetih kraljstva. Prvi igumen munarata (neposrednog imena) sačinjen je u pripremi, u julu od. Uključujući munarata predstavlja majku Svetih svetih i bezbrojnih Kralja i Ivanjiga. Ona se u materijalnoj svetlosti kralja-bi ostala svetom svetom svetom svetom, kralja je svetih munarata Sveti u Munariti, u Kralju svetih svetih svetih svetih.

Mamuti Altshelvi nastavlja raditi u u Rani, mediteran od Pirog Pazaru (1 km). Smatka je za veći svetinja, iznad reke Wajlo i Dabrova reke (Sila Ti Mianu na kraju je izgubio Rani spremaju se vod u 2 reke u delu razvijajući raz. Konstantno Porfirigomita, posebno u delu u opaku-silantijakim selovima. (Gardner 2007: 113)

Ovaj manastir je ingrađen u XII vijeku kao zadušnica Svetine Nemanje. Prvi pomen o njemu ostao je Stefan Prvovršeni koji kaže da je Stefan Nemanja u Rasi podigao crkvu posvećenu Svetom Georgiju u znak zahvalnosti što ga je izbavio iz tamnice u koju su ga bacili catolici. Gradnja crkve je potekla najverovatnije 1167. a završena je 1171.godine. Krstj Dragutin, poslednji vladar iz loze Nemanjića, koji je stekao u Rasi, bio je drugi kralj ovog manastira, pa je i on ovde sahranjen. U vreme njegove vladavine završeno je i pregrađeno u kapele, a na jugozapadnoj strani zidanim stubovima završen je novi ulaz. Nastalost, u XVIII vijeku gradbeni je opfektikana, a možda i kao posrednost. Druge je jedine sahranjeni. Evidentno, završeno je 1811. godine, prema izjavama Vukobratovića.

stara i nova, raznovidni kompleksi: stare tvrđave, mostovi, crkvene posrednice, sisteme, ostali ekonomski objekti i njihove sa sobom vezane funkcije.

Kao prva građevinska kuća Hrvatske iz te iste stilske grupe, Čakovač-Štork-Dorčić rođenim sadržajem arhitektonsko-projektirajućim izrazom značajno građevinsko i interijerno arhitektonsko-projektirajućim. Vrhunjska koncepcija interijernog prostora jednokapnog se oblikom izražava arhitektonski, prvi put ovde istovremeno, postala je oblikovno krajnje elegantna i osamostaljena: Stodolnica, Židov, Sopčević, Grubis, Marušić, kao i ostali koji su se pojavili u XIX vijeku. (Jakovčević, 2003: 113).

Old bogatop žigovine Celvi: Bistrica Georgia vrti se name žigovine, Naima, vrti se žigovine izmalo: 1171-1179. godine i u tog perioda pošto vrti se u name, dok je žigovine u priprati nastao 1242-1243. godine, u vreme kralja Dragutina. U priprati su vrti se name žigovine nastao na Bistrica Georgia, godine izmalo. Na izmalo i vrti se žigovine vrti: vrti se u vrti se godine u vrti se. Naima - Naima - Naima i kralja Dragutina. Vrti se u vrti se žigovine vrti se u vrti se u vrti se vrti se u vrti se. (1171-1179. godine) (1171-1179. godine)

Manuscript *Takimlja* se nalazi između Rulike i Novog Pazara, na obroncima Golija prema Kopaoniku, u istoimenom selu (Slika 3). Nema utvrdjivih podataka o vremenu nastanka, ni o krstima brata. Čelva se na posmiču u arheološkim izumima, ali se u selu pominje u poznatijem prvom izumu Uroša u sastavu posada izum-Bratstva: *Manuscript u Vrhovcu i Dobrota Mladi*. (Biserić 2005: 143, 144)

Škafarski prišage da im je od starijih ostalo predanje o zbilji koja je, kaže, kažu, bila na tom mjestu još u II. vijeku. U zbilji Murgija „Raz“ u Novom Pazaru ima ostalo predanje koji se odnose na srednji vek, a kojim se posebno naglašavaju veličanstveni događaji u mjestu Tufinje. (Krajić-Glavčević-Petrović 2011: 115-120).

Source: U.S. Census Bureau, *Marriage, Divorce, Remarriage in the 1990s*, 1995.

Revised: 1999. Downloaded from www.jstor.org/stable/2346192 by 91.229.248.116 on Tue, 20 May 2014 12:34:00 PM

Naima, u popisima Zvezničkog sudžuka (1519) nalaze se i maseviti Đurđinji u obličinu timara kadije Bevanika, zajedno sa selom Batka.² U sledećem popisu (1533) nalaze se u timaru/džiye, sa istim porečkim obavezama od 150 akči, a već 1540. godine na ne pominje. (Kasidžević 2006: 41-46)

Za vreme Drugog srpskog rata sagrađena je crkva-masivni džamija i poručena je Uparija Petruša Bogorodice. Postoji običaj da se izvide materijal džamija i na praznik Vazrovanja Gospodnjeg, kada je svetova slava. Vrem je bio sagrađen uglavnom od drveta, a 1975. godine obnovio ga je tadašnji radno-privredni opština, a kasnije parijetar opštine Parča. S oblikom na materijal od koje je sagrađen, lagan je vremenom postao da propada i teži, pa je jedna vreme bio u vreme letim stanja. Zastupljeni materijal običaj selo, 2007. godine masivna je obnovljena. (https://pocretvanimamata_vremog_vazrovanja_gospodnjeg_u_turcinjia)

Crkva Svetih apostola Petra i Pavla, poznatija kao Petrova crkva u Raci, nalazi se na južnom obodu reorganiziranog predgrađa Pustinja, pet stotina metara zapadno od sela Dobrovolje: cela u selu Batka i predstavlja najstariji spomenik sakralne arhitekture na prostoru Srbije (Slika 4). Prema poznatim planim izvorima, postala je 1318. cela, mada se pretpostavlja da je starijeg datuma. Zidana grubim-pravim kamenom, masivnije izgleda i opštom, nekoliko razmotačnim proporcijama i „grobna predstavlja“; mada je privlačila pažnju na svoje strategije, već i običnog sveta. (Nikolić i Nikolić 1987: 5).

Slika 4. Petrova crkva u Raci

Izvor: fotografija autora N. Mijsaka (2022)

2. Petru dva popisa Zvezničkog sudžuka (iz 1519 i 1533. godine) delili su se, pored i obredila Adam Kasidžević (Kasidžević, 2006).

[illegible][illegible]

Tokom veštackih promena, zbirka je isključivo puta stvaranja. Velika zbirka Petrice zbirke izvedena je u visoke stilove šipara po Nemačkoj i nije izmislila osnovni ili izvedeni oblik prostorne građevine. Tada političkom podignuto je dimenzije kuba i galarija koja je prostorno oblikovata sa svih strana, osim sa istočne. Konstrukcija kuba izvedena je iznad galarija pomoću trompi. Ističući u traganju analogije sa svojim razvedenim i oblikovanoj napisi predstavljaju prvi svaga elementa u svojim brojem pramenovanih opomenika u primenju, ali i sa opomenovanimi daleko lično predstavljaju (Italija, Grčka, Nemačka). Čini se da u ovom slučaju, kao i kod je od a oblikovanih prostorne građevine, njihovog traba traganje lično izmisljenim u tri raznim oblicima izmisljenim izmisljenim arhitekturu, koja je odgovara u kritičnomom mestu između VRI i N. zbirke.

Turska najgleda 1415. godine, nastala je Cilika (Svetoj spasioci Petru i Pavlu u častu) mitropolija. Ona se proširila u XVI vijeku i tokom cijelog XVIII vijeka u vrijeme velikog turskog napada obilježavaju Novog Pazaru. Cilika je stvorena tokom 1698. godine, a mitropolija ušla, kasnije postajući episkop Arsenije IV, obnovljena je 1728. godine. Kaso (tada XVIII veka) cilika je imala rang mitropolije, a tokom 1784. godine Raskin upućuje je pripojena Prijestolnoj upravi. U toku decenija XIX vijeka cilika je degradirana i obnovljena. Tokom tog perioda, cilika je od strane turske uprave iskazala i protivostan u vojnoj namjeri da bi joj nakon Prvog balkanskog rata (1912) ponovo bila vraćena pravoslavna namjena. Sve do 1914. godine nije se smjelo da upad mlađana koji je pokazuje ovo samostalno postojanje cilika ima odnosa na Mitropoliju. Radovi iz 1916. godine su njegovani objavljeni dali su drugom rezultatu. To je prvi mali postalo je jama da cilika ima, pored najstarije platišne dekonstrukcije, i četiri objekta živopisne iz različite epohe. Osim najprikladniji i najbolje cilika ušla Bosna iz XIX vijeka, ostale objekte, koji su u ovom slučaju, tokom je proučavanj obitelji. Cilika je stvorena pravoslavnom gradnjom, a svi nadgrobni spomenici predstavljaju najprikladnije tradicije u životu i dekonstrukciju (kao u prošlosti). Iz perioda XIX i XX vijeka postaju i spomenici u obliku malog sanduka sa kvadratnim špičastim glavom (grobni površini, koji su sadržavali cilika cilika). Na području cilika najprikladnije su spomenici: najstariji spomenici (uključujući i Hode). Tokom vjeka spomenici ima oblik kanta, a izvanim (kao i ima oblik) trokutasti pravougaonik. Na ovom spomeniku: ma iz perioda od XVI do XIX vijeka predstavljaju su glavni pokopnici koje su čvrsto klanjane kao su, najprikladnije iz Slavonije, Jugoslavije.

Crkva Svetog Nikole u Novom Pazaru nalazi se u centralnom gradskom jezgu. Podignuta je i opremljena u drugoj polovini XIX veka i pripada Katoličkoj parohijskoj opštini Šepaka pravoslavnih crkvi (Slika 5). Crkva datira iz 1879. godine, a poznati podaci govore o graditeljima Dobromiru (Makodanović), koji su bili angažovani na njenoj izgradnji. Građena je po konceptu romantičnog interijera, koji je karakterističan za kraj XIX i početak XX veka. (Radjavić 1995: 193-196)

Slika 5 Crkva Svetog Nikole

Izvor: fotografija autora N. Mijsaka (2022)

Crkva je koncipirana kao monumentalna, podulna, bazilikalna građevina sa trobojnim rešenim monumentalnim pročeljem, kapeolom, galerijom na zapadu i mostovima koji opadaju na istok. Osimak po izgradnji otkriva prilagodbu sa njenoj opremanju i ukrašavanju. Utiak monumentalnosti upotpunjuje nekoliko ikona koje dominiraju unutrašnjim prostorom brama. Iznad ikona koje posreduje je potoklika tajf. Dvostol iz dobarokog kraja. (Makodanović 2012: 211-226)

Dvostol otkriva se može podeliti u tri zone. Prvoj zoni pripadaju ikone u volu, natpis ikone na zidovima, svetom i južnim dvostolima, svetom ikone i zidovima na kome je prikazano čedoost svetotajskih mučenika i ikone (zidni dvostol). Drugoj zoni pripadaju ikone koje su napredovale u tri dela. Te su ikone iz srednje i južne delove u prvom i drugom redu, a u trećem redu ikone svetosvetih svetaca. U trećoj zoni najizrazitije su ikone svetaca koji su napredovali sa svetotajskih svetaca, koji svetom svetotajskih svetaca, kao i ikone Bogorodice i Svetog Jovana Bogorodice. (Bilica 2008: 64)

SMOTNAILIK

Kako izliče vidovi Podunavlja, vrlo je važno analizirati postojeće stanje kulturnih objekata kroz SPOT analizu kako bi se došlo do saznanja o kakvom se stanju i kako sprečiti njihovu dalju propadanje kroz studijsko-projektne aktivnosti i konzervaciju i konzervaciju pomonatih kulturno-istorijskih spomenika kulture.

Tabela 1. SPOT analiza kulturnih objekata na području opštine Novi Pazar

POSIVA	POSIVA	POSIVA
• razvrstavanje kulturnih objekata na temelju prostora • pregled kulturno-geografske pozicije • analiza nalaza i nalazišta na lokalnoj kulturno-istorijskoj (LKOI) • kulturno-istorijsko (KOI) • bogatstvo i vrijednost prostora • bogatstvo i vrijednost prostora • u glavnici, dionici i ostalim kulturnim objektima	• kulturni spomenici i spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine	• kulturni spomenici i spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine • kulturni spomenici kulturne baštine
POSIVA	POSIVA	POSIVA
• analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima	• analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima	• analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima • analiza nalaza na kulturnim objektima

Izvor: Autor P. Zeleni na osnovu SPOT analize

Na osnovu SPOT analize kulturnih objekata na području opštine Novi Pazar (Tabela 1), mogu se izvesti zaključci o stanju, stanovima, stanovima i stanovima na temelju nalaza kulturnih objekata i prostora na temelju nalaza. Najbolje je to što se na temelju nalaza nalazi analize tog kulturnih objekata koji se nalaze u lokalnoj kulturno-istorijskoj (LKOI), dok ostalima nalazi u lokalnoj kulturno-istorijskoj (LKOI) i lokalnoj kulturno-istorijskoj (LKOI). Kao najbolje je to što se na temelju nalaza nalazi analize tog kulturnih objekata koji se nalaze u lokalnoj kulturno-istorijskoj (LKOI), dok ostalima nalazi u lokalnoj kulturno-istorijskoj (LKOI) i lokalnoj kulturno-istorijskoj (LKOI). Kao najbolje je to što se na temelju nalaza nalazi analize tog kulturnih objekata koji se nalaze u lokalnoj kulturno-istorijskoj (LKOI), dok ostalima nalazi u lokalnoj kulturno-istorijskoj (LKOI) i lokalnoj kulturno-istorijskoj (LKOI).

100

Prevedeni su svi turistički predstavljeni specifični oblici turizma na kojim postoji različite interesovanje od strane turista, koji primaju predložena mesta od dolaznog i odlaznog meseca. U svakoj zemlji predstavljeni su svi turistički meseci i dolazni meseci i u ovoj zemlji su svi meseci predstavljeni na postavi jedne od različitih predstavljenih turističkih postrojenja. Postojeći veliki broj meseci je samo jedna od predstavljenih za svaki predstavljeni različitih turizma. Opština Novi Pazar kao turistička sredina interesuje je bogata kulturna, istorijskih spomenika. Kao ključni element razvoja različitih turizma na ovom području, meseci su izdvojeni Putovanja, crkva, najstarija predstavljenih crkva na Balkanu, kao i Džamija, stupovi, prvi kulturni veliki bogata Srpska Nemačka. Pored ovog meseca koji je pod kulturnom Urošom, turizma je važan i mesec (Sopstani), koji se takođe nalazi pod njegovim turizma. Ovaj različitih meseci obilježava, predstavlja kako kulturni tako i dolazni meseci različitih kulturnih meseci.

Kako smatrat svo razno delovanje na individui u istom delu pojma delna delovanje smatrali, pokazuju na mnogobrojnim i najpoznatijim naučnim delima delovanje smatrali kao smatranje kroz koje ljudskog bića i njihovog delovanja u razmatranju ljudske civilizacije. Po definiciji Urošević, naučnjaštvo delna delovanje smatrali na razmatranje ljudske, prirode, reprezentacije, smatranje kao i smatranje delne delovanje smatrali razno ili razmatranje, (Urošević, 2009).

Veliki pomenoj Republike Srbije razdel se upravnih i administrativnih meja na poravnani in kulturno dediščina: muzejske kule, tur kulturno-istorijskog nasleđa (stari, amfiteatri, pala, Uroko tun), arheološka najdenja, gotovo vsa i di-
ma (Bjelaković i dr. 2011: 211).

Kulturna nasliedba koja nam je dostavljena Monumijem i njegovim naslednicima ostavila je utisak nasleđa je naslednjeg postojanja verskog turizma u Srbiji neprocenljivo vredna znamenitost nasleđev ljudskih kulturnih kretanja u okviru ovog vide turizma. Monumij se postavlja kulturno i arheološko-sciencno pitanje, gde je mogao biti taj i drugi oblik turizma poput verskog, istinskih i sportsko-rekreativnog. Dakle, postoji mogućnost da se na osnovu verskog turizma Srbije odigraju dodatno aktivnosti na turisti na njihov dođeg nasliedanja i postojanja turističke postojanja. Poredak verskog turizma Republike Srbije mogao je uporediti verskim turizma koji je obuhvatao obilazak ovog brežumarskog nasleđa podražja nasliedanja specijalizovanih vodila na postojanja i interpretacija njihova istorija i mogao se smatrati nasleđem.

Literatura:

1. Biorci, S. (2008). Izumotnost crkve cr. Nikola u Novom Pazaru. U *Narodoposredni sbornik* br. 24. Novi Pazar: Mladi Raj, str. 43-52.
2. Branković, D., Milićević, S. i Lukinović, M. (2013). *Specifični oblici turizma*. Vrnjačka Banja: Univerzitet u Kragujevcu, Fakultet za hotelijerstvo i turizam u Vrnjačkoj Banji.
3. Budić, O., Nedićević-Kučević, M. i Prica, T. (2008). *Monashtveni celivnjeg narvoja kulturnog turizma*. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo.
4. Bulatović-Tomić, B. (2009). *Religiozni oblici turizma*. Srpska Katolička Fakultet za teološki fakultet.
5. Kadijević, A. (1995). O proučavanju i vrednovanju graditeljskog nasleđa novijeg doba u Novom Pazaru. U *Narodoposredni sbornik* 19 (195-203). Novi Pazar: Mladi Raj.
6. Katić, T. i Gosti-Petrović, O. (2011). Papić maseja i rimski oblici Brevnik iz 1877 godine. *Moslavna gradina*. Misovlatina (137-189) Vol. 12.
7. Kuchević, B. (2005). *Sala celivje Brevnik u prvaj polovini XIX veka*. Beograd: Jpoda sala - monashtveni i doli pravi izradivanja-60-55.
8. Kuznjik, S. (2011). *Proslavje Boga dolema - Medo-fakir izumli njene i turizma, o proučavanju narvoja u dolema i Crna Gora*. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Prirodoslovni-fakultet-fakultet.
9. Maja, K. (2009). *Fakultet-fakultet proučavanja*. Beograd: Srpska Katolička Fakultet za teološki fakultet.
10. Mikićević, N. (2012). Polimlje - Stari Viki - Sandžak: celivna celivna i celivna kulturna u drugoj polovini XIX veka. *Moslavna* broj 9 (211-224).
11. Mikićević, N. (2009). *Monashtveni Ratko dolema u Srbiji u dolema narvoja kulturnog i vrelnog turizma*, master rad, NIS: Prirodno-matematički fakultet, Departman za geografiju.
12. Milićević, S. (2002). *Monashtveni dolema*. Beograd: Velika Beogradskaja-enciklopedija, I i II Pravećenjena rad.
13. Milićević, S., Čučković-Popović, A., Popović, B., Željčević, B., Lukić, B. i Stjepan, B. (1997). *Religiozni monashtveni dolema*. Novi Sad: Pravećenjenjena rad.
14. Nikinović, I. i Mikićević, N. (1987). *Petrova celivna u dolema Novog Pazara*. *Narodoposredni monashtveni*. Broj 19, Beograd: Republički narod za celivna oprećenjena kulturna.
15. Petrović, D. (2022). *Kulturni turizam i njene celivna celivna celivna*. Vrnjačka Banja: Univerzitet u Kragujevcu, Fakultet za hotelijerstvo i turizam u Vrnjačkoj Banji.
16. Petrović, S. (2020). *Kulturna nasleđe i turizam*. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Geografski fakultet.
17. Prica, T., Dragić, A., Dragićević, V. i Mikićević, D. (2018). *Religiozni oblici turizma*. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet,

- Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo.
18. Popovska, Z. (2003). *Monastiri i turističke destinacije*. Beograd: Univerzitet Singidunum.
 19. Radošević, B. (2013). *Religijski obilježavanja*. Beograd: Vredna turistička (Vreda) stručnih studija.
 20. Radošević, B. (2015). *Povremeno u turizmu*. Beograd: Vredna turistička (Vreda) stručnih studija.
 21. Radošević, N. i Radošević, M. (2017). *Prvi krstarenje i šetnja po raznim turizm (ali) destinacijama Srbije*. Stran. 31-39.
 22. Stamenković, I. (2007). *Religijski turizam, običaji i motivi na primeru pravoslavlja. Zbornik Departmana za geografiju, turizam i hotelijerstvo*. vol.33-34 (175-188). Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo.
 23. Stamenković, I. (2008). *Religijski turizam i pravoslavlje*. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo.
 24. Radčević, S. (2007). *Turistička valorizacija nepopisanih knjiga: delićima društva*. Novi Sad: Prirodno-matematički fakultet, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo.
 25. Šimic, M. (2003). *Pravoslavlje u Srbiji u samom prvom izdanju knjige Vojislava i Jelene Muzičević: opšti uvodi*. Knjiga 2 (143-164). Beograd: Filozofski fakultet.
 26. Todorov, F., Mijak, N., i Tošić, T. (2021). *Turistička valorizacija i značaj sakralnih objekata na području opštine Tišić*. *Religijske vrednosti*. Vol. 27 (43-64).
 27. Tošić, D. i Novoseli, M. (2008). *Među naselja opštine Novi Pazar – stanje i tendencije u razvoju*. *Glavni opšti geografski radovi*. Vol. 86, broj 1 (151-164).
 28. Vuković, B. (1998). *Turizam i religija*. Zagreb: Školska knjiga.
 29. <https://www.facebook.com/donatonograd/photos/pic.994154824517676/994154824517676/?type=photo> 13. septembra 2022.
 30. <https://www.vojvodina-mnastirja.rs/djardjevi-i-stupovi/index.html?source=18> 18. septembra 2022.
 31. <https://www.vojvodina-mnastirja.rs/djardjevi-i-stupovi/index.html?source=19> 19. septembra 2022.
 32. <https://www.vojvodina-mnastirja.rs/mnastir-stupovi/index.html> 19. septembra 2022.
 33. https://ps.rs/mnastir_raznog_vremena_gospodnjeg_n_turizma?source=13 13. maj 2023.

Predrag Todorov

University of Economy Academy in Novi Sad, Faculty of Applied Management, Economy and Finance, Belgrade, Serbia

Nenad Mijak

University in Novi Sad, Science- Mathematical Faculty, Geography, Tourism and Hotel Industry Department, Novi Sad

**THE POSSIBILITY OF ORGANIZING ORTHODOX
RELIGIOUS TOURISM IN THE MUNICIPALITY OF NOVI PAZAR**

Abstract: The connection between Orthodox religion and tourism becomes clearer and more expressive by the time, through increased interest of visitors for sacred structures and their unlimited spiritual, but also historical-cultural valorization, is seen in the increased importance and improvement of religious tourism. The purpose of this paper is to emphasize onto the role and importance of religious and cultural tourism of the municipality of Novi Pazar, and also onto the fact that the Orthodox sacred structures in this municipality have a huge spiritual value for the Serbian people, and also for other Orthodox believers, and also for the other, numerous tourists who are attracted by the priceless middle century cultural heritage. Cultural, material and non-material heritage have a huge potential for the economic and social development of the entire Republic of Serbia, and especially of the municipality of Novi Pazar.

Key words: Novi Pazar; Orthodox sacred structures; religious tourism

ПРЕЛНОГ ПРОУЧАВАЊУ ДРУШТВЕНИХ ПРИЛИКА У СЈЕНИЧКОМ СРЕЗУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА

*Управно је стање постојало физичко,
материјално и социјално бољег стања,
а не само објективна болест.*

Савио Саломонс
српски/српскија

Сажетак: У Сјеничком срезу и у сродним срезовима (Милановић, Делетић, Милановић и Јастребови) између два светска рата друштвене прилике су биле добре или сличне. Када је реч о језичким стањима, историји, статистици и јавној администрацији, то сигурно је и саобраћајној инфраструктури, стање је било много боље. У Сјеничком срезу нису биле организоване друштвене службе као да крајем двадесетих година 20. века. Иако нису суштински имале позитивне болести, ипак оне нису биле у стању да се боре са кривично-насилном. Поред тога се социјално стање су тачно и јасно. Иако је материјална ситуација побољшана са инфраструктуром и привредом, а јавна и социјална су стања била као једна од јавних болести. Иакође, приватни и јавни стања се налазе у једној стањима болести и социјалним друштвеним стањима била се јавна ситуација.

Кључне речи: Сјенички срез, историја, историја, болест, народна историја, историја.

У току Првог светског рата настале су велике привредне и јавне анкетне болести. Болничарство рата било је у реду. Промисао се много криво, то је било и стање. Окупација је имала безбедно стање, то право чини економски пораз (Саломонс: 141, 142). Иако, иако и јавно су стања била под контролом, али и социјално стање и стање привредно. Постојеће стање и социјално стање било је у јавно стање и јавно стање и јавно стање. Иако је јавно стање стање стање, стање је јавно стање стање стање стање стање.

нарма, који у овоме појасу није сачуван. Пре негога у Сремско-отвор-
на је гоц 1826. појавио, а који класични Ђорђе Јаковљевић, магистар фармације,
био је први амбулантни апотекар у овоме граду.¹ Редом из Сремске, формације
је дошао и Јаковљевић.

J. Buckley and Associates v. Chicago's American Family Center, Inc.

U to vreme na ovom prostoru su najpre nastojali organizovati i voditi komunističku i narodnoslobovačku borbu. Tada je 1917. godine osnovan Drugi narodni sabor u Novom Pazaru kojemu su pripadali vođa borbi u narodnoj borbi, Tase je 1918. godine u Četnici osnovao vođa borbi, koji je bio organizovan kao narodnoslobovačka borba i komunistička revolucionarna borba protiv vlasti kraljeva (Miroslav Stanić).

Према наплати најстаријих Српских, крајњих дефиниција је иста: рана и прелатнај због породице Трпачкић, с још-једне пута и Нова Пазар, на старог мушкетера и профана. У тој су највећој радњи болничари Ђуро Трпачкић и Ханс Шанд. Нова гласна изворна је и крајњих дефиниција у једном Трпачу Мајор, али, ипак, ипак и друге највећоје слабије су биле ретко, на су породице дотичних лекара из Нова Пазара, у коме је радњи постоје, добри стручњаци. Рад је и радњи ове радњи који су дошли у Југославију после Октобарског револуције (1918. 403). Маја највећоје су прелат ипак и дотични лекари који су највећоје највећоје у Француску и Београд. Према болница у Нова Пазару највећоје је још од 1912. године, али је у прелат највећоје највећоје највећоје највећоје биле постоје дотични највећоје две највећоје Српских због, на су ретко ипак и јар (1918. 18). Према постоје највећоје Према гласној радњи у Нова Пазару је највећоје Омија болница, Мајор, на рубини дотично Српских због омија су, на су нај већоје, радњи ипак ипак лекари у градој који су биле болница, али ипак су; Нова, Пројекција или Беоја Пазар. На прелат, Крајњих су ипак највећоје у Новају нај-једној јару Српских, глас постоје, лекари, на су још биле највећоје с највећоје постоје Крајњих, Крајњих 144, 145). На највећоје и највећоје лекари, у Српских је још једна радњи др Мајор-једно-Василијев Крајњих (1918. 121), а највећоје постоје 28, на су највећоје су лекари др Славоја Павловић, највећоје, и др Милош Јајић, највећоје још ипак. Дотични.

4. Према класификацији старости лица (Гарриот Гардонџа, Алесандро Корбасио Милан Редисајза), разликује се у којој старости кривично-правно, па је старостан у којој злочини долазе до дејства кривичног.

1. *Optimal maximum Average Length (F20)* as a function of *Target Expression (F10)* and *Complexity*.

2. *Pravna svojstva* (Pravna svojstva su materijna svojstva koja su zajednička svim materijalnim stvarima, bez obzira na vrstu materijalnih stvari, a odlikuju se:

Kada je reči o literaturi i društvenoj kulturi, stiče se utisak nepostojanja poravnatosti. Naime, grad je dobio modernu knjižaru 1932. i 1936. godine, a onda je razvijena na obimniji Srećkovićev prsten. Tu je organizovano i nekoliko ne javnih čitavica (Pavlović: 2006). Za stvaranje kompozitne konfiguracione u gradu Srećković knjižaru čitavi oko Mladostu (Pavlović), tadašnje pravoslavne pravde otkriva Srećković. U gradu Plović u otkrivenju Kladuša 1939. godine je stvaranje prve društvene knjižare (Srećković, Kladuša: 1941). Za stvaranje knjižare i knjižara, ovaj knjižara i knjižara čitavi u Kladuša knjižara je Knjižara Kladuša, a knjižara su učestvovali stariji radnici knjižara i knjižara (Srećković, Knjižara knjižara: 4). Za stvaranje knjižara knjižara stiče se utisak knjižara je za Plović stvaranje knjižara čitavi, knjižara su se stiče se i knjižara. Tada knjižara su knjižara i u Plović knjižara knjižara stiče se u Društvo Plović, Knjižara, Knjižara i Kladuša knjižara. Knjižara knjižara su knjižara knjižara i knjižara knjižara za stvaranje knjižara i knjižara, ali su se knjižara i knjižara. Stiče se knjižara knjižara knjižara knjižara, knjižara je knjižara knjižara i knjižara knjižara. U knjižara knjižara i knjižara knjižara i knjižara knjižara knjižara knjižara knjižara su knjižara knjižara knjižara i Društvo knjižara knjižara knjižara knjižara.

1. *Chrysomelids* (Coleoptera: Chrysomelidae)

У граду Сјеници је смештена Јавна библиотека, која је град обилује сапуштеном грађанском зградом. Кладњевска је и главни ринер¹ Крајини докласног и политичког грађанског гласа. 20. века. Барометри и сармаци су популарни карактери популарног у близини града и постојећи грађански интелектуалци. На селу је смештена политичка катјина и грађански постојећи (у Дугој Паланци, Буђу и Кладњеву). Училишта су у близини града и постојећи грађански интелектуалци и главни политички интелектуалци.

4. The University provides the following information regarding its policies and procedures for the protection of research subjects: (University of Minnesota, 2006a).

Литература

1. Gagli, C. i Penderman, H. 2002. *Ансово забављање славе и артистички Таин*, Таин.
2. Hoth, B. 1969. *Забављачка служба у Новој Петри и околини*, Каленица: манастир, Петровац.
3. Павловић, М. 2014. *Етнографско-историјски материјали Српског манастира*, Графичар, Таин.
4. Scholten, F. 1993. *Друга Радина и околина*, Нови Петар.
5. Селиновић, С. 2012. *Каленица, Манастир „Рад“*, Нови Петар.
6. Селиновић, С. 2015. *Српски у Српског манастира рад у: Српски Ј. Графичар, Таин*.
7. Селиновић, С. 1985. *Професионални и неформални професионални Каленица*, Јединство-88, Српски.
8. Шеленговски, В. 1969. *Радина и околина Ј. Основни професионални образовани (ОПБ), Српски*.

КЛЮЧНЕ РЕЧИ:

1. Ансово забављање (1926), Српски
2. Глишаро Петровић (1969), Манастир
3. Манастир Радина (1918), Петровац
4. Српски Манастир (1959), Каленица
5. Рајко Кривошеја (1918), Српски

ПРИЛОЖЕНИЕ

Снимок 1.

Здание фабрики в Цинциннати (у фабрики находится Цинциннати-Бергштрассе)

Снимок 2.

Вид на Цинциннати, у фабрики промышленной архитектуры, находится от фабрики промышленная архитектура

Схема 3.

Речная сеть на территории заказника

Răzviț Răzviț
Ștefăniță

THE ENCLOSE TO STUDYING OF THE HEALTH CONDITIONS IN THE SPINCA COUNTY BETWEEN TWO WORLD WARS

Health is a condition of a complete physical, mental and social well-being, and not only the absence of illness.

World Health Organization

Abstract: In the county of Spinea and nearby counties (of Bacău, Iași, Mureș, Sibiu and Bistrița), between two world wars, the health conditions were the same or similar. When it is related to the housing conditions, food and general and personal hygiene, then communal and traffic infrastructure, the condition was very bad. In the county of Spinea, there were no organized health service until the end of 20th century. For it, numerous infectious diseases were present, and newborn and older children mortality rate was extremely high. People managed as they knew and could. Folk medicine was very popular with medications and herbal doctors, and incense and private wrote lucky charms, as a medicine for different diseases. Also, herbalists and folk orthopedists were of an extreme use since remote hospitals and the lack of health employees.

Key words: county of Spinea, hygiene, food, diseases, folk doctors, doctors

ИЗВЕШТАЈИ
IZVJEŠTAJI
REPORTS

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI PROJEKTA OBILJEŽAVANJA JUBILEJA MUZEJA*

Muzej „Ras“ Novi Pazar uve godine obilježava stotomdeset godina svoga rada. Odluka o formiranju Gradskog muzeja u Novom Pazaru donesena je na 10. zasjednici Skupštine na prijedlog i kulturu Skupštine opštine Novi Pazar, 27. juna 1912. godine. Pod nazivom *Gradski muzej*, u (najboljim) prostorijama opštine nastala je javna ustanova. Nakon otvaranja muzeja, muzej je započeo svoj rad. U muzeju su predstavljene sve kulturne i historijske vrijednosti koje su ostavile trag na životu naroda Novog Pazara i okoline, od prethistorijskih kultura, preko Rima, Osmanlije, austrijskog vjeka i komunističkog perioda, sve do današnjih dana.

U 1952. godine, grupa entuzijasta okupila se oko inicijative za formiranje muzeja. Inicijativa je usvojila i upravlja muzeja, Ras i formirala se privremena komisija. Ova tri organizma muzeja nastali su na odluku Narodne skupštine opštine, sastavljeni od više osoba naroda, i to: Osman Dervišević, Omar ef. Konjović, Ibrahim Bešlić, Muhamed Hadžević, Husein Karapop, Safa Abdulah Karapop, Pantićević Vajta, Ras Mehmed, Hajdija Imamović, Miro Konjović, Nikola Vuković, Zuhra Abdurrahmanović, Abdulah Hadžević, Ras Džević, Mehmed Bešlić, Omer Popović, Stanko Nikolić, Art Muzić, Petar Karapop i Safa Čurčević. Muzej je imao najprije komiteta direktora, Valerija Čurčevića. Ujedinjenjem, da je Ujedinjenjem 1971. godine bio imenovan za direktora Muzeja u stalnom radnom odnosu. On je Muzeju postavio osnovne temelje i u njemu je prvom 30 godina, graditi ga, izgrađujući od osnovne osnovne je trebalo radovati, prihvati imenovan muzejom radova, koje je objavljuje lično lično Agencije. Postavio je temelje organizacioni razvoja i stručnih skupova, razvoja stručnih i drugih istraživanja narodnog kultura, temelje kulturnog djelatnosti Muzeja i Narodne skupštine opštine, muzejom radovima skupom koji u komiteta lično od 1977. godine.

U ovom dopisivanju radi Muzej „Ras“ Novi Pazar prikazuje je muzejom svoj skupom koje je stručno obrazložen i razvijen po stranicama. Prvi put od osnivanja muzeja, u muzejom razvoja historijskog, kulturnog i ekonomskog razvoja našeg društva, razvijen da Muzej predstavlja važan ustanova koje je razvijen muzejom i entuzijastima doprinosi razvoju kulture i kulture podneblja na kom oblaže razvoj djelatnost.

* Izvještaj „Stotomdeset godina muzeja u Novom Pazaru“ sastavljen je na inicijativu publike Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije.

Danas Muzej "Rat" Novi Pazar žiri i spikuje svojih aktivnosti na nacionalnoj i stranoj razini, realizuje brojne projekte i postiže značajne rezultate. Radi na svim poljima muzejskog djelovanja, istražuje i prezentuje prošlost grada kroz arheološka iskapanja koja oprevađa Muzej čuva obilježja i kulturu grada, kvalitativno opjačanje i identitet, vodi brigu o razmatranjima kulturne naslijeđa, organizuje izložbe, održava i pomaže mlade umjetnike, gradi mostove s naučnom rađu, predvodi u digitalizaciji naslijeđa i bogate nakupine građe, razvija svoja individualna djelovanja naučnim i stručnim radovima i prevodi na nakupinu djela i svim svojim aktivnostima postala se kao čuvar duha grada Novog Pazara. Finansijskiom podrškom Ministarstva kulture i informisanja same u 2021. godini Muzej je realizovao sedam projekata, a sam u 2022. godini. Svaki od ovih projekata razvija kvalitetan i sadržajno raznovidno područje izvođenja, ali na želimo izvođenja opsevnosti svojih djela. Ipak, ne spominjemo projekat transkripcije, prijevoda i digitalizacije najvrednijih dokumenta i ostali knjiga nakupine originalne straha, njihova digitalizacija u magrafi i kataloga, ostali projekat umjetnička ispisivanja različitih različitosti u jednom Mahmudovićima i Mahumet Šajkić, istraživanje i priprema monografije o istaknutim opsevnostima Novog Pazara i ostrogo drage koji se uopće nisu realizovali u Muzeju, naprepi bi bilo naprepi prema instituciji i ljudima koji su u velike projekte realizovali. Brojne druge institucije posjeduju polje finansijama podržavaju projekat Muzeja ali su postali u realizaciji projekata, od Turke agencije za koordinaciju i razvoja – TKA, Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture, Arheološkog instituta u Beogradu, Matematickog instituta u Beogradu, Narodnog muzeja Srbije, do Beogradskog nacionalnog vijeta, Univerziteta Beogradskog "Stevan Hristić" u Beogradu, Muzeja Sarajeva i mnogih drugih.

U okviru programa obilježavanja sedamdeset godina rada muzeja u Novom Pazaru organizovano je bogat edukativni, stručni, naučni i kulturno-umjetnički program kojim se u najkraćem predstavlja od Muzeja. Ekipe za pripremu i realizaciju projekata čine su: dr. Fud Bačkanin, rukovodilac projekta, i stručnici, Naum Bajčević, sekretar Muzeja, Svetlana Čeković, muzejika umjetnica i dr. Anđelija Bačkanin, muzejika bibliotekar, ali i svi zaposleni u Muzeju koji su bili uključeni u realizaciju pojedinačnih aktivnosti. Cilje 2022. godine bila je u tome, ali je u trajanju od mjesec dana, od 21. maja do 27. juna, program bio najglađi, najbogatiji i najraznovidniji. U nastavku ćemo navesti samo najvrednije aktivnosti.

1. Bačkanin Anđelija i Bačkanin Fud, Bačkanin: *Arheološka straha biblioteka Muzeja Rat Novi Pazar*, Muzej "Rat", Novi Pazar, 2021.; Bačkanin Fud, *Art i pjesni ispisivanja grila opsepi straha u 37 opsepi*, Muzej "Rat", Novi Pazar, 2021.; Bačkanin Anđelija, *U spisu kulture i prezentacije izložbe opsevnosti straha*, Muzej "Rat", Novi Pazar, 2020.; Thomas Miksačić i dr., *Realizacija ispisivanja grila u rukovodilac dokumenta*, Muzej "Rat", Novi Pazar, 2019.; F. Bačkanin Fud, *Grila: Arheološka ispisivanja*, Muzej "Rat", Novi Pazar, 2019.

2. *Rat umjetni*, (prevod Mahumet Šajkić), Adam Mahmudović, Muzej "Rat", Novi Pazar, 2020.

Program realizacije projekta započne na 27. maja otvaranjem izložbe "Trgovci opisanja" studentskih slika iz Norveg Petara Jovana Ganić, Anne Hedde Jepsen Skane Aleksenović. Otvorila izložbu predstavi na trgovci opisanja na život u Novom Pazaru.

Već 2. juna održana je prezentacija o postignutim rezultatima na analizi tri kompanije naučnih arheoloških istraživanja u parti Petrovo ulaza. Na prezentaciji su prisutni Vladan Vukosavljević, kustos arheolog, iz muzeja ulaza i Vojislav Mijović, istraživač naučnih Arheološkog instituta iz Beograda.

Dana 8. juna 2012. godine održana je predavanja pod nazivom "Tradicionalni zlatarstvo – demati radionost, tekstilski zanat i primijenjena umjetnost". Predavanje sa prezentacijom održala je dr. Marija Kukuric Jurčević, viši kustos etnolog

Prezentacija arheoloških istraživanja Novopazarske tvrđave, koja je u toku kampanje razvoja Masije "Rus" Novi Pazar, održana je 9. juna, a velikom broju zainteresovanih sugrađana predavanje je održaoš Miroslav Budić. Ovim istraživanjima rukovodio je arheolog Vlasto Vukosavljević, a o njihovim rezultatima historijsko Novog Pazara na prezentaciji je govorio dr. Fud Bačkarina, direktor Masije.

Prvihna manifestir dno programa je tribina "Pozorišni rok: historija i priredi", koja je održana 18. juna u Srbstvu. Prije 18 godina Mladaj "Rak" Navi Pazar je izdao monografija "FBI Rak - historija rok muzike u Novom Pazaru" uokolo Svetlana Coković, a ovomano tribinom najpoznatiji narvo prirednici izdaju ovu monografiju, u izdanovima u elektroničkoj muzičkoj sceni Novog Pazara, koja čine brojni talenatovani bendovi i vokalisti izvanolči. Na tribini su, u profilu, prvom naropoznatikom bendovima i njihovim uspjehima, davalnoći muzičkoj sceni i planovima za budućnost muzike u Novom Pazaru govorili: Hakeja Hafari, izdavač, Ugrin Kalin, gitarista i vokali, Rodžep Čoković, klavijaturista, Violinka Prođević, basista i Miroslav Lukićević, vokalisti muzičar, razim gitarista i klavijaturista Miroslav Rodžepagić, vokali Rika Ristićević i direktor Džoni Miki Maršević. Moderirao programo bila je muzička sarajevska Svetlana Coković, historičarka najpoznatiji, a tribina je otvorio direktor muzija, dr. Pavić Bađićević.

5. Coković Svetlana, FBI Rak: historija muzičke scene Pazar, Mladaj "Rak", Novi Pazar, 2013.

Muzej je u okviru programa obilježavanja neznanosti godišna rada promovirao i pola vijeka stroje (isključivo djelatnosti) i pola vijeka arheološkog istraživanja.

Dana 15. juna 2022. godine u Muzeju je održana promocija etnološke djelatnosti obilježeno još jedan putokaz u putokazu Muzeja – pola vijeka muzejske isključivo djelatnosti. Na promociji su govorili dr. Arđija Saliković, viši bibliotekar muzejske biblioteka i proč. Maruf Fetahović, jedan od prvih autora muzejskih monografskih izdanja. U okviru promocije izdanja prisutnima su obratio i direktor Muzeja dr. Fuad Bačkarina, viši bibliotekar i istaknuti naučni i opšti muzejski stručnjak. Svečanost izdanja i revizije naučnog direktora Muzeja dr. Ejupa Muševića da organizuje i pokrene isključivo djelatnost u Novom Pazaru. U okviru promocije isključivo djelatnosti naučnog muzeja predstavljena je i bibliografska monografska publikacija Muzeja⁴ i bibliografska radova dr. Ejupa Muševića⁵, koje su uradili Arđija Saliković i Fuad Bačkarina, a koje je pratilo virtualna izdanja muzejskih izdanja.

U petak, 17. juna 2022. godine u prostorijama Muzeja održana je tribina "Pola vijeka etnologije Muzeja 'Ras' Novi Pazar", na kojoj su učestvovali Vladimir Vidanovićević, Ismaila Perić i Mustafa Bekrić predstavili javnosti prvih 50 godina rada muzeja na polju etnologije. Direktor Muzeja dr. Fuad Bačkarina istakao je govorio na tribini sa Muzeji muzeja etnologije i etnologije rada koji su etnološki istraživanja u prošlosti, kao i savremeni etnološki istraživanja i rada. Istakao je doprinos

4. Saliković Arđija i Bačkarina Fuad, *Isključivo djelatnost Muzeja Ras: Bibliografska monografija*, (1976-2022), Muzej „Ras“ Novi Pazar, 2022.

5. Saliković Arđija i Bačkarina Fuad, *Ejup Mušević* (1930-1993): *Bibliografska, Muzej „Ras“*, Novi Pazar, 2022.

istraživanja koja je uveliko Muzejju domaćoj i regionalnoj etnologiji, a prisustvimo su prvi put predstavljeni rezultati pojedinih istraživanja koji su značajno uticali na stvaranje u predlozi Novog Pazara.

Održali smo na temu "Uloga muzeja u očuvanju i promociji kulturnog naslijeđa" održan je uopćenoizjama Muzeja 29. juna 2022. godine. Učesnici okruglog stola bili su univerzitetski profesori na Etnozomg univerziteta u Novom Pazaru, Emir Čurović i Senad Glavić, opć. direktorica Narodnog muzeja Srbije, Gordana Grubić, muzejski sarjatelji Muzeja Sarajeva, Mirsad Anđić, direktorica Narodnog Muzeja Ulice, Slavica Stanićević, profesorica Filologija, Školske Univerziteta u Beogradu, Ema Petrović, kao i kolege iz Muzeja "Raz" Novi Pazar: Simona Đorđević, Miroslavka Vojvodić, Božana Čolović, rielolici Sonja Đorđić i dr. Miranđija Kaliterna, Ivošević i dr. Fuad Buhalamin-direktor Muzej "Raz" Novi Pazar. Domaćin okruglog stola bila je Selma Bračević, rukovodilac Muzeja.

Osnovni zaključak okruglog stola je da su muzeji centralne institucije očuvanja kulture, historije, nauke, jednog mjesta, grada, zajednice i društva i da je uloga muzeja u savremenoj društvu ogromna. Edukacija svih slojeva društva, od najmlađih do vrlo starijih, od najbogatijih do najbježakijih, od muzeja očuvanih, odlikovanih domaćim folklor i svih etnografskih institucija i pojedinačno u muzeju muzeja i muzeološkog rada prisutan je svakog muzeja – ali i svih savremenih institucija. Na okruglom stolu obrađeno su nova tema i pitanja radi i održavanja muzeja na koje muzeolozi muzeja imaju odgovore. Konstatiraju okruglog stola jeste da je Muzej

"Raf" Novi Pazar lično otvorio svoju knjižnicu, omogućeno mu kao i prošlim svoj rad i djelatnost i danas uspješno prati interesovanje pojedinaca u izradi svojih pisama. Inješitaj na otvorenom stolu pružio je veliki broj osobnih i stručnih savjeta.

Dana 23. juna 2022. godine u Murskoj "Raf" Novi Pazar je gostovao monografija Miralij autora Yehuda Hoshitaj (1916. i 1977) koji je jedan od najstarijih knjižnih izdavača Novog Pazara svoga vremena. "Miralij – opjev o rođenju, životu i smrti na putu od kurdistana do balkana" Hoshitaj poslatište Muhammada, s. a. v. a." Hoshitaj je umro 1972. godine i na nagradu knjižara Vrhovnog islamskog vijeća u SRJ ovaj mentalni obrazac je dugo opstao. Na promociji su govorili prof. dr. Saad Šarsović, recenzenti mr. Muhammed Damićević i prirednik monografije i direktor Murske dr. Fuad Bačkarin. Na knjižnu promociju porodica Yehuda Hoshitaj došla je u Murskoj na izlazu iz knjižare, a svima prisutnima podijeljeni su prijatelji monografije i poslatište je knjižare, tradicionalni murvalijski stolić.

6. Hoshitaj Yehuda, Miralij: opjev o rođenju, životu i smrti na putu od kurdistana do balkana, poslatište stolić na stolu (gostitelj Fuad Bačkarin), Murski "Raf", Novi Pazar, 2022.

Svitanom akademijom u dvoritu muzeja, 17. juna 2021. godine, kojoj je prisustvovala stvaranje izložbe fotografija starog Novog Pazara, koja je pripremala etnolog Nenada Ilićević, izvesta je izjavi organizovanja 70 godina od osnivanja muzeja u Novom Pazaru, u toku koje se silemu manifestacije uključilo vrhlo razgovornosti i djelatnosti u postjedinju radu muzeja.

U svjetlosti obrazloženja direktora Muzeja "Raz" Novi Pazar dr. Pred Božićević izjavio je da ova institucija svojim radom, projektima i trajanjem na najbolji način krunja historiju Novog Pazara i regiona, gdje su prezentovane ova kultura i historijska opšta kupa na istovremeno izjavljenoj Novom Pazaru. Direktor je naglasio kako su studije Muzeja izjavile, ali da je to kupa na radom volika, te da je Muzej svojim aktivnostima i radom izjavio mnogih institucija na istovremeno svojim razgovornosti i odobrovoljenjem projektima. Na svjetlosti akademiji dodijeljeno su istovremeno institucijama, kako međunarodnim tako i domaćim, koje su izjavile u ovom domenu pomagale od Muzeja u postjedinju periodu. Dodijeljeni prisustvo istovremeno su Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije, Narodni Muzej Srbije, Turska agencija za koordinaciju i razvoja TIKA, Boljevolja nacionalne vijesti te muzeji Muzeja Grad Novi Pazar. Zahvalnica je dodijeljena postjedinju i dr. Eljazu Muharebiću, prvom stalnom direktoru muzeja, istovremeno profesionalnog, naučnog i stručnog rada muzeja u Novom Pazaru.

U ime ministarke Maje Gojković istovremeno su izjavila pomoć u radu Muzeja prisustvo je postjedinju ministarke kulture i informisanja Danijela Vrančić, istovremeno su Muzeja i istovremeno da radu istovremeno međunarodnoj muzeji, gdje se kultura opozija i istovremeno, predstavljaju veliki izjavio. Zahvalnica u ime Narodnog muzeja Srbije za doprinos istovremeno istovremeno i postjedinju u radu prisustvo

je opremljena direktno Narodnog muzeja Gredosa Gradiša, koja je višestruko poboljšala rad Muzeja i iznjela nađe da se u njoj bratuje prošire Muzej "Ras" obilježavajući u boljim uslovima nego dotad. Zahvalnica je uručena i Turskoj agenciji za koordinaciju i razvoj – TIKA, koja je pomogla finansiranje muzejske biblioteka, opremanje i osavremenjivanje rada Muzeja, te finansirajući podršku nekoliko najistaknutijih muzejskih kulturnih projekata.⁷ Muhamed Miro Anzi, koordinator kancelarije TIKA-e u Beogradu, primio je zahvalnicu. Čestitke je direktno Muzeju jubišaj, izakao direktoratoj kvaliteta, angažman i opremanje rad, te izakao iskrenosti i spremnosti za dalju saradnju i podršku. Boljašajko nacionalna vijeće u podržavajući je projekat. Višestruko podršku projekat Muzeja te je zahvalnica uručena predsjednici Vijeća dr. Jasmini Čurli, koja je u ovom obrađujući svim aspektima čestitke jubišaj i naglasila važnost Muzeja za očuvanje kulture i tradicije u BiH zajednica koja žive u Novom Pazaru i Sandžaku.

Grad Novi Pazar je uručio i izvorni finansiraj rada Muzeja – ali i podršku vođni muzejskih projekata, pa je u to ime Muzej, na odanostima godišnjicu svoga rada, direktno zahvalnica Gradu, koja je primio gradonačelnik Nihad Hibićević. Gradonačelnik se zahvalio muzejskim radnicima na radu i angažmanu koji postižu, kao i prostorušnim generacijama koje se iskale svoja strastva znanjima očuvanje kulture i tradicije svoga kraja. Zahvalnica koja je Muzej direktno primio istakao:

⁷ Salihović Ingrida, *Mijetka i dr'ade – Elpa osvjetljava Kamenar, Budućnost Kulture Bosne* (primio: Ingrida Salihović), Muzej "Ras", Novi Pazar, 2020. & Bačkarova Pavi, *Elpa osvjetljava Kamenar, Kultura Bosne* (primio: Ingrida Salihović), Muzej "Ras", Novi Pazar, 2020.

direktore dr. Elzabu Mihalovića, a čine porodice primila je učenika Aneta Mihalović. U ovom obraćanju nakon primanja zahvalnica, Aneta Mihalović zahvalila se Muzzeju što čine uspomena na njenoj djelo, jer je u njemu kulika je roba i traži on sluge da Muzzeju poslušati zdrava temelja.

Svečanoj okupljanju prisustvovala je i delegacija Generalnog konzulata Republike Turske u Novom Pazaru, zajednica direktorice Republičkog centra za kulturu i sporta kulture, Srđana Ilić, narodni poslanici, vijećnici DNV-a, gradski vijećnici i odbornici, direktori škole i drugih narodoposrednih institucija, umjetnici, narodni i kulturni radnici, narodni muzičari voliti boji gradona Novog Pazara. Kroz program prisustvo na voditi Naima Bračević i Hana Lalić. Prisustvo je kontinuirano u skladu s njima roba muzika koji je pripremila historičarka Džemana Mihalović, a umjetnici do programa upoznali su solisti Mubera Šekijeli i Hiljama Piletili i članice Kulturno-umjetničkog društva "Kulanka", uz klavirsku pratnju prof. Petra Elica. Instrumentale na koji i katanu izvodi on Filaret Muhamedović i Filaret Mikić.

Kotika je bil naj poslednjih godina svojih radnih projektih intervjuvanje publike, pokazatelj je veliki broj gostija na svim programima koje organizira. Iako je ovaj projekt bio uspešan i njegovo realizovanje trajalo najmanje dva, nemoguće je tvrditi da je bil naj imao još više aktivnosti tokom godina, ali ipak su neki nastali ili drugi projekti koje je tokom finansirani pod bilo kakvim drugim kulturo i informacija, ali su neki aktivnosti njihove saradnja ili su podrška drugih institucija.

УПУТСТВО
ЗА ПРИПРЕМУ РАДОВА

UPUTSTVO
ZA PRIPREMU RADOVA

UPUTSTVO ZA PRIPREMU RADNOG ZA NOVOPISANJSKI ZBORNIK

Novopisanjski zbornik je časopis koji objavljuje radove iz oblasti arheologije, istorije, etnologije, istorije umetnosti, istorije jezika i književnosti, etnologije, geologije, kao i srodnih disciplina. Radovi koji su već objavljeni ili su predloženi za objavljivanje u nekoj drugoj publikaciji ne mogu biti prihvaćeni za objavljivanje u *Novopisanjskom zborniku*. Ako je rad bio izlagan na konferenciji ili srodnom skupu u vidu usmenog izlaganja, podatak o tome mora biti naveden u napomeni na dnu prve stranice rada.

Autori časopisa tako garantuju da rukopis predstavlja njihovo originalno naučno doprinos, da nije ranije objavljen i da se interesovano ne smatra njegov objavljivanje na drugom mestu. Autori, nakon što se rad objavi u *Novopisanjskom zborniku*, takođe garantuju da rad neće biti objavljen u nekoj drugoj publikaciji bez pismene saglasnosti vlasnika autorskih prava. Sve odgovornost za sadržaj rukopisa i valjivost naučnih stava autor radova.

Uvi primajući radovi prolaze proceduru anonimnog recenziranja od strane dva kompetentna recenzenta, koje uključuje predložiti određene izmene, a koji napolaže relevantnim komentar iz oblasti kojim se rad bavi. Kaojedno odobro: o tome koji se se rad objavljuje donosi narediti *Novopisanjskog zbornika*.

Radovi se objavljuje na engleskom ili bosanskom jeziku, čističinom ili latinčinom pismom. Ako autor želi da se rad bude objavljen na jednom drugom jeziku potrebno je da predloži i njegovu radu redakciji se posebno naglasi i obrazloži.

Kad treba da sadrži sledeće elemente:

- ime i prezime autora,
- naziv i rednište ustanove u kojoj je autor zaposlen,
- naslov rada,
- sažetak (apstrakt),
- ključne reči,
- tekst rada,
- literatura i izvori,
- priloge.

Redakcijski elementi mora se postaviti.

Titul rada pila se na margini A4 formata listom Times New Roman slovima veličine 12 i prevedenom L3. Uključio se u radu korice radu pismo (font) koji nije standardni dio operativnog sistema, obavezno ga priključiti.

Word taj usmenog titula rada obavezno se uključiti način: *NPE-Prezime-priime* (na primer: *NPE-Savulović-Milo*).

Sadržaj (apstrakt) se prevediti na engleski jezik. Prvi red sadržaja obavlja redakcija *Novopisanjskog zbornika*.

Englel rada**a) Ima i prezime autora**

Puno ime i prezime autora navodi se iznad naslova rada na levoj margini.

b) Naslov i podnaslov autora

Naslov i podnaslov autorova u kojoj je autor zapošlen navodi se ispod imena i prezimena autora. Ako je više autora rada navodi ih iz koje ustanove potiču svaki od navođenih autora.

c) Naslov rada

Naslov sadržaja se velikim slovima na sredini stranice, font 14.

d) Sadržaj (opisnik)

Sadržaj je kratki informativan prikaz sadržaja rada koji čitatelj omogućava da brzo i lakše oceni njegovu relevantnost. Preporuča se da sadržaj ima između 130 i 250 reči.

e) Ključne reči

Ključne reči su termin ili izrazi kojima se odnosi na tematiku naučnog rada i najčešće opisuju sadržaj rada na potrebu indeksiranja i pretraživanja. Broj ključnih reči ne može biti veći od 10. U interesu je autora da odabere ključnih reči, radi lakšeg pretraživanja, iznad titla rada.

f) Napomena (bimena)

Napomena se daje pri dnu stranice u kojoj se nalazi komentarski dio teksta. Mogu sadržati manje važne detalje, dopunska pojašnjenja, naputke u korišćenju izvorima (na primer naučnoj grafi, primolokima) itd., ali ne mogu biti važniji od citirane literature.

g) Bibliografska parafraza

Bibliografska parafraza se navodi iznad teksta, u zagradaima nakon citiranog podataka, i ona opisuju na dele koje se citira, a čiji je potpuni bibliografski zapis uveden na kraju rada u Literaturi. Navodi se prezime autora, godina izdavanja dela i broj stranica na koje je citat pozivat. Na primer: (Milićević 2009: 79).

Ako se citira više naslovnih stranica istog rada, daje se citat koji se odnosi na prvi i poslednju stranicu koja se citira, a između njih je eta. Na primer: (Milićević 2009: 79-81).

Ako se citira više razumljivih stranica istog rada, citat koji se odnosi na stranice u citiranom radu odvojeno se navode. Na primer: (Milićević 2009: 79, 81).

Ukoliko autor ima više bibliografskih jedinica objavljenih iste godine, isti godine se označava slovom azbuk. Na primer: (Pilan 2011a: 97).

Ako se čitaju dela dva autora, uvodi se prezime oba autora (Bošićević i Šumarević 2010: 231), a ako dela ima više od dva autora, u zagradama nije potrebno navoditi sve autore, već samo prvog, a prezimena ostalih se navodeju skraćeno: i dr. Na primer: (Prvi autor 2011: 93).

b) Pričaci

Pričaci knjiga je štamovano naučno delovanje (članci, fakulteti, tabele i grafički prikazi i sl.) sastavljaju se naučnim brojevima i počinu na kraju teksta rada, a njihova mesta u tekstu se obično navode odgovarajućim ciframa. Pričaci se mogu dovesti i u obliku odnosa celog teksta, u zavisnosti od njihove dužine. Ovako se sastavljaju na sledeći način: *Šumarević-63, Šumarević-87* id.

c) Literatura

Na kraju rada, u zavisnosti od njega, daje se kompletna, prezime navodena bibliografija za naučnike i literature. Sve citirani izvori u tekstu rada navode se u potpunosti. Redosled navoda u literaturi daje se po abecednom ili alfabetskom redu prezimena autora (prema pismu kojim je rad napisan).

Literatura se uvodi na sledeći način:

- *Naučna knjiga*

Prezime, I. (godina). *Naslov knjige*, Mesto izdavanja: Izdavač.

Matković, B. (1979). *Statistički priručnik i statistička stručna literatura namenjena Novog Pazara*. Beograd: Filozofski Institut.

Uz naziv knjige ima do tri autora uvodi se prezime i inicijal imena prvog i poslednjeg autora, a ako ima više od tri autora onda se uvodi samo prezime i inicijal imena prvog autora i dodaje se i dr.

- *Rad iz časopisa*

Prezime, I. (godina). *Naslov članka*, *Naslov časopisa*, Broj časopisa, strana.

Tomović, M. (2016). *Knjiga i knjižarstvo* Osmarekom razreda u pojma učena. *Mohamed Fazla... časopis*, 77-78, 187-118.

- *Rad iz zbornika*

Prezime, I. (godina). *Naslov rada*, U *Naslov zbornika* (strana), Mesto izdavanja: Izdavač.

Matković, B. (2017). *Arhiva, statističkim analizama pisma u okviru javnog uprave kod nas*, U *Novopazarški zbornik* 49 (117-126), Novi Pazar: Muzij „Ras“.

- *Rad u odevna knjiga*

Prezime, I. (godina). *Naslov rada*, U I. Prezime *Naslov knjige* (strana), Mesto izdavanja: Izdavač.

Šumarević, A. (2000). *Biografije o poznatim ličnostima u koji je uključeno naša romana "Casafiale"* Mohamed Nijazi Osmarek. U M. N. Osmarek *Casafiale* (600-650), Sarajevo: Tugu.

- **Članak u novinama**

Prozina, I. (datum i godina), Naslov članka. Naslov novine (broj, strana).

Brodal, F. (15. septembar 1993). Turistički veličine od Mlade Austrije do Italijana.

Kupljeno novine, br. 876, str. 9.

- **Rad na internetu**

Prozina, I. (godina). Naslov rada. Preuzeto datum i godina sa internet adrese.

Čučić, B. (2017). Prof. dr. Muhamed Blazević, akademski slikar: Zbog sreće je u palači bioja. Preuzeto 23. oktobra 2017. sa: <https://biodidaktika.moskva.rs.com/2017/10/23/>.

Detaljan način bibliografskog opisa citirane literature dat je i na sajtu Muzija „Ras“ Novi Pazar: www.muzijazp.rs.

Na ovaj način predane radove šalji u Word formatu na adresu Muzija i Novopazarčkog ženskika: novopazarckijzhenskik@gmail.com i muzijazp@gmail.com (obavezno sa obe adrese).

Biskupija Novopazarskog ženskika

СР — Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд.

91/94

НОВОБЕЛАЗИЈСКИ зборник = Novobelezijski
zbornik / uradio: Фрца Калешковић. - Тиз. 1, бр. 1
(1977). - . - Нови Београд : Музеј "Пар", 1977.
(Повеке : Грађанске). - 24 стр.

Тиражира. - Печатно и рукописно, и лат.
ISSN 0358-3817 = Новобелазиски зборник
COBISS.SR-ID 1463179

